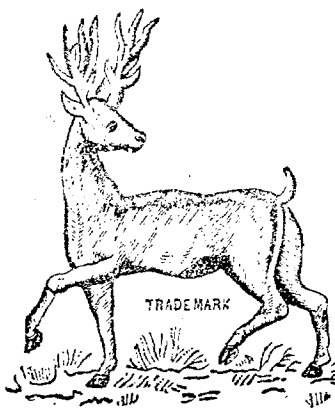

308849 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 3. చెన్న పట్టణము 1916 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 30 వ తేది శనివారము
సంపుటము 3. } నంబిక ౧౫౩

చత్రములరాజు

అసలు "లేడి" గుఱుతు

Hed Office: -
Bombay
Branch: -
Calicut

541

అందముగ, చాతక, చాలకాలము మన్నుటకు "లేడి" గుఱుతు గొడుగులనేవాడు. "లేడి" గుఱుతు గొడుగులే చాల మంచి"విని ప్రతివారును చెప్పుదురు. జాతీయ పన్ను ప్రదర్శన సభయందును పేరు వహించినదియే. బనియన్లు, ఫెల్ట్రాపీలును చాల తక్కువ రేట్లకు దొరుక గలవు. వెలయువారు ఈక్రింది విలాసమునకు వ్రాయుడు.

Ebrahim Currim & Sons,
Umbrella Merchants,
No. 251/53, ESPLANADE ROW, MADRAS.

సంగీత ప్రదాయని

వెల రూపాయలు ౩.

ఈ గ్రంథము అతిప్రసిద్ధి జేసిన వాక్చిత్రాగ్రాహక విద్యాపాఠశాలైన విద్యా కే. వ. నానాస్వామి, కే. వి. శ్రీనివాస అయ్యంగారు, వీణ కృష్ణమాచార్యులు వీరలచే రచింపబడినది. ఇందులక్షణ సంగ్రహమును ఆభ్యాసకర్తకులు ను, స్వరజతులు, వర్ణములు, తాళియ్యగారి కృతులు, పట్నం సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి కృతులు, దీక్షితకృతులు మొదలగు, సుమారు 140 పురుషకాలును స్వర, సాహిత్యత శ, కాలము లకుగురుతు తేర్చుచి అందరికి సులభముగ గ్రాహ్యమగునట్లుల వ్రాయబడియున్నవి. హాగ్మనిము, వీణ ఈ ఉభయవాదములకు పటములును, వీటిగుణములును, వీటి సుపయోగించు విధములును వ్రాయబడి యున్నవి. డబ్లిక్రొన 16 పుటలు నైజు, 500 పుటలు. దేశసరి క్లెఫ్టుకాగితముగా ముద్రితము. కాలికో బయందు బంగారు గిలుటు చేయబడి యున్నది. వలయువారు ఈ క్రిందివారికి వ్రాసికొనవలెను.

మొసర్పు హో అందు కంపెనీ,

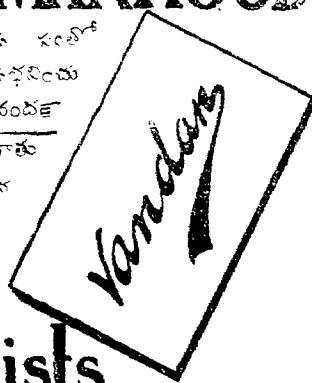
282

(సింబర్న్, వ. వ్రాసు.

A MAN'S Privilege

PERFECT MANHOOD

ఏ మానవుడు ఆరోగ్యముగాను సంపూర్ణముగాను ఉండి పోవుచు నుండునో అతడు ఆరోగ్యశీలమున వందక అప్రకారము చేయును. ఈ ధాతు సమృద్ధియు, నిన్న జమైన మానసిక శక్తియు, శక్తి నిజ మారయును.

Sold by all Chemists

అ. ద. గు. యె. గి. శు. శాస్త్రీయశాస్త్రమునకు

సంగీత ప్రదాయని
వచ్చినది ౧-౩-౧౯౧౬
280, ౧౯౧౬

కొత్త నింత.

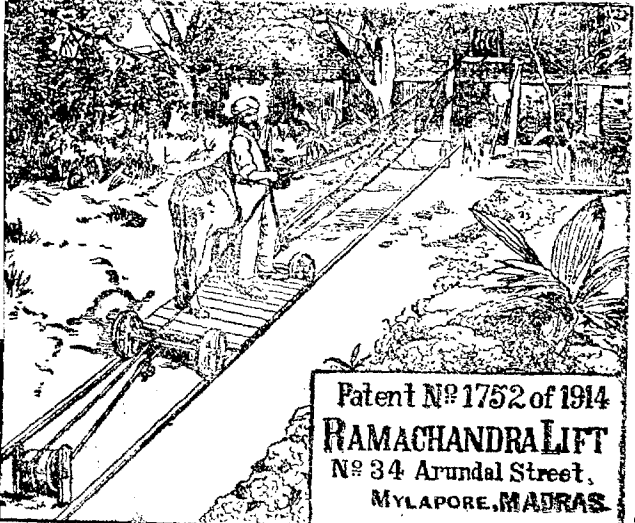
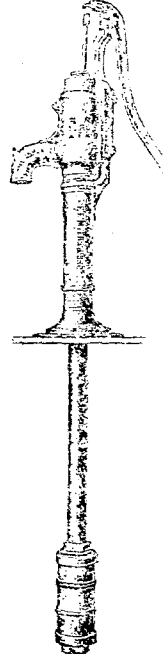
వ్యవసాయమునకు
చేతినిల్ల గొట్టము.

గంట 1.కి 4000 గాలనులతోడ గలదు. 8 కేక్లను. అతి సులభ యంత్రము. ఎం. ఎచ్. పి. మాటలాగారు నూపరిం డేంటు ఆఫ్ ఇండస్ట్రీస్, బనగానపల్లి వారిచే కొనియాడబడినవి. మూల్యము రూ 180. 150 అడుగుల లోతున నుండు నాతులకు పనికివచ్చు పంపులను సయితము ఇయ్యబడును. విశేషములకు దిగున వారికి అంగీకారము వ్రాయుడి.

కే. బి. జోషి అందు కో

నెం 821 హరన్బీ రోడ్డు,
ఫోర్ట్ బొంబాయి.

K. B. JOSHI & CO,
NO 321, HORUNBY ROAD,
Fort Bombay

రామచంద్ర ఏత్తము

విషయ సంగ్రహము.

(1) ఎటువంటిలోతైన భావికైనను ఉపయోగించ నచ్చును. (2) నిమిషమునకు 5 మొదలకొని 50 గ్యాలం లవరకు నీటితోడును. (3) దీనికి గొట్టములుగాని ఫుట్ వాల్యులుగాని వాటను నొయింట్టుగాని లేవు. (4) ఆడ వాళ్లు, ఎద్దు, గుర్రము, కంచగొడిదె మరయే యితర జంతువులయిన ఉపయోగించనచ్చును. (5) మోటువలన ఎద్దు ఎత్తుకుకట్టపడిఎక్కి వెనకకు పోవడమైన పరితాపమువిషయము దీనిలోలేదు. (6) బల్లివైతరెండెట్టలాగు పెద్దమోటు నీటిని ఒకచిన్న యెద్దుమీక్కి బయటకునె తోడగలను (7) దీనికి రెండెట్ట అనావశ్యము గావున ఖర్చు చాలా తక్కువగును. (8) దీనిచేతైన కట్టరు యిన యినుపరేతుతో చేయబడినది చిన్నిపు బొక్కెనలు

వాల్యు బొక్కెనలు మోపురుగా నీళ్లు కాగదు, చాలాకాలము వరికు మరారుకు గోరును. (9) ఎద్దుకుపని సులభమగుటచేతి మోటుకంటె చాలనేపు నీళ్లు తోడించనచ్చును. తిరువాత యీ ఎద్దునే బండినిలాగుట ముదిలైన యితరపనులకు ఉపయోగించనచ్చును. ఖరీదు సుమారు 30 అడుగులవరకు లోతుగల భావిక

(1) పెద్దయెద్దుఏత్తము ఖరీదు రూ 200—0—0 (2) ఎద్దు ఏత్తము ఖరీదు 175—0—0

శ్రీమదాంధ్ర బ్రహ్మాండ పురాణము

వ్యాసచరణార్జున విరచితములగు పాదశాసన పురాణము లలో నినియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో మలభేదము లేక కలిగి? ఆచారవ్యవహారము తెల్పెట్లుమాత్రే? ఈ మొదలగు విషయము లెన్ని నో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియు న్నున్నది. గొప్పవాగ్గ్రంథమునై ఉంచినభిన్నానుము నిచ్చి యున్నది. కైతిమిగుల సులభము. 400 పుటలు వెల 4-0-0. అత్యుత్తమ ప్రతి 5-0-0 కప్పులు వేరు.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

సులభము, వృద్ధులకును, భాగ్యశీలము. 2000 పద్యములుకలవు. చుంచికాగితిములనై అచ్చు, కాలికోలైందు ధర రూ. 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు వేరు.

52] జనమంచి శేషాద్రిశర్మ,
తెలుగుపండితుడు. మునిపల్ శ్రీకృష్ణులు, కపడ

దేవస్థానములు

స్వీడర్లకు విజ్ఞాపన.

దేవుళ్ల మాన్యము లన్నియు సాధారణముగా ఆర్యుల స్వాధీనములో నుండుటవలన దేవస్థానములు మనుషటికంటె ప్రస్తుతము యెక్కువ దుస్థితిలో నున్నవనియు ఈనామ థేయిరు రిజిస్ట్రార్లలో "దేవుని సంరక్షణకొరకు" (For the support of the temple) అని వ్రాసుబడి దేవుని పేరనే పట్టాలుపుట్టినను, తగిన ధర్మకర్తలు లేక దేవదాయ మంతయు, ఆర్యుల కుటుంబములకే వినియోగింప బడుచున్నదనియు, యిది యంతయు స్వాధీన విరుద్ధమని హైకోర్టు వారు బందరు నలు కొర్రవారి తీర్పును భాయపరచుచు ఇందుపల్లి దేవస్థానమునకు, ఒక స్క్రీము నేర్పాటు చేసి రనియు, నేను కృష్ణాపత్రికలో ననేక సార్లులు వ్రాసి యున్నాను.

గొప్ప యానాములగల దేవాలయములకు స్క్రీము లను తయారుచేసి, ఆర్యులకు జీతము తేర్పాటు చేయించుట అందరికీ నిధియై యున్నను ముందుగా సామ్య వ్యయ పరచుటకు జనుల సహసింపరు గనుక ప్రతి స్వీడరును తాను ఫీజు పుచ్చుకొనిక కలెక్టరు వద్దగాని అవ్వకేలు జనశ్రద్ధ వద్దగాని క్యాక్షను తీసికొని పదిరూపాయలు ప్రాంతుమీద దావాచేయకొరదను. వ్యాఖ్య పర్యవసానమందు దేవాలయపు యెట్టేటునుండి వారికి యుచితరీతిని ఫీజు నేర్పాటుచేయుదురు. ఇది గాక ప్రతి మునగుకొర్రు స్వీడరు ప్రధమమున తన తాలూకాలోనున్న ఒక్క దేవాలయమున కైనను మాడు నంతస్వరముల కైనను బ్రష్టిగా నుండుటకు ఒప్పకొనవలయును. హైకోర్టువారి స్క్రీమును ముందు ఉదహరించుచున్నాను.

ఓ స్వీడరు స్నేహితులారా! మన దేవదాయములు, ధర్మాదాయములు మాత్రమే గవర్నమెంటు వారి సంబంధము లేకుండ మన స్వాధీనములో నున్నవి. వీనిని మనము జాగ్రత్త పెట్టిరియెడల మన పల్లెటూళ్లలో నీతిమతములు నడిచి అది పంచనమో పాతకపట్టణము లగుటకు యేనిధమైన సందేహములేదు. ౧౧ ప్రా॥ కోడ్డు 92-వ సెక్షను ప్రకారము ఉన్నబ్రష్టిలను తీసివేయుటకును క్రొత్తబ్రష్టిలను వేయుటకును బ్రష్టిలన్నను వారికి నిబంధనల నేర్పాటు చేయుటకును మార్గము ఖచ్చిత్తుపటికి మన స్వీడర్లతూష్టిభావమువలన అనేక లక్షలద్రవ్యము ప్రభిసంపన్నము నద్వినయోగము లేక వృథయై పోవుచున్నది. దేవునికి కళ్యాణము మొదలగు ఉత్సవములు, గుడి మరమ్మతులు, వివిధగృహ నిర్మాణము, రథవాహనములు కట్టించుట పురాణశ్రవణము వారికథాకాలక్షేపములు, మొదలగు వానివలన జనులలో ఉత్సాహమును దైవభక్తిని నెలకొల్పుటయే గాక, దేవునిపేరుచెప్పి యెంతమంది ఆయన బీదకడ్డలకు సత్సాధనము, మంచి జీవనము కలిగించిన వారయ్యెదరు! తగినజీతము లిచ్చుట వలన నుంచి సంస్కారయై న గతునవులు యెంతమంది

మనకు ఆర్యులుగా యేర్పాటు చేయవచ్చును! ఇప్పటి ఆర్యులలో అనేకమంది తమ పిల్లలకు, ఆర్యకర్త్యవిధులను నేర్పించక యింగ్లీషు బడులలో గవర్నమెంటు నౌఖరి విద్య చెప్పించుటయు, తామరతంపరగా, కుటుంబము వృద్ధియై కుటుంబ మెంబర్లందరు దేవుని మాన్యమువలననే జీవించుటయు పెండ్లి పేరంటములు చేసికొనుటయు, మేడలు మిడ్డలు కట్టుకొనుటయు సంభవించు చున్నది. ఈ ఆర్యుల పిల్లలకుల వృత్తిని నిలుపుకొనటయే లేదు. దేవుని యంతస్వములు పూజా దీపులు విధ్యుక్తముగా జరుపుచున్నయెడల, భక్తుల వలన మిక్కిలిగ వరుంబడి వీరికి రాగలదు.

స్వస్థిపాలనకు మన లాక్ష్యరందరు ముందంజవేయుదురుగాని వీరదేవాలయ పని వీరుచేయకపోవుట కడుకోవలసియు. ఈ యద్యయమునకు తోడగుటకు స్వప్రయోజనమున వదలి ఉచితముగా పనిచేయుటకు ప్రతి జిల్లాలోను ఒక రిద్దరైనను లేరా! అయ్యలారా; అసంతృప్తం, చిత్తూరుజిల్లాలనుండి గంజామరకరు ఈ దేవాలయ దుస్థితులను గురించి మొఱపెట్టుచున్న ఘోషను ఆలకింపుడు. తెలుగు పత్రికలను కొంచము శ్రమ తీసికొని చదువుడు. అప్పుడు గాని మన యాంధ్రపాతన మీరు దర్శింపలేరు.

ఏ గ్రామమునుండిగాని యే యిద్దరు పెద్దయవయ్యలు వచ్చినను వారికి ఉచితముగా ఈవిషయమై పూనికగో పని చేసిపెట్టుడు. ఒకసారి స్క్రీము తయారుచేయించిన తరువాత క్రమక్రమముగా దేవస్థానముపాగుపడి అంగ్లేయులతోభోధకుల వలెనే మన హిందు మహమ్మదీయ ఆర్యులను కూడ కాత్తు జ్ఞానముకలవారై ఆయాగ్రామములలో జ్ఞానతేజమును ప్రసరింపజేయు గలుగుదురు. ప్రతిదేవస్థానమునకును ఒక సంస్కృత పాఠశాలయు ఒక గ్రంథాలయమును చేర్చియెడల గ్రామస్థులకు వీరి మత విషయములలోనే గాక అనేకసంగతులు వారికి బోధచేయవచ్చును. మన స్వీడరుసోదర్లు తమ ధనార్జన వ్యాపారములో కొంచము పారమార్థిక చింత నిట్లు ఆలవడ చేసికొనుటవలన తమకేగాక, దేశమునకు గూడ గొప్ప ఉపకారము చేసినవారగుదురు. తమకు గుమాస్తా లుండుటవలన స్వామివారిమాన్యములను వేసంగులలో పురోక్తుచేసి లెక్కలు నులువుగా పెట్టించవచ్చును. ఆదాయ వ్యయముల పట్టిని వ్రాయుముగా తయారుచేసి, కోర్టువారి కాంక్షను బడయవచ్చును. గ్రామస్థులకు తమరుంచు లెక్కలకు వారిఖర్చు మీద ఒక కాపీ నీయవచ్చును. తాము ధర్మకర్తగా నుండు మూడుసంవత్సరములలో కళ్యాణోత్సవములు మొదలగునవి సరిగా జరుగుచున్నది లేనిది కనుగొనవచ్చును. ఇట్లు మనలో పెన్నుపుచ్చుకొనియున్న పెద్దలు అనరే మేజిస్ట్రేటులు, డిప్యూటీ కలెక్టర్లుగా అధిపతుల పదలించుకొన్న బానిసవృత్తిని తిరిగి మెడకు తగిలించుకొనుటకంటె తమ వృద్ధాప్యదశలో ఈ దేవస్థానముల విషయమై పాటుపడుచు, చెన్న పట్టణములో నుండు ధర్మక్షేత్రసభకు కాఖిలను ప్రతిజిల్లాలో యేర్పాటు చేయుటకు పాటుబడుట దేశమునకు యెక్కువ మేలుచేసిన వారగుదురని గట్టిగా నమ్మవలయును.

వల్లూరి సూర్యనారాయణరావు.
హైకోర్టు కేసు, బందరు.

చిన్న పురుగుడు

పెద్ద పెద్ద బట్టతలను జేయును.

చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూడుట, పుర్రెపై జల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన గలుగును.

పాఠకులారా! ఈపురుగువలె రయింబనల్లు, విధివిరా మములేక మీరు పనిచేసినచో మీమీ గృహములలోని కేల

Don't Let 'em Dig

కొట్టెలు బంగారుపువ్వులతో నూనెనుండి ముందు తీరిక లేక పనిచేయుచుండు ఈ ముండు పురుగునకు, అతివ్యాప్తికయి పేరొందిన తేనెటీగ సహకారిగా నండదగినబంటు చుండు ఆరంభమయిన వెంటనే నిరోధక నిష్పంధద్రవ్యముల స్పృశయోగింపక పువ్వువేయించిన అచిరకాలముననే బట్టతల వారితో సహాధ్యాయులగుచున్నాము.

కావున ఇట్టి పరమశక్తిపును సహాయమున సంహరింపుడు చుండును

బోగొట్టును. వెండ్రుకలను రాలనివ్వగు పుర్రెచుండును బోగొట్టును. తలకట్టుకు వరిమళ సుగంధద్రవ్యము

ఈరీతిని, నకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోసమున పడకుడు

వెల బుడ్డి 1-కి రు 1-0-0 వి పి రు 0-4-0
" 3-కి రు 2-10-0 వి పి రు 0-7-0

ఉచితము.

ఈ సుగుణముల ఋజువు పరచుటకయి, అర్థజాచీటి పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత నూనె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును

సోలు ఏజెంట్లు —
ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్ అండుశ్రేణికల్ కంపెని

నెం 155, జుమ్మానుసీదునీధి, బొంబాయి

సర్వవృత్తిక విష సందేవిని.

నూరు (100) రూపాయలు బహుమతి.

ఏడ్చుచు వచ్చువారు! నవ్వుమః బోదురు !!

తేలుకొండిపోటు వలన, మంట పోట్లకు తగిన పరిహారమున బొంద లేకమిగులకష్టపడువారలకై మేమీ యాచనమును గని పెట్టితిమి కుట్టిన చోట నీమందును డైరెక్టులో ప్రకార ముపయోగించిన ఒకటిరెండు నిమిషములలో మంటలు పోట్లుపోవును. ఈయాచనమునందు గుణము లేదని ఋజువు చేయు వారలు

మా యాచనమును మాకు తిరుగపంపి తమకు నెలవైన మొత్తమును రాబట్టుకొనుటయేగాక (100) నూరురూపాయల బహుమతి కందుటకును నర్హులగుదురు.

వెల 2 సీసాలు గల ప్యాకెట్టు 1-కి 8 అ. పోస్టేజీ రి అబాలు ఒకచేతడవ (2) ప్యాకెట్టు తెప్పించుకొన్న పోస్టేజీ ఉచితము

1 డజన్ ప్యాకెట్టులకు పోస్టేజీతో రు 5.0-0
1 డజన్ ప్యాకెట్టు కొన్నవారికి (1-8-0) వెలగల ఛాక్ సుల్ ఫోటోటక్ పేనా. ఇనాము.

స్వాంపిల్ కోరువారు అర్థజా ప్రాంతు పంపవలెను
టి. నీతారావు మొదలియారు.

3. కందప్ప మొదలిసిధి, తిరువల్లి క్షే.జి, మదరాస్

"ఇందుమతీ పరిణయము."

కుమార ధూర్జటి ప్రణీతంబగు చక్కని ఆంధ్రకావ్యము
తిరుపతి వేంకటేశ్వర పరిష్కృతము.
వెల రు. 0-10-0.

"అప్పారాయ యశశ్చంద్రోదయము."

అణివిళ్ళ వేంకట సోమయాజి మహాకవి ప్రణీతము సంస్కృతము; అలంకార కావ్యము. వెల రు. 2-0-0.

ఈ రెండు గ్రంథములను ఏక కాలమందు కొనగోరు విద్యార్థులకును పుస్తకభాండాగారములకును ఈ 1916 వ సంవత్సరము అక్టోబరు నెలాఖరు వరకు షుగము వెలకొనబడును.
వలయువారు:—

"మేనేజరు" ముసునూరు సంస్థానము,
నూజిడు, కృష్ణాజిల్లా

Vitafer advertisement featuring a product image and text in Telugu. The text describes Vitafer as 'The Greatest of all Tonic Foods' and lists its benefits for various ailments. It also includes a table of prices for different quantities of the product.

1 డజన్	5.0-0
1 డజన్	1-8-0
1 డజన్	2-0-0
1 డజన్	3-0-0
1 డజన్	4-0-0
1 డజన్	5-0-0
1 డజన్	6-0-0
1 డజన్	7-0-0
1 డజన్	8-0-0
1 డజన్	9-0-0
1 డజన్	10-0-0

చిత్ర వార్తలు

బోసినోరు.

1.- రామయ్య వేలకొలిది మైల్లదూరము నడచినాడు.
2.- ఆలాగా అతడనేక చిత్రములను చూచి యుండును.

3.- ఆహా చూచినాడు. బట్టలు దుకాణములయొద్ద నుండి కుట్టు దుకాణములయొద్దకును కుట్టుదుకాణములయొద్ద నుండి బట్టల దుకాణముల యొద్దకును నిత్యము నూరుసారులు యెత్తున అతడు 27 ఏండ్లు ఏకదారన తిరిగినాడు. అదియే నిక జీవనము.

బోసినోరు.

ఒక పల్లవాడు చాల తుంటిరి. ప్రతిదినమును తగవులును కొట్టుటలను తెచ్చి బెబ్బలులని వచ్చుచుండును. వాని తల్లి చూచుచున్నప్పుడు భాగంగా చూడబడినది. మరువాడు వాడు బెబ్బలులని రక్తము కారుచుండగా యింటికి వచ్చెను ముసలవారి మూడూడినవి.

తి ఏమిరా మరల నెవరితోనో పోట్లాడి బెబ్బలులని వచ్చితివా అనేమి బోసినోరైనది. పండ్లుడిపోయినవా.

పి లేసు - లేసు. పోలేసు. పేలులో వేళాను. నూను వంకర నాలుక.

ధ - చూచినావా పాపయ్యగారి భార్యపోయిన నాడు కొమ్ముబట్టిన దానికి యిన్నాళ్లైనా యింతా యియ్యనే లేదు.

భా - ఆలాగా-అదిఏమి మర్యాద-భార్య నింతయగో రవపర చెనని ప్రజలనుకొనెదరనియైన సతడాలోచింపవలదా?

ర - రామస్వామిగారి భార్య పోయినపుడు గూడ మేమే వాహులము. ఆయన దహనము కాగానే తలకొక వరహా యిచ్చివేసెను.

భా - పోయిన భార్యపోనే పోయినది. ఈసేద ఇంతటి తో నిరుడ కావలె ననుకొనెను గాబోలు.

ధ - ఆహా ఆడవాండ్ర నాలుక లతి వంకరగా నుం గును గాబోలు అనుచేత వారడయుగ నిడివిగగూడ తిప్పు చుండురు ఆలశ్యముచేసి నాడనిన అందుల కతని నిందించితివి. క్షణమే యిచ్చినాడనినగూడ నందులకొక దోషము నాకో పించితివి మిమ్మెరువవలయు.

బట్టతల.

ఒకనికి బట్టతల. వాడుదారిని పోవుచు నొకచోట జోడుకు రంగు చేయువా డగుపడక తన జోటికి రంగు చేయుచుని వాని కిచ్చెను సరివా డాలస్యము చేసెనని బట్టతల వానికి కోపము కచ్చి విసుగుకొనెను.

ప - అవునండి బట్టతలవాని జుట్టుక త్తిరించుట వలె జోడుకురంగు చేయుట అంత త్వరగాజరుగు పనిగాదు.

పల్లెటూరు-పట్న వాసము

ఒక పల్లెటూరియైన పశువులసంత కొక పట్టణమునకు పశువులను తోలుకొని వచ్చుచుండెను. పట్న వాసము పశుచు వాండ్లు కొందరు కానపోకులు చేసుకొని సాయంకాలపు పికారు బయలుదేరిరి. వారిలో గడసరి ననుకొను వా డొకడు ధనమాటకారియగుచు కనుబరుప నెంచెను.

ఏ - ఏమోయి లేడినిబెంచిన జడధరుడు లేడియై పుట్టివాడట ఆలాగున పశువులను బెంచు నీవు ముందుజన్మయన పశువైపుట్టినవేమో.

రై - ఆలాగాండి, అయితే మేలే. పశువునైపుట్టితే నే ను బాధపడినా పరులకు నేన చేస్తాను. స్వార్థాన్యగం-పరహి తావరణం-ముఖ్యంగా చెయ్యగలెనని మా పల్లెటూరు పుత్రు లుగారు చిన్నప్పుడు చెప్పేవారు. ఆ రెండు సిద్ధిస్థాయి. కాని చిన్నప్పటినుంచి కోతులను బెంచే పట్న వాసపు బాబులు మీ రుముందు జన్మలో కోతులై పుడితే ఈవున్న గోడుకాస్తా కూ డా వూడిపోతుండే. ఇప్పుడే ప్రజలు మీతో ఓపలేకుండా వు న్నారే ఇక ముండెట్లాగురా అని మాత్రం నేను విచారిస్తు న్నాను.

మెడపటా.

ఒకసాను బట్టల దుకాణమున కొకడు పోయి యొక పూలు మెడపటాకానుకొనెను. దాని నింటికి తీసుకొనిపోయి విప్పిచూడగా దానిలోనుండి యొకఫోటిగ్రాపు క్రిందబడినది. ఆఫోటిగ్రాపులో నొకపడుచు స్త్రీపతమున్నది. "మీకు వివా హము కాకున్నచో ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడని" దాని క్రింద నున్నది. అతడు బ్రహ్మచారిగాన దానిని

చూచి ముసిముసినవులు నవులొని దాని నొక వారము రోజులపాటు తన వ్రాతబల్లమీదనుంచి నిరంతరమును చూడ సాగెను. చూడగా చూడగా నతని కాళ్ళపుట్టినది. అనురాగము కలిగినది. అవిలాసమున కతడొక యు త్తరము వ్రాసెను. వా రమురోజులైనది. అతడు జవాబుకొర కెదురు చూచుచుండగా జవాబు వచ్చినది. "అయ్యా మీరు పంపినపటము మా ముసల మ్మది. ఆపటము 60 ఏండ్లనాటిది. పాపము మీకు వృథా శ్రమగలిగించుట వద్దనున తప్ప" అని దానిలో నున్నది.

చాటుమాటు

ఒక పండితునిభార్య చుట్ట గాల్చుగూడదని అందరికిని చెప్పుచుండును. వారింటికి ఎదుటనున్న యొక పడుచురుక్త్రా త్త గా వివాహమైనది. ఆయురతి అత్తవా రింటినుండి వచ్చినది. భా. - ఏమే మీ నాత్తి! నీమగడు పొగగొట్టము కాదు గదా. ఊడరబెట్టుగదా.

ప. - లేదండి అవేపనిగా అయిన చుట్టగాల్చురు. అటు లని పూర్తిగా మానునలేదు. ఏమో ఎవరిఖులాసా. వారిదని నేను దానినిగూర్చి ఆయనను ఇబ్బందిపెట్ట దలచుకొనలేను.

భా. - ఏమిఖులాసా-పాడుఖులాసా. చుట్టమానిచేసిననే చెడుకంపుపోయి అతనికిని దగ్గరదాపుగా నుండు నీకును గూ డమరింత ఖులాసాగా నుండును.

ప. - ఏమోమానవచ్చును-మానవక పోవచ్చును. గాని మీఆయనవలె చాటుమాటుగా సకల శ్రమలను పడి కంపు బోవుటకు కారము నోరుచుండగా కట్టె డాసులు గంపెరులవం గాలు నరులి బాధపడుట నాకిష్టములేదు.

తలబిరుసు దమ్మున్న.

ఒక జమీందారుగారి కందా రాజులలో నొక తలబిరు సు దరిద్రుడు చేరెను. అపరిమితమైన తెగనీలుగు. అను ప్రా ద్దును అన్నవస్త్రములిచ్చి ఆదరించే జమీందారుగారు చెప్పిన నుగూడ నాతడికన్నాడిపుల్లపిరి అక్కడబెట్టిన పాపమున నె న్నడును పోలేడు. కర్ర పెత్తనముతో కాలము గడుపుచుండె ను. జమీందారుడు లోకజ్ఞానము కలవాడు గాన పీని నడవడి నంతయు కనిపెట్టి తుదకొకనాడు దేవిడియన్నా చేసెను. ఆత నికా కడుపునుంటు అధికముగా మున్నది. సుమయము కొరకు చూచుచుండెను. జమీందారుగారు చక్రవర్తిగారి యాదాస్తు లోనుండిరి. జమీందారుగారి భార్య మహారాణి యంతఃపుర మునకు పోవుటగలదు. మహారాణి అనుగ్రహమును బడసిన జ మిందారిణి లంతఃపుర సంచారములుగా నియుమెంపబడుట యొక గౌరవముగా తలపబడుచుండెను. అటులేఈ జమీందారి ణి కామహారాణి ఆ గౌరవోద్యోగము నిచ్చినది. ఆసంగతికమ ముగా నందరికిని తెలిసినది. మనశలబిరుసు దమ్మున్న తగిన సమయముదొకినది. ఒక నాడు సాయంకాలము సముద్రతీరమున కందరును పోయిరి. అప్పుడు జమీందారుడును కొంతమందియు నొకచోట గూర్చునియుండిరి. మన దమ్మున్నగూడ మెల్లగ నటుకుడేరిలో కాభిరామాయణ మారంభించి రాణిగారి మచ్చట దెచ్చెను.

2.- మహారాణిగారు మీ ఆడంగులకు గౌరవో ద్యోగ మిచ్చుటవలన మీకు చాల ఘనతగలిగినది.

త. - అయ్యా ఆమా టనకండి. నుర్యాదపోయినప్పుడు మీరేమిఘనత. గౌరవోద్యోగముచే ఏమిటి. మాబోటి దరిద్రు లుచేస్తే దాసీతనమైనది వానిమంటిఫనవంతులు చేస్తే గౌరవో ద్యోగంఅయింది. ఆడదానివలన గౌరవము పొందగోరే మగ వాడు అధమాధముకు. కడుపు గడువకున్న కత్తెడైనపాడుచు కొని చావనైన చచ్చుచుగాని పరువుగలవాడు తనభార్యను పరాయిదాని బానిసతనమున కెన్నడును పోనివ్వడు.

పనికి త్రై

పనికి త్రై కావలెనని యొక స్త్రీ పనివాండ్రును మదుర్పు వారి కొకరికి వ్రాసెను. వానికనా డామెకు వ్రాయగా నామె వారి కచేరికి వెళ్లెను. అచట నొక స్త్రీని వా రామెకు చూపి ఈమె పనికి త్రైగా నుండెదనని వ్రాసినది. మీ కిద్దరుకును కుదురునేమో చూచుకొను దనిరి.

ప. - మీ కుటుంబములో ఎందరున్నారు.

య. - ముగ్గురము. నేను నాభర్త నా కుమార్తె.

ప. - ఎన్నిరోజులు వెలచిచ్చెదరు.

య. - వారమున కొకరోజు.

ప. - ఏసాయంకాలమైనను నేనుషికారు వెళ్లవచ్చునా.

య. - ప్రతిలేనివారము వెళ్లవచ్చును.

ప. - అటులైన కొద్దిరోజులు పనిచేసిచూచెదను.

య. - సరే నీవు హోగ్యానీ వాయించగలవా.

ప. - నాచేతగాను.

య. - నీకు నాట్యముచేయుట. నాటకములలోని పా టులుసాడుట- హరికథలు చెప్పుట ఈలాటివేమైన తెలియునా.

ప - నేనెన్నడు నాటకములో వేషమువేయలేదు యు. - పోనీ పెకాట బాగుగా నాడగలవా.
ప. - నేనాడలేను.
య. - పోనీ బంతులాటలు ఈత- చెడుగుడి- ఉప్పుట్టి- ఈలాటి ఆటలేమైన వచ్చునా.
ప. - నేను మగవాడనుగాను. నాకవి అసలేరావు.
య. - అయిన నీవు మాకు పనికిరావని నోచుచున్నది- పనికిరానేరావు. నేనింటిపని చేసుకొనుచుండగా వచ్చినవారి నిట్టి వివోదములతో సంతోష పెట్టగల పనికి త్రై నాకుగావలెను.
ప. - పనికి త్రై యనగ నియ్యగము నాకు తెలియలేదు.
య. - పనిచేయునది పనికి త్రై. ఇవన్నియుగూడ పను లుగావా.

కనుబొమ్మలు.

కనుబొమ్మలు నిడివిగానున్నచో మనసును పనులును కుదురుగానుండును. విలువం పు గా ను నూదిమొనలుగాను యుండినచో రంగులలో అభిరుచి వైపుణ్యము కలుగును. చాల ఎడముగా నుండినచో కొల తలు బాగా సరిగా చెప్పగల శక్తియుండును. సుధ్యక్తిందకు దిందుకొనిపోయినచో పగయును క్రోధమును హెచ్చుగానుం డును. కంటికిని కనుబొమ్మకును ఎడము హెచ్చుగా నుండిన గట్టిలెక్క-వాడగును. సమరేఖగా నుండినచో ధారాళముం డును. ముక్కుదగ్గరనుండియు వెండ్రుకలున్నచో మోసగాడ గును. దళసరిగానుండిన పురుషుడు చాలతోందర వాడుగా నుం డును-మిక్కిలివంకగా ఎత్తుగానున్నచో మొద్దుబారియుండును. గౌరవము.

బడాయి వేషములు వేయుటవలన పరువు ప్రతిష్ఠలు రావు. ఉన్న గౌరవముగూడ నూడిపోవును. ఒకపని ప్రారం భించినవా రందరును కలసి మెలసి ఆరమభిక లేకుండ నుండ వలెను. తక్కినవారు తనకంటె తక్కువ దజ్జావా రైనను తా నెక్కువ దజ్జావాడనను గొప్ప యొకడు కనబడనీయుగూ డదు. కనబడగనే వారతనిని గర్వపోతని కలసి మెలసి యుండ డని కనికష్టముగా చూతురు. మహారాజు కొడుకైనను నేన లోచేరినపుడు తక్కిన వారిలో సమానుడేయుగును. మాలవాని కొడుకును మహారాజు కొడుకునుగూడ సేనలో చేరినపు డొక రాజుకొరకును ఒక దేశముకొరకును సమానముగ ప్రాణముల నర్పించ వలసినవారే యగుచున్నారు. అచట హెచ్చుత గ్గులు లేవు. ఏమనియైన నెరవేర్చదలచిన వారందరు స్థితి భావ ముతో నానైనికుల వలెననే కలసి మెలసి పనిచేయువలెను. కర్ర పెత్తనము చేయువారు నిష్ప్రయోజకులు. ఘరానాపోవు నను గర్వములేకుండ కష్టపడి పనిచేయువారే అందరిలోపలను ఘనులనపించు కొందురు.

పిడుగు.

పిడుగు పడునట్లు తోచినపుడు సుధ్యగదిలో మధ్య గా గోడలకు దూరముగా కూర్చుండవలెను.

మికు కావలెనా?

R.L.N. ట్రానిక్ మాత్రము డజన్లు 4.కి రు. 1.
మద్రాసు నగరము శేరు 1.కి రు. 1.

"విద్యార్థి," 87, రాచస్వామి వీధి, మద్రాసు.

ఒక వాచి ఇవ్వాలి.

సిరా అద్దకనే గ్రాయుట్టి ఫ్యాక్ట్ వేనా సిరాయిడ్డి తో సహా రు 2.2.0 లు వెల గల గానిని తెప్పించుకొను వారికి ఒక వాచి ఈవారుగా ఇవ్వబడును. మదరాసు మెయిలు ఆర్డరు కం నెని, 37 చెనాబజారు, మదరాసు.

సి. గోపాలనాయకుర్, బేసిక్ ఫౌండ్రీ వ.ద్రాము-40 సువత్సరములకు వైగా స్థాపించబడినది. వీరలు ఇంజనీ యర్లు యంత్రములను తీగారుచేయువారు అయిర్కా పౌండర్లు గాన మీ కేమి కారలయుననినను వీరికి తప్పక వ్రాయుడు.

నర్వతేలు విషనండివి (రిజిస్టరు)

ఏమ్యుమరచ్చువారు నవును బోదురు. గుణము లేనియెడల 100 రూపాయలు యినామివ్వ బడును. ఒక అణా స్టాంపు పంపిన సాం పిలు పాకెట్ ఈచిత్రముగా పంపబడును. వి. ఎ. ఎస్. పాణి, 8, ఇరుళప్పక వీధి, మద్రాస్.

న్యాయసాన వార్తలు

హైకోర్టు.

ముఖ్య న్యాయమూర్తి.
న్యాయ విలంబు. న్యాయ శిక్షణ అయ్యునుగాను.
“న్యాయం యిండియా కేసు”
(నిన్నటి తరువాయి)

ఈ పత్రికయొక్క మతము మొదటినుండియు నొకే లాగున నున్నదని ఉదాహరణ పూర్వకముగా తాను కోర్టు వారి కిందిచ్చిన వ్యాసములనుండి ఋణాత్మకముగా చెప్పెను.

ఆయుధ శాసనమునుగూర్చి తాను 14 వ్యాసములను వ్రాసియున్నను, దొరతనమువారు నేరారోపణ చేసిన యొక్క వ్యాసముకంటే సరికొత్త వ్రాయబడిన వ్యాసములు గూడ గలవనియును, ఈ వ్యాసముల జూచి దొరతనము వా గలము వ్రాయకూడవలెనని చెప్పియుండిన తా నీ ప్రస్తుత వ్యాసము వ్రాయుట మానివేసి యుండుననియు, అయినను ఈ ప్రస్తుత వ్యాసమునుగూర్చి తా నేమియు భయపడలేదనియు, పత్రికల భోగిని సాధారణస్థితిలో నడుపని చుట్టకు మారుగా ముద్రణకాలముల స్వాధీనము చేసికొనుటగాని పత్రికాశాసనము పయోగింపవలయుననియును, ఇప్పుడే వ్యాసములు శిక్షాములుగా నెన్నబడి అందుమూలమున తన భరావత్తును దొరతనమువారు స్వాధీనము చేసికొనినట్టి స్వల్పవిషయములందును, స్వల్పవ్యాసములందును దొరతనమువారు పత్రికా శాసనము నుపయోగింపకూడదనియును, అటుల తేసిన యెవల పత్రికల నడచుచుంటే పాపగవనియు, రాజద్రోహములను, పితృహింసను ప్రోత్సహించుచున్న పత్రికా శాసనము నుపయోగింప నుద్దేశించుచుండినందున, ఇప్పుడు శిక్షాములుగా నెన్నబడిన వ్యాసములకంటే వ్యాసములనే దొరతనమువారు ఎదిరింపవలయు గూడదనియును, అటుల తేయించిన సాధారణపు పత్రికా న్యేచ్ఛ వారికిగల్గుటలుండుననియు, పత్రికా శాసనమునకు రాజద్రోహము మొదలగు స్వల్పవిషయముల వ్యాసములపై విశేషాధికార మొనగబడినదనియు, ఆ సెక్షనులకు వ్రాయబడిన వ్యాసములలో సాధారణ విషయాల కవకాశ మియ్యబడినదనియు, ఈ న్యాయండియా పత్రిక యొక్కను సాధారణ విషయములపై ప్రతిపక్షములను దొరతనమువారు సేకర్చుచు లగ పరిగణించబడిన వ్యాసముల శాసనముక్రింద తెలుపబడిన నేరముల నారోపించవలయును, పత్రికయొక్క ప్రకటన నణచివేయుటకు లగింపనైనందున వ్యాస మేదియు లేక పత్రికలో ప్రకటించబడి యుండునదియు నామె చెప్పి వాద్యాలమున కమాక్షితము.

రాజుగారి పక్షమున వాదించ నారంభించి ఎడ్వోకేటు జూలగాను, నీసెంటుగారు తన యసాధారణ వాక్యాటముచే తేనుంతులము కలగా పులగము చేయదలచినను తనది సాధారణ స్వల్పవిషయము మాత్రమే గలిగి యున్నదనియు నీసెంటుగారి యధికారము లెట్టివియో శిక్షింపబడుటచే దాని స్వల్పవిషయము, ఆమె యధికారమును పత్రికాశాసనము కంటె 4 వ సెక్షను ప్రకారము దొరతనమునకును ముందవలసివచ్చినను, దేశమునకు నీతియు శాంతియుగలిగి యుండునటుల జూచుట లేకయుండునట్లు దొరతనమువారికి కర్తవ్యమనియు, అందుచేతనే పత్రికా శాసనము 4 సెక్షను ప్రకారము పత్రికా న్యేచ్ఛయై కొంతయధికారమును గలుగజేసికొనినదియు, ఆ సెక్షను ననుసరించి పత్రికా భరావత్తుల స్వాధీనము చేసికొనుటకు వారికి కొన్ని యధికారము లున్నవనియు, నీసెంటుగారి కేసు విచారించుటకు పూర్వము రెండుసంకతుల భూతన ముండుకొనవలసి యున్నదనియు, పత్రికా శాసనము 4 సెక్షనునందు వివరింపబడిన నేరముల కనుగుణించి ఈ శిక్షాములుగా పరిగణించబడిన వ్యాసములు శిక్షాములుగా పరిగణించబడుటకుండుటయు, వై సంకతులలో ప్రకటన గలిగించుకొనుటకు హైకోర్టువారి కధికార మియ్యబడుటయు నా రెండు సంకతులనియు, ఇప్పుడు హైకోర్టువారు విచారించవలసిన యొకేయంశ మేమనగా భరావత్తు క్రమముగా స్వాధీనము చేసికొనబడినదా లేదా యనియు, ఏ వ్యాసమును గొప్పగా బిగించి దొరతనము వాడుల స్వాధీనముచేయకొని ఆ వ్యాసములు ఈ సెక్షను అర్థము ప్రకారము శిక్షాములు లగనో కానో ఈ సంకతుల మాత్రమే లోర్టు వారు నిర్ణయించేదానిని యున్నారనియు, స్వాధీనము చేసికొనబడుట క్రమముగానే చేసికొనబడినదనియు అటుల

తేసికొనబడలేదని నిర్ణయించేయవలసియున్న శిక్షాములుగా పరిగణించబడిన వ్యాసములలో నొకమాటగాని, వాక్యముగాని, అర్థముగాని, భావాగ్రముగాని, సూచనగాని దొసగవద్దమైకది లేనటుల నూడవలసి యున్నారనియు, అందులకు (1) దొరతనమువారు భరావత్తును స్వాధీనముచేయకొను నధికారము గలిగి యున్నారా? (2) అధికారము గలిగియుండిన నాయధికారమును క్రమమైన మార్గమున వినియోగించిరా? లేదా? యను అంశముల విచారించ వలసియున్నదనియు ప్రారంభములో పత్రికయొక్క స్వభావము వెల్లడింపబడినదా లేదా అను అంశమును, మొదట భరావత్తుగవడినదా లేదా యను అంశమును, ఆ పిమ్మట నేల యడుగబడినదను అంశమును ప్రస్తుతపు కేసునకు సంబంధించవనియు, దొరతనమువారిచే భరావత్తును స్వాధీనము చేసికొనవలసినదని యుత్తరువుచే వారలుల స్వాధీనము చేసికొనినదియు, అందుచే భరావత్తు గట్టక పూర్వము జరిగిన సంకతులతో వారి కేమియు సంబంధము లేదనియు, భరావత్తును స్వాధీన పరచుకొనుట క్రమముగా క్రమమాయన సంకతినే వారు విచారించవలసి యున్నారనియు, 4 వ సెక్షను ప్రకారము మేజిస్ట్రేటుగారి కిచ్చిన యధికారములలో భరావత్తు నడుగుటయు మానుటయు వానియిచ్చ ప్రకారముచేయుట కధికారమియ్యబడినదియు, మేజిస్ట్రేటుగారు తన యిష్టమునచ్చినంత భరావత్తునుగట్టును, అడిగిన భరావత్తుకర్తలేదని చెప్పబడుటకు అధికారమున్నప్పుడు మొదట నేల భరావత్తుగలేదు. పిమ్మట నేలయడిగిన ప్రశ్న సమంజసముగా లేదనియు, ఆయధికారము ముద్రాలయధికారి కెంతలాభకరముగా నుండునో యంతనష్టకరముగాగూడ నుండగలదనియు, సెక్షనుయొక్క భావ మిగుల సంకటముగా వ్రాయబడినదనియు, 1914 వ సం॥ లో భరావత్తుకర్తలేదని చెప్పబడుటను 1916 వ సంవత్సరములో భరావత్తుగట్టుటలోను మేజిస్ట్రేటుగారిండుకయులేవలయులేదు సరేగా క్రమముగా నడచుకొనినదియుగూడ చెప్పెను.

ఈసందర్భములో ఫలాహారాధము విచారణ నిలిపివేయబడినది.

ఫలాహారానంతరము ఎడ్వోకేటు జనరలుగారు మరల తన వాదన నారంభించిరి. న్యాయాధికారు విధించిన భరావత్తును గట్టుచేయుటకు మానుటకు హైకోర్టువారి కధికారము లేకుండునటుల శాసించబడిన 24 వ సెక్షనుచే ఎత్తుకు అధికారము స్వీకరింపబడినదని నీసెంటుగారు చెప్పినది సమంజసముగా లేదనియు ఏలనన భరావత్తునడుగుటలో మేజిస్ట్రేటుగారు తన న్యాయబుద్ధి నుపయోగింప లేదనియు ఎడ్వోకేటు జనరలుగారుచెప్పిరి.

ముఖ్య న్యాయ:— ఆ యంశము వాదించుచునీ మిమ్ము మేము కోరలేదు.

క్రేటు బ్రెటను నివాసియగు తన యధికారుల సహితము తీసివేయుటలో 4 వ సెక్షనునంద ధికారము స్వీకరింపబడినదని నీసెంటుగారు చనిరి. ఇప్పుడు దగ్ధాస్తు వెట్టె సధికార మిచ్చిన 17 వ సెక్షను దాని యధికారమునకు 4 వ సెక్షను వై సాధారణది యున్న ఆ న్యాయ సెక్షనే అధికారికారము గలిగియున్నచో 17 వ సెక్షను ఉండుటకే విలులేదు. అందువలన నీసెంటుగారు హైకోర్టువారిని గోరుటకే యధికారముండక పోవును. మరియు నామె మొమెంటు కేసును గూర్చి చెప్పిరి. అది బగ్గా దొరతనమువారిచే శాసించబడినది. దానికి ప్రస్తుతపు కేసుతో సంబంధములేదు. మరియు “దెంగాలు లారిపోర్టు” 6 వ సెక్షను ప్రకారము ఇంగ్లాండు నందు చేయబడు శాసనములకు న్యతిరేకముగా నున్న పట్టికిని ఇండియా దొరతనమువారు కొన్ని శాసనముల జేయవచ్చునని యున్నది. ఏదియో పార్లమెంటు చట్టముచే న్యాయ సెక్షను న్యాయలోపముగా నున్నదని నీసెంటుగారు చనిరి. అందుచే వై శాసనము సంకతి చెప్పవలసివచ్చెను. పత్రికాశాసనము మనిషియొక్క యాస్తిని స్వీకరించుటలేదు. ఒకానొక పత్రికయొక్క ముద్రాలయపు భరావత్తు స్వీకరించుటకును రాజుగారి భ్యోక్త్యనుసరము సంబంధములేదు. ముద్రాలయము ముందుకొనుటకు ఆముద్రాలయధికారి దొరతనమువారికి కొంత భరావత్తు నిచ్చివై సెక్సు పొందవలయును. వై సెక్సు న్యాయ సత్తికమించుటచే భరావత్తు స్వీకరింపబడును. అందుచే బ్రెటిషు క్వీన్స్ స్వాతంత్ర్యమునకును ఆస్తికిని సంకమునచ్చినటుల జెప్పరాదు. అని ఎడ్వోకేటు జనరలుగారు చెప్పిరి.

ముఖ్య న్యాయ:— ఇచ్చటి భరావత్తు స్వాధీనము చేసికొనబడుట గాక ముద్రాలయమునుగూడ స్వాధీనపరచుకొనవచ్చునని చెప్పబడుచున్నది

ఒకానొక చునిషి ‘యాస్తిని న్యాయపథములచే మరియొకరికి మార్చుకూడదని పార్లమెంటు చట్టము లేవలయు చెప్పియుండలేదు. దానికి యుదాహరణముగా “ఎట్టేట్టులాండు ఆప్టును” చూడుడు ఆరి చెప్పి ఎడ్వోకేటు జనరలుగారు తన సారాంశముల జెప్పటను సాగించిరి. న్యాయండియా పత్రికా ప్రతులన్నియును స్వాధీన పరచుకొనుటలో దొరతనమువారి యుత్తరువు ఆ శాసనమును దాటిపోవు చున్నదనిరి. కాని ఆ యుత్తరువు శాసనమందలి 4 వ సెక్షనులోని (1) ఎఫ్ నిబంధననే సమముగా నెత్తి వ్రాసినదని “...అట్టి పత్రిక ప్రతులన్నియు నెచ్చట దొరికినను రాజుగారిచే స్వాధీనము చేసికొనబడు.” అని నిబంధనను జదివిరి.

ముఖ్య న్యాయ:— అట్లయినచో నే ప్రతియును ఏల స్వాధీన పరచుకొన బడలేదో చెప్పగలవా?

ఎడ్వోకేటు జన:— అందునుగూర్చి నా కెట్టి సలహాలును ఇవ్వబడలేదు.

తన సారాంశముల మరల సాగించుచు ఎడ్వోకేటు జన 4 (1) ఎఫ్ ప్రకారము అన్ని ప్రతులును స్వాధీన పరచుకొనబడవచ్చును. వాస్తాపత్రిక యన అనుదినమును ప్రకటనపడు వానిలో నొకనాటియు ప్రకటనయు గాక ప్రకటనమంతయునని శాసనములోనే చెప్పబడినది. అని ఎడ్వోకేటు జన చెప్పిరి.

ముఖ్య న్యాయ:— అనగా ప్రారంభదినమునుండి ముగించిన దినమువరకు ననియూ మియ్యద్దేశము? అట్లయినచో 20 వ సెక్షనుదెస నించుక చూడుడు. “అనాత్మపత్రికయొక్క ఏ ప్రతియైనను” అనియున్నది. “ప్రతులన” సగమేమి? అట్టి వాస్తాపత్రిక యనునపుడు ఏదినమునాటి ప్రతియైనను గావచ్చును.

ఎడ్వోకేటు జన:— అప్పుడు “అనాత్మపత్రిక యొక్క అట్టి ప్రతులన్నియు” అనియుండవలెను. అంతేగాని ‘అట్టివాస్తా పత్రికయొక్క అన్ని ప్రతులు’ అనికాదు.

ముఖ్య న్యాయ:— అటులైన పత్రిక యొక్క ప్రకటనము సాగించు చుండవలయుననియు ఆ ప్రతు లన్నియు దొరతనము వారిచే స్వాధీనపరచు కొనబడవలయునని యాసియుద్దేశ్యము?

అనగాగత పత్రికలన్నియునని తమయుద్దేశమని ఎడ్వోకేటు జనరలుగారుచెప్పి ఎటులైన ఏపత్రికయునుబట్టుకొనబడలేదు గనుక నాసంకతంత ముఖ్యమైనది కాదనిపలికిరి. పిమ్మట నీసెంటుగారు తనపత్రిక పూర్వపుపత్రిక యనియు దాని వై భరావత్తు విధించుటకు న్యాయాధికారి కెట్టి యధికారమును లేదనియు వారటులజేయుటలో నన్యాయము జేసిగనియు చెప్పెను. ఆమె ప్రోక్లరేషన్ (Declaration) చేసెను కనుక నామె ముద్రాలయము క్రొత్తదిగానే పరిగణించబడవలయును. తరువాతి అంశ మేమనగా శిక్షాములుగా నెంచబడిన వ్యాసములు ఆ న్యాయ సెక్షను ప్రకారము శిక్షాములు కావని యామె చెప్పుచున్నది. ఆ శాసనము కలకత్తా హైకోర్టులో బహు జాగరూకతతో విచారించబడిన ఆ న్యాయమార్తులచే గంభీరముగ తీర్పు చెప్పబడియెను 4 వ సెక్షను భావ విశేష పరిమితిని గలిగియున్నదనుటలో సందేహములేదు. ఫీనలకోడునందలి 153 (ఎ), 124 (ఎ) సెక్షనులకు అనుబంధముగా నీ 4 వ సెక్షను జేర్చబడినటుల నీసెంటుగారు చెప్పిరి. కాని 4 వ సెక్షను ఫీనలకోడు పరిమితిదాటి విశేషదూరము పోవుచున్నది. ఏమనిషివైన నిచట నేర మారోపించబడలేదు. “ఏమి జరిగినదియు చెప్పెదనిరుడ”ని అత డిటుల జెప్పెను.— ముద్రాలయము కొన్నిపలకుపయోగింపబడకూడదని దొరతనమువారు శాసించిరి ఒకానొక రాష్ట్రములలోనుండు నెమ్మదికిని అల్లరకును ఆరాష్ట్రపు దొరతనమువారు పూచీదారులుగా నున్నారు. ఏ పత్రిక యందుగాని ప్రకటించబడిన ఏ వ్యాసముగాని రాష్ట్రచుండు నెమ్మదిగిగుగ జేయుపరిపాలనమునకు న్యతిరేకముగా నుండిన యెవల దానికి ఆరాష్ట్రపు దొరతనమువారు పూచీదారులుగావలసియున్నారు. 4 వ సెక్షను భావనుబట్టి అందుదూరించిన మాటలు ప్రస్తుతపు కేసునకు సంబంధించ గలవాయని విచారించవలసి యున్నది. “ఎప్పుడుగాని స్థానిక దొరతనము వారికే ముద్రాలయముగాని.....మాటలు మొదలగు వాని ముద్రింప నుపయోగింప బడనేని.....” అను శాసనపు మాటలనుబట్టి పత్రికయొక్క భావ ప్రజలను మొదలగు వారిని.....చేయగలుగునట్టిదియే గాక చేయవచ్చునని యుద్దేశించబడినట్టిదియు కాగూడదు.

ముఖ్య న్యాయ:— చేయగలుగునట్టిదియు, చేయవచ్చునని యుద్దేశించబడినట్టిదియు అను మాటల యగ్గము నించుక తెలియనిచ్చెదరా?

ఎడ్వోకేటు జన:— చేయవచ్చునని యుద్దేశించబడిన దనగా ఆ భోగని బట్టి ఎప్పుడైనను చెడు యుద్దేశముల

గలిగియుండవచ్చునని తోచునట్టిదియని యర్థము. అందుచేతనే లకత్రా ముఖ్య న్యాయమూర్తి జింకిమ్మగారు ఫిర్యాదితరపు న్యాయవాదికి "మీరు నిర్ధారణపరువలయునని యెంతమాత్రముచేయ గలుగుదునని తలపగూడనిదిగా నున్నదనిరి.

ముఖ్య: న్యాయ:— "ధోరణిగలిగి యుండ వచ్చునని" అనుమాటల కర్థమును తెలుపగోరుచున్నాము.

ఎడ్వో. జన:— అట్టిధోరణిని గలిగియున్న మనిషును "చేయగలుగునట్టి" అనుదాని యర్థమును మించుచున్నది.

ముఖ్య: న్యాయ:— ఈమాటలట్టిధోరణిని గలిగియుండు నట్టికి కావని మేము చెప్పులేనుకొందము. అట్టి సందర్భము లో మేమింటనును నిచారింపగూడదనియేనా మీ యుద్దేశము?

ఎడ్వో. జన:— అట్టి ధోరణి గలిగియుండుట యసందర్భమున చెప్పి పిచ్చుటలేదు విచారించుటకు కోర్టువారు పూను కొనవలయునని కలకత్రా స్పెషలు బెంచివారు చెప్పిరి.

ముఖ్య: న్యాయ:— మేమిది కేసు సందర్భముల విచారించి నిర్ధారణ చేయుట అటుల విచారించుట కోర్టు మాటలను జూరజేయవలయును. అటువై 4 సెక్షన్లలో వర్ణించిన స్వభావమును మాటలు ధోరణిగలిగి యుండి నదియు మానినదియు నాలోచింప వలయును.

ఇదివరలో నీ సంగతెంతయు తెలిసిన పురుషుడు నింపాదిగా జరువగా గలుగునట్టి చదువరుల యభిప్రాయ మవసరములేదు. పూర్వోక్త సందర్భముల నెఱుగని మనుష్యుల వ్యాసముల జదివి నెట్టి యభిప్రాయముల గలిగియుందురో అట్టి వాళ్ళవ్యాసమును దుండగములజేయ బ్రోత్సహింపవచ్చునని ఎడ్వో. జన: జనరలు గారు చెప్పిరి.

ముఖ్య: న్యాయ:— అనగా ఆభావ తెలియనట్టిగాని లేక ఆభావను కొంచెముగా నెఱిగినట్టిగాని చదువరుని యభిప్రాయ మా మీరు గోరుచున్నది?

ఎడ్వో. జన:— తరువాత ప్రకటింపబడిన పత్రికల జరువనట్టి మనుష్యుడని తాత్పర్యము. అనగా కోర్టువారికి గాని లేక ఇదివరలో నా వ్యాసముల చదువువానికి గాని కొంత నియమిత కాలములో నాభావయెట్టి యభిప్రాయము గలిగించునో యది యాలోచింపగూడదని నాయుద్దేశము. సాధారణనిగూర్చి నేను చెప్పుచున్నాను.

ముఖ్య: న్యాయ:— సాధారణుడనగా ఎవడైననుగాదు. ఒకమనిషి యభిప్రాయమునుబట్టి యాభావ అట్టి ధోరణిగలిగి యున్నదియో? ఒకవెట్టిమనుష్యుడు చదువు ననుకొందము. అప్పుడు ఈచట్టమునుబట్టి ఏమియుద్దేశింపవలయును.

ఎడ్వో. న్యాయ:— ఆమాటలకట్టి ధోరణియున్నదియు మానినదియు నిశ్చయింపవలయునేగాని చదువువాని బట్టికాదు. అటుంటి యర్థము ఆ సెక్షన్ల క్రింద వర్ణింపబడిన స్వభావము గలిగి యుండునది విశ్లేషము. తెలివితేటలు గలవాడును, భావనశూన్య జీవితానగలుగునట్టివాడును మంచి చెడుగుల తెలిసికొన బుద్ధికాలియు నది చదివిన పిమ్మట నెట్టి యభిప్రాయ మిచ్చునో నదియు నవసరములేదా? యని ము|| న్యాయ: గారడిగిరి.

ఎడ్వో. జన:— అట్లు మనిషియు దాని కావశ్యకములేదు.

ముఖ్య: న్యాయ:— అనగా మీయుద్దేశమునుబట్టి పత్రికల అభిప్రాయముల నమ్ముకొనిన చదువరుల యభిప్రాయమని తేలుచున్నది. వారు వెట్టివారా? లేక బుద్ధికాలులా?

ఇట్టిసంగతులేవియు నా సెక్షన్లలో నుదహరింపబడ లేదనియు మాటలస్వభావమునుబట్టి ఆభావయొక్క ధోరణి నిశ్చయింపబడవలయునని వారు చెప్పిరి.

ముఖ్య: న్యాయ:— సందర్భమునుబట్టి చదువరులయుననుకొనియుదను. లేక మాటల సాధారణయర్థమును బట్టియో?

ఎడ్వో. జన:— నిశ్చయముగ ఆలాగుననే.

ముఖ్య: న్యాయ:— ఇంక నట్టి చదువరులు సాధారణ పుత్రులై తేటలను గలిగి యుండవలయును గాబోలును?

ఎడ్వో. జన:— చదువరులని నేను చెప్పలేదు.

ముఖ్య: న్యాయ:— అతిసులభముగ గోరణిచే నాక్రొం పబడు చదువరు దుండవను కొంచెము.

ఎడ్వో. జన:— అదియును కాదు. దేశములో కొంచె ముద్రైకమున్నదను కొందము. అప్పుడా మాటలు నేరములుగా నెన్న బడును. సాధారణుని మనస్సును ఉదాహరణముగా తీసికొన గూడదు.

న్యాయ: శేష:— మీ యుద్దేశము సరియైనదిగా తీర్మానించిన నే వాగ్దాప్తికయు ప్రకటింపబడ నేరదు.

ముఖ్య: న్యాయ:— అట్లయినచో కలకత్రా హైకోర్టువారునునులించిన స్థితి నే మీరును కోరుచున్నట్లులున్నది. నుంచి

ది, కానిండు, కొంతమంది క్రిమినలు నేరస్థుల నూ గ్రహము నకు పోత్రమైన వ్యాసము గూడ ఈ శాసనము క్రింద నచ్చును. అదియో మీ యుద్దేశము?

న్యాయ: జిలిం:— అదియోనా మీరు నోక్కి చెప్పుచున్నార? అది మూల గంభీరార్థము.

ఎడ్వో. జన:— అది కలకత్రా హైకోర్టువారి యుద్దేశమని నేను చెప్పుచున్నాను.

ఒకానొక శాసనము అసందర్భమని ఋజువు పరచుటకును దాని నాచరమునకును సంబంధము లేదనియు, పీఠలొకోడు, ప్రకారము ను ని ఓ యొక్క నేరము స్థాపింపబడక పూర్వము నేరమును ఋజువు పరచవలసియుండగా పత్రికాశాసనము క్రింద నటుల చేయవలయునను ధనలేదనియు ఎ|| జ|| గారు వాదించిరి.

4 సెక్షన్ల కచ్చిత వ్యాఖ్యానములు పీఠలొకోడు సెక్షన్లను వ్యాఖ్యానములుగ నె యున్నవనియు అందుచేత నీ సంబంధము ముందూహింప బడియుండవచ్చునని ముఖ్యన్యాయమూర్తిగారనిరి.

విద్యుత్తుల ప్రాయశఛితు పత్రికా అధికారిగా యుండ నవసరము లేదనియు, అట్టి సందర్భములలో గహితము ముద్రాలయాధికారి లే బాధ గలుగుననియు, అందుచే ఉద్దేశ్యముల తెలుప నక్కరలేదనియు, ఆ విద్యుత్తులెట్టి యభిప్రాయముల గలిగించునవియు నిశ్చయింప బడవలయుననియు, పీఠలొకోడు ప్రకార మొక మనిషిపై నేరము చేయువాడగుటచే ముందుగా యుద్దేశము తెలిసికొన బడవలసి యున్నదనియు, ఆ వ్యాసముల లో సహితము దొరతనము వారిపై నెట్టి విచారము నుండగూడనియు దొరతనపు చట్టములమీద మాత్రమే విద్యుత్తులండ వచ్చుననియు చెప్పి పీఠలొకోడు 153 (ఎ) సెక్షన్ల పత్రికా శాసనము కందలి 4 సెక్షన్లును సమానములు కానేరవని వాదించెను.

ఆయంశమునుగూర్చి కోర్టువారికిని ఎడ్వో. జన:ల గారికిని కొంతవాదన జరిగెను.

పిమ్మట ఎడ్వో. జన:ల గారు వ్యాసముల గురించి వాదించ నారంభించిరి. వీరెంటుగారు వ్యాసముల భావమును యా పించు భావము మా మీద నుంచుటకు ద్వేషించి 1, 2, 6, 10, 13 సంఖ్యలుగల వ్యాసములగూర్చి యేమియు జెప్పలేదు. వాటియొక్క నేరము ఋజువుపరచు భావము మామీదనుంప నుద్దేశింపవచ్చును. మొదటి వ్యాసమున ప్రాయబడిన, "చదుగునుండి మంచించుచున్న. పూ. ఆర్థ. రాజుల నిరంకుశాధికారమునుండి ఇండ్లాండునకు స్వేచ్ఛ ప్రాప్తించెను... ఇప్పుడు చదురాసు దొరతనమువారు "న్యాయుండియో" నై బూనిన మోక్షశత్రుత్వము మూనుటలో... నిరంకుశాధికారుల వియపై సాధారణుడుయొక్క తెలివితక్కువ లేనయును తెలిసికొనవలసి యుండును." "నిజమైన సారాంశ మొక్క వాక్యములో చెప్పవచ్చును. ఆంగ్ల ఇండియా న్యాయ ఇండియాకు పేరుధ్రము. "

"వెయ్యి నోక్కిచేయ (పరిశేల 7 పర్యాయము నరల "సోద్యోగశక్తి ప్రజ్ఞామల "యుద్ధ మారంభింపబడెను."

హిరణ్య దేవు ఒక క్రూరచక్కిసిని దొరతనమువారితో సరిపోల్పుటవలన దొరతనమువారివై జనుల కేహ్యభావమును గల్గించుచున్నదని ఎ|| జ|| గారు చెప్పిరి.

ఇంతటితో నాటికేను ముగిసెను.

నిన్నటిదినచర్య

కేసుస్పాండ్లము కందు ఎడ్వో. జన:ల గారు, వ్యాసముల పరిశీలించుట ముందుగా పత్రికాశాసనము కందలి 4 వ సెక్షన్లయొక్క రెండవవ్యాఖ్యానముయొక్క యధార్థత శ్రద్ధమును బోధింపవలయునని నిలుపజేసిరి. (1) విద్యుత్తులయుండవలెను. (2) దొరతనమువారి చట్టములపై సమ్మతియించుట కంటె తెచ్చు నేమియు విద్యుత్తు యుండగూడదు. (3) విద్యుత్తులను కలగ అనునగాని, ముఖ్యముగాని ఏమ్యులెగాని గల్గింపబడగూడదు. యుద్దేశ్య మేమైనను మాటలములముననే తెలిసికొనవలసి యున్నది. అట్టి విద్యుత్తులలో పత్రికా శాసనముకంటె పీఠలొకోడు చెప్పుచు అవంశము నిచ్చుచున్నది. కావున ప్రస్తుతము జూరవలసి జేయ వ్యాసములందలి మాటలు పద్ధతి ప్రకారము స్థాపింపబడిన దొరతనమువారిపై సమాధిగలిగించినవారేగాక అను యంశము. దొరతనమువారి దెను విద్యుత్తులము గలిగించిన జాలును.

రెండవ వ్యాఖ్యానము ప్రకారము దొరతనమువారిపై ఏమ్యభావముగలిగించు నుద్దేశం ప ప మ అను వి ర గ తి నేరము : డచి చెట్టుపడినది న్యాయమూర్తి విలించుగారు జెప్పిరి.

అదంతయు నంత ముఖ్యముకాదనియు వాటి యన్నిటి సారాంశమునుబట్టి ముద్రాలయాధికారిమాట నుపయోగించుటలో నే యుద్దేశము గలిగియుండినదియు ఋజువు పరుపవలసి యున్నదా లేదా అని ఎడ్వో. జన:లుగా రడిగిరి.

న్యాయ: శే:— ఆ వ్యాఖ్యానములో నీయర్థ మున్నట్లుల నాకు గన్పించుచున్నది. "నీ యుద్దేశము మంచినని (నీ నను నప్పుడు: ముద్రాలయాధిపతి నీవు ఋజువుపరచ గలిగిన నీవు సెక్షన్లు 4 & 13) ప్రకారము తెప్పించు కొనగలవు."

ఎడ్వో. జన:— ఆ వ్యాఖ్యానార్థ మదికాదు. యుద్దేశమునుగూర్చియు నేమియు చెప్పజాలవు.

ముఖ్య: న్యాయమూర్తిగారి యుద్దేశమును గూర్చియే యనునటులు ఋజువని చెప్పిరి.

ఎడ్వో. జన:— యుద్దేశము వ్యాఖ్యానమునం దుద్దేశింపబడలేదు. సెక్షన్లలోమాత్ర ముదహరింప బడినది.

ముఖ్య: న్యాయ:— "ప్రయత్నము అనునది బోధపరచుకొనుటకు కష్టము గానున్నది. మాటలెప్పుడైన ప్రయత్నింప గలవా?

ఎడ్వో. జన:— ఆహా! నిశ్చయముగ మనుష్యులు కోపబడ గలిగిన మాటలును కోపింపజేయ బ్రయత్నింప గలవు.

న్యాయ: జి:— ఈరెండు వ్యాఖ్యాన మిదివరకే కేసులో విచారింప బడినదా?

ఎడ్వో. జన:— "కొమ గాటమారు కేసులో విచారింప బడినది.

పిమ్మట "బిటిమ ఇండియాలో పద్ధతివలన స్వేచ్ఛవ బడిన దొరతనము" అను దానియర్థము విచరించుచు జనరలు వ్యాఖ్యానము ప్రకారము "గాడ్డ్రెయి యొక్క నోకానోకా కార్యనిర్వాహక పరిపాలనాధికారము నీయబడిన పురుషుల నియుగూడ తేటపడుచున్నదనిరి.

ముఖ్య: న్యాయ:— అట్లయినచో స్వపరిపాలనోద్దేశ మెట్లు న్యాయముగా నున్నది. మీరు న్యాయమని సమర్థించితిరిగదా.

ఎడ్వో. జన:— ఈశాసనము క్రింద శిక్షింప నక్కర లేకయే స్వపరిపాలనము బోధింపవచ్చును.

పిమ్మట స్వపరిపాలన బోధించుట మొక తీరున నుండుననియు పరాయి దొరతనమువారి లేపిదముల నెన్నుట మరొక తీరున నుండుననియు వారు చెప్పిరి.

ముఖ్య: న్యాయ:— ఇప్పటి పరిపాలనా క్రమము మార్పుటకుగా ననేక సాగారములు ప్రకటింప బడు ననుకొందము. భావను పరిగణింపవచ్చు నట్టిచర్య ఈ శాసనము క్రింద శిక్షింపబడునా?

ఎడ్వో. జన:— అసాధారణ ప్రశ్నకు సాధారణపు జవా బిచ్చుట కష్టము. అట్టి సమయములలో సారాంశముల లట్టి విశ్లేష మైనవియు గానివియు నిశ్చయింప బడవలసి యున్నవి.

పిమ్మట ఎడ్వో. జన:ల గారు మొదటి వ్యాసమును విమర్శింపుచు "మదరాసు దొరతనమువారిచే న్యాయుండియా దెన "మూఢ శత్రుత్వము" వహింపబడినది. తరువాత నది ఆంగ్ల ఇండియనుల కందరి నొక్కమారుగ ఎదిరించుచున్నది. "దృఢమైనదియు తేట తెల్లమైనదియు నగు న్యాయుండియా పలుకులు మిగుల నుకుమా? మైనట్టియు, స్వాధిపరాయణులైనట్టి, ఆత్మస్తుశ్రద్ధి మానులైనట్టియు ఆంగ్ల యుంకియనులకు ననభ్యుక్తములైనవి."

ముఖ్య: న్యాయ:— మీరు భావను నిందించుచున్నారు.

ఎడ్వో. జన:— ఒక్కభావనేకాదు. సారాలశయులను గూడను.

పత్రికాశాసనము న్యాయాధికారికి కొంతయధికారము నొసగినది. న్యాయాధికారి ఆయధికారము నుపయోగించినందులో మదరాసు దొరతనమువారికి న్యాయుండియా చేసినట్టి "మూఢశత్రుత్వము" గలదని యడిగిరి.

ముఖ్య: న్యాయ:— అది బిటిమవారి సంబంధ ముండవలెనని బోధించుచున్నదా?

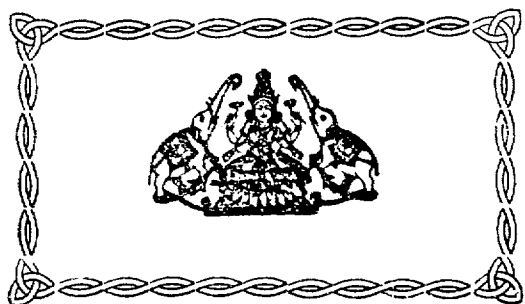
ఎడ్వో. జన:— లేదు. నేనది చెప్పలేదు. తెలియక పోవుటలేదనిగాని, చెప్పియుచేతగాని దొరతనమువారు కొన్నిరిప్పినములచేత దొరతనము వారిపై శత్రు భావము వాగోంపక వారిపై విమర్శింప వలయును.

పిమ్మట ఎడ్వో. జన:ల గారు "న్యాయుండియా దొరతనము" డ గు ట ను" గూర్చి ప్రా పి రం ప వ వ్యాసముపై విమర్శించి నందు దొరతనమువారిపై చూచున ప్రేరేపించుటయే గాక "ఈ నిరంకుశాధికారు లేమిచేసినను స్వపరిపాలనోద్దేశ మొకమా రెపుడు ప్రారంభమైనచో యభ్యుక్తులంతయు నాడ నిది విమర్శజాలదని" దొరతనమువారిని భయనెట్టి నారంభించినదనియు ఎ|| జ|| గారు చెప్పిరి.

అనుబంధము 1-న పేజిని చూచుము.

విషయానుక్రమణిక.

దేశభాషలు	2
చరిత్ర	3
వ్యాపార వార్తలు	4-5
ప్రధాన వ్యాసము	
తిరువాన్కూరు విశ్వవిద్యాలయము	6
చిత్ర పద్ధతి, బిల్డు	7
విదేశీ ముద్రాగ్రాములు	
విదేశీ ముద్రాగ్రాములు	8-9
దేశీ ముద్రాగ్రాములు	10
ఇంగ్లీషు ముద్రాగ్రాములు	11-12
కృత్రిమ శిల్పము	13
ప్రపంచ వార్తలు	14

ఆంధ్ర పత్రిక

1916 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 30-వ తేది
శనివారము

తిరువాన్కూరు
విశ్వవిద్యాలయము

నేటిదినము విద్యాసమస్య ఎట్లు సమస్యల
ను ముఖ్యసమస్య యయినది. అందును
దేశభాషాధారకవిద్య, ఎదరెన్ని యడ్డారులు
పలికినను, ప్రశ్నను గణ్యముగల కారణించినది.
దేశభాషాధారకవిద్య యనుటతోనే కొందరకు
నేడే అంతయు మారిపోవుననియు మనము పురాణ
మాత్రములను మరల విజ్ఞానాధారము లొనర్చు
కొని పదునాలవ శతాబ్దపు పరిస్థితిలోనికి పడి
పోవుమనియు లేనిపోని విచిత్రపు టాహాలు
జనించుచున్నవి. ఆ యాహాలచే వికలబలుమా
నసములు కలవాడై కొందరు హర, హరా, శివ,
శివా పాపము శమించునుగాక పాపము శమిం
చును గాకయని వీనులు కదలు మూసికొను వా
రును నున్నారు. ఎవ్వరును ఇట్టి యదృశ్య సంపేద
నను నందవలసిన పనిలేదు. భారతిభూమి ఇరు
పదియవ శతాబ్దమున కింను లోకపు పూర్ణ సహ
నాసమున బడినది. ఈ సహనాసము తప్పించుకొన
వలయుననినను తప్పుపడికాదు. కానలకుపోయి
ముక్కుమూసికొని కూర్చున్నదమని భావించు
లాకవేళ ఆ వేళాపరులై విచారించినను అట్లు
కూర్చున్న నిచ్చు లోకముమాత్రము ఇప్పుడులేదు.
దేశభాషా మూలకాభివృద్ధియనిన వెనుకకు పరు
గిడుటకాక ముందునకు ప్రోత్సహించి పోవుటయే
యని యర్థము. ఇంతకాలము మనవారలకు నల్వ
రకు లోకవిజ్ఞాన ముండిన నిక ముందు నాలుగు
వందలకు లోకవిజ్ఞానము సాధ్యమగుటయనియే
భావము. పాశ్చాత్య భాషావిజ్ఞానము లేనిది మన
ఇప్పుటి దేశభాషల స్థితిలో దేశ భాష
లలో నా విజ్ఞానము వ్యాపించు నాయను
వాదంబును సాధువు కాదు. పాశ్చాత్య విద్యా
భ్యాసమును వదలనదియనిఎవ్వరును చెప్పుట లేదు.
నేటి పాశ్చాత్య విద్యాధురీణులు మన దేశమున
దేశీయ ఆద్యస్థుల లగునరని గాని ముందునకు
పాశ్చాత్య విద్యాధురీణులు బయలు దేరరని గాని

శంకించువారును నుండరని మానవ్యము. దేశ
భాషాధారక ప్రవృద్ధిని కోరువా రెల్లరును
ఏపాంతలలో పాశ్చాత్య భాషా పక్షపాతులు
అభివృద్ధిని కోరుచున్నారో ఆపాంతలలోనే దేశ
భాషల యభివృద్ధిని ఆభిలషించు చున్నారు. సత్వ
రముగ పని ప్రారంభము శీఘ్రము శీఘ్రముగా
పాశ్చాత్య భాషా భాషమును సామాన్య విద్యా
విషయమున దేశ భాష లాకమించు
కొనుచు రావలయుననుటే వారి యాశయము.
ఇది సహజాశయము. మానవ ప్రకృతి
యందే కల యట్టి యాశయము. కావుననే
దేశభాషాధారక విశ్వవిద్యాలయ సమస్య బహు
తీవ్రగతిని రూపుదాల్చి కిడంగినది. ఇట్లుంటచే
ఎల్లవిడల ఎల్లనూతన విశ్వవిద్యాలయములలోదేశ
భాష బోధనఆధారముగా స్వీకరింపబడు చున్న
దని యనుకొనరాదు. అట్లొక్కమును కొన్ని
ట పూర్తిగను కొన్నిట సూచనా మాత్రముగను
అంగీకృతమగుట తోచుచున్నది. కర్ణాట
మహిళా విశ్వవిద్యాలయము సంపూర్ణముగా దేశ
భాషా బోధన అనుసంఛనది. దానికి శాఖయొ
క్కటి దక్షిణమున నేర్పడవలసినదని మైసూ
రులో నుకరము మొదలైనది. మైసూరు విశ్వ
విద్యాలయమున కన్నడ ప్రాముఖ్యము అచిరకా
లమున కలుగునన ఆశజనించియున్నది. ఈమాగ్గ
మంగీకృతము కాక ఈ సూచన కానరాకయుండు
నట్టి చోటులలోను గూడ భాషావిభాగమునకు
విశ్వ విద్యాలయములు అవసరము
లను భావము ప్రబల మొదలి
డినది. సర్ హార్వేస్టు స్టూఆర్టుగారు కడచిన
స్తూతక పట్ట ప్రధానోత్సవ సందర్భమున నుపన్య
సించుచు రాజమహేంద్రవరము కుంభకోణము
లను విశ్వవిద్యాలయ భాషముల జేయవలయునని
సలహా చేసిన పుస్తక వారు నొకటి
తెలుగువానికి రెండవది ఆరవమువాటికి పనియే
యభిప్రాయపడిరి. ఇటీవల మైసూరాబాదు విశ్వ
విద్యాలయ సమస్య నెట్లుంటు ఉరుదూ పక్షం
బున ననుటకు సందియములేదు. శాసన
నిర్మాణసభలో కౌ. శర్మగారు పాట్నా విశ్వ
విద్యాలయ సందర్భమున చేసిన విమర్శ ఈ కాల
చిహ్నమున కనుకూలముగా చేసిందియే కాని
మేరుకాదు. ఈ కాలచిహ్న ప్రభావంబుననే మళ
యాళమువారు ఇప్పుడు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యా
లయ ప్రశంసను ప్రారంభించియున్నారు. ఇటీవల
నొకానొక తిరువాన్కూరు ఉత్తమోద్యోగి మళ
యాళమువాడికి ప్రత్యేకము విశ్వవిద్యాలయ మప
సమని ప్రతిపాదించెను. అందుమీదట చక్కని
చర్చ ప్రారంభమయినది. తిరువాన్కూరు మండ
లములోనే ఒక పూర్ణ కళాశాల, ఒక న్యాయ
కళాశాల, స్త్రీల కళాశాల, రెండు అసంపూర్ణ
కళాశాలలు కలవు. వీని నాధారము చేసికొని
ఏల విశ్వవిద్యాలయము నెటనే స్థాపింపరాదను
ప్రశ్న విరివిగా తక్కింప బడుచున్నది. నిజముగా
మళయాళము విద్యోగ మిన్న. మే మిటీవల
స్కూలుపై నలు పరీక్షయొక్క ఫలితములను
గురించి ప్రాయము మళయాళమువారు రాజధాని
జనసంఘములలో రెండవ స్థానము నాక్రమించుట
సూచించితిమి. వారు జనసౌఖ్యోపబది లక్ష్యే
మైనను నాలుగింతల జనసౌఖ్య కల ఆంధ్రులను
మించిపోవుట గమనింప దగినదని ప్రశంసించితిమి.
ఒక్క స్కూలుపై నలు విషయమున నే
గాదు. మొత్తముగా విద్యా విషయమున
మళయాళము మన దక్షిణరాజధానిలో అగ్రస్థా
నమును స్వీకరించుచున్నది. అచ్చట విద్యార్థుల

సౌఖ్యము విద్యార్థినుల సౌఖ్యము, ముఖ్యముగా
నీరెండవ సౌఖ్య, పదిపదియొడ్డకు రెట్టిపుమూ
డితలు అగుచువచ్చినది. 1886 వ సంవత్సరము
లగాయతు తిరువాన్కూరు ప్రభుత్వమువారు దేశ
భాషా విద్యాలయములను విరివీగా పద్ధతిగా నెల
కొల్పి విద్య నేర్పుచు వచ్చియుండుటచేత ఈ ఫలము
సమకూరియున్నది. ఈ విద్యాలయము లంతటను
ఉచితవిద్య కరపబడుచున్నది. నిమ్మజాతులకును
కొండజాతులకునుగూడ విద్యాలయములు
పెట్టించి మహారాజుగారు చదువు
నేర్పినారు. కాబట్టి నేటిదినము హైందవ
భూమి మొత్తమునకు చదువను ప్రాయము శక్తిగల
వారు నూటికి ఐదుగురుండగా తిరువాన్కూరు మ
హారాజుగారి సంస్థానమున నూటికి 12గురకు పై
బడియున్నారు. స్త్రీలు హైందవ మతమునను
ప్రాయము చదువను నేర్పించు స్కూలులలోను
దొరకుట దుర్లభమైయుండ తిరువాన్కూరు
సంస్థానమున నూటికి అయిదుగురు బయలుదేరి
నారు. మళయాళ భాషయు సంస్కృతపద భా
ష్యులై యెల్ల నూతన వ్యవహారంబులకును
వలంబియైయున్నది. పత్రికా ప్రపంచంబును మళ
యాళంబున విస్తారంబుగనే యున్నది. మళయాళ
లాభాలాభముల విమర్శించు మళయాళ యాజ
గూ న్యాయపత్రికలు ఈ నగరములోని దైనిక
పత్రిక ఇండియన్ పేట్రీయటు కాక మళయాళ
భూమిలోనే వారపత్రికలు మున్నగునవి మూడు
నాలుగుకు పైబడియున్నవి. ఆంధ్ర యాజమాన్య
మున ప్రతిభావం నాంధ్ర పత్రికయే కానరాదు.
మళయాళపత్రిక లాలోచించితిమి రమారమి
ముప్పదికలవు. దైనికపత్రిక యున్నట్లు కానరాదు
కాని వారపత్రికలు మున్నగునవి ప్రబలమైనవి
కలవు. మాసపత్రికలు మూటికి పైబడి ప్రకటి
తము లగుచున్నవి ఆంధ్రమున మాస
పత్రికలు లేకపోలేదు కాంగిరెట్టిగా నిలిచి విజయ
మైనది ఇంకను నొక్కటి కానరావలసి
యున్నది. ఎన్ని విధముల నాలోచించినను తిరువా
న్కూరు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయంబునకు మిక్కి
లి తగియున్నదనుట స్పష్టమగుచునే యున్నది.
మహారాజులుగారు వాటికి గల విద్యాభిమాన
ముచే త్వరలో నీ యుపక్రమమును నిజం బొనర్చు
రనియు నెంచవలసి యున్నది. దేశభాషా ప్రాము
ఖ్యము తిరువాన్కూరులో అనాదిగా కలిగినది
కావున నచ్చట విశ్వవిద్యాలయ మేర్పడునేని అది
దేశభాషా విశ్వవిద్యాలయంబులకు అచిర కాల
మున మాగ్గర్చకము కాక మానదు. కావున
అచ్చటి విశ్వవిద్యాలయోపక్రమంబునకు
హృదయ పూర్వకముగా స్వాగతం బొనంగు
చున్నారము.

చిత్రపద్ధతి

అధికార ధూర్వము లెంతమారము తమకు
గిట్టుని వారలను చిక్కులబెట్టు చూతురో ఎరుగ
దలచునెడల బొంబయిలోని ప్రభుత్వాధికారులు
తిలకు మహాశయుని యెడల కనుబరచుచుండు
అచార దయావిశేషమును గమనించిన చాలును.
ఒకానొక సందర్భమున నాతడు బ్రష్టిగా నేర్పడు
ట సాధించినందున ఆసందర్భములో నేటికిని
అతడు పలుచాట్ల పడవలసి వచ్చినది. పునహాలో
బాబా మహారాజ్ అను శ్రీమంతుడొక యత
డుండెను. అతనిభార్య శ్రీమహారాజ్. బాబా
మహారాజ్ పరలోకాంతరి గతుడయ్యెను. కొంత
కాలమునకు పిదప శ్రీమహారాజ్ దత్తుకుమారు
లిరువురను వెనుక వదలి భర్తను చేరబోయెను. ఈ

ఇరువురు దత్తుకుమారులలో ఆ సి ఎవ్వరికి చెంద వలయునను వివాదము పొడనూపెను ఆక్తికి తిల కు మహాశయుడును బ్రట్టిలలో నొక్కడగా నుండె యు. ఔరంగాబాదు కుర్రవాడని వర్ణితుడైన పిల్ల కాదు శిక్షమున నీతడు పనిచేసెను. కొల్హాపుర ము పిల్లకాయయని వర్ణితుడైన రెండవవాని పక్ష మును స్థానిక ప్రభుత్వాధికారులు స్వీకరించిరి. సివి లు వ్యాజ్యము ప్రారంభమయ్యెను. సబ్ కోర్టులో తిలకు పక్షము విజయమునందెను. కాని జిల్లా కోర్టు లో కొల్హాపూరు పిల్లవాని హక్కు స్థిరమయ్యెను. అంతటితో తిలకు మహాశయుడు తనచేతి కప్ప గింపబడి యుండిన బాలునిని నడిసముద్రమున వద లలేదు. తానెన్ని కష్టము లీమధ్యకాలమున పడు చున్న గొప్ప కష్టము సేయక తన సంతోషమును పక్ష ముగా దావాచేసెను. అచ్చట తిలకు నష్టమునకు 1914న సంవత్సరమున న్యాయమొదలకెను. ప్రీవి కోర్టులు నారు ఔరం గాబాదు పిల్లకాయనే హక్కుదారుగా అంగీక రించిరి. కొల్హాపూరు పిల్లవాని వాదమును త్రోసి వేసిరి. ఇది యంతయు ఒక్కనాటితో జరిగినది కాదు. 1903-వ సంవత్సరము మొదలు 11 సం వత్సరముల కాలము జరిగినది. 1903 కు ముందే తిలకు మహాశయు డొక్క పర్యాయము రాజ దూషణకు శిక్ష నందియుండెను. 1903 నకు 1914 నకు మధ్యన ఆత డందిన ఆరు సంవత్సర ముల శిక్ష సంగతి లోక మింకను మరచిపోలేదు. రాజదూషణ పాపమునకు తిలకు మహాశయుడు పాత్రుడు చేయబడుటచే అధికారులు అతనిని ఈ సివిలు వ్యాజ్యమునందును అనేకములగు చిక్కుల లో బెట్టి జూచుచు వచ్చియున్నారు. న్యాయస్థాన ముల తీర్మానము తిలకు మహాశయుని పక్షము నకు వ్యతిరేకముగా నున్నయప్పుడు అతని కెన్ని యిక్కట్లులు కల్పించినను అంత బహుశా చచ్చును అనసము కలిగి యుండదు. కాని నునదేమున కెల్ల ఉత్తమ న్యాయస్థానంబగు ప్రీవి కోర్టులు తీర్మానము వారి పక్ష మైన పిదప కూడ అధికారులు వారిస్థానమున పాటించుము కల్పిం పజూమట తమ ప్రతిష్ఠాభిమానమునకే కారణము కాక మానదు. వారిస్థానము నిష్కల్మషత్వమును ననుమానములతోకే లేక వీడదు. ప్రస్తుతము అధి కారులు చేసిన యపచారమేమియో వినరింపనల సియున్నాము. ప్రీవి కోర్టులు నారు తిలకుగారి పక్షమున తీర్పు ఇచ్చియు ఔరంగాబాదు పిల్లకాయయే హక్కుదారుడని నిర్ణయమయ్యెను ఇంక ను నీతనికి సాధనపురాక్కు ప్రసాదించబడలేదు. ఆ సంతానము కొద్దికొద్ది వాగ్ధనువారి పరిపాలన యందొంది. నారు కొల్హాపూరు పిల్లకాయపక్షము న పరిపాలించుచున్నారు. ఏనాడు ప్రీవి కోర్టులు నారు ఔరంగాబాదు పిల్లకాయయే తిలకుహక్కు దారుడని తీర్మానించి కొల్హాపూరు పిల్లకాయను త్రోసివేసిరి అనాడే కొద్ది అవస్థలు నారు తమ పరిపాలనన ఔరంగాబాదు పిల్లకాయపక్షము నకు మార్చుకొనియుండవలెను. ఆ పరిస్థితిలోగా చేయలేదు సరిగదా. తిలకు మహాశయుడు చర్య పుచ్చుకొని కూడ ఫలము లేకపోయినది. నునవి అట్టిలు ఉయన పెట్టినవి బుట్ట దాఖలా అయిపోయి నవి. కాబట్టి న్యాయవాది మూలముగా అతడు హెచ్చరిక కత్తెమును బాపినాడు. ఉచిత కాల మున ప్రత్యుత్తరము రానియెడల ప్రయాస యనక నురల సివిలు వ్యాజ్యము ఇండియా కార్మి దగ్గిగారి మీద దాఖలుచేసి తన సంతోషమునకు ఆతని హక్కు న్యాయత్వములను సాధించి యియ్యవలస యును. అలకు మహాశయుని

కాలము నంతయు వ్యాజ్యములలోనే వ్యర్థము కాని యము గాకయని అతని ప్రతిస్పర్థలు పట్టు బట్టి బొంబాయి ప్రభుత్వాధికారుల మూలమున పని సాగించుకొను చున్నారేమో తెలియదు. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు అవసరముగా తిలకు మహాశయునకు తొందర కలిగింప కుండురు గాక యని కోరతగి యున్నది.

త్రాగుడుపక్షిపాతుల గడబిడ

కలకత్తాలో త్రాగుడు శాఖకు సంబంధించి న యద్యోగ్యులెవ్వరో యిటీవల నొకచక్కని యు త్తరువునకు కారకులయినారు. త్రాగుడు వస్తువు లమ్మనట్టి దుకాణదారులు త్రాగుబోతులకు అ ప్పగా అట్టివస్తువులను అమ్మరాదని ప్రకటించినారు. ఈ యుత్తరువునలన అధికారులు నాధింప తలపెట్టిన ఫలము ఎల్లరకును దెలియచేయున్నది. అప్పు ఇచ్చెదరనిన నింకొక అడ్డపాల హెచ్చు త్రాగుడమును దురాశ త్రాగుబోతులకు నుండక పోదు. అతడప్పువెట్టి త్రాగిత్రాగి ఇల్లుగల్గిచేసికొన కమానడు ఎంతటివాని కైనను ఎల్లప్పుడును చేత ద్రవ్య మాడుచుండుననుమాట కల్ల. కాబట్టి త్రాగ బోవు వాడు చేత ధనములేని యప్పుడు తక్కువ త్రాగుట యో త్రాగుట బాత్తు గా వదలుకొనుటయో సంభవింపవచ్చును. ఇది యెల్లయు త్రాగుడును నిరోధించుటకు చక్కని మార్గమునుటకు సందియములేదు. ఇట్టి మార్గ మును కనిపెట్టి యవలంబించిన అధికారిని మానవ గౌరవమును అభిలషించు ఎల్ల జనులును ప్రశం సింపు చున్నారునుటకు సంశయములేదు. కల కత్తాలో అవలంబించిన పద్ధతినే ఈ రాజధాని లోను ఏల యవలంబింపరాదని ఏ పరగణాపత్రి కలు ఆ పరగణాలోనే వ్రాయుచున్నవి. ఇట్టి యు త్తరువు సూచన జనియించిన కాలమున ఇండియన్ డెయిలీ న్యూస్ అను ఆంగ్లో హిందీ యాజ మాన్యపత్రిక విచిత్రమైన వాదమును ఈ యుత రువునకు వ్యతిరేకముగా ప్రకటించినది ఈ దేశ మున చాళాత్మ్యులకు గల స్వాతంత్ర్యములలో క్లబ్బుల లో సారాయము అప్పుగా తీసు కొనుట గణనీయంబగు స్వాతంత్ర్య ముట. ఆ స్వాతంత్ర్యమును నిరోధించిన యధికా రులు అన్యాయము చేసినవారట! ఏమి యీ విచిత్రము ఇండియన్ డెయిలీ న్యూస్ బంధువులు స్నేహితులు ఎవ్వరైనను సారా వ్యాపారస్థులు న్నారా ఏమి? రుప్యా త్రాగుడును మానివేసి నది. ప్రాంసు త్రాగుడును మానివేసినది. ఆంగ్ల సప్రమాణులు మత్తు సారాలను తాను మానివేసి తన ప్రజకు నిద్రాస్థము చూపినాడు. ఆంగ్లభూమిలోని కర్మికుల సమములు కొన్ని బాతుగా త్రాగు డును నిషేధింప నలసినదని సలహా చేసినవి. ఇట్టి పద్ధతులలో ఈయన సమమును త్రాగుడు అప్పుగా దీసికొని యనుభవించు స్వాతంత్ర్య మును ప్రభుత్వాధికారులు నిరోధించినారుని మొర పెట్టు ఇండియన్ డెయిలీ న్యూస్ యొక్క ఉద్దం డబుద్ధి నేమని వర్ణింప నలయునో మా కర్థము కాలేదు. మంచిది కానియె, మంచిది కాకపో నిండు, చాళాత్మ్యులకు కల స్వాతంత్ర్యము కావున ఇది నిలువనలయునను వాదయా ఈ ఇండియన్ డెయిలీ న్యూస్ సంపాదకునిది. ఆ కాలములు పోయినవని ఈతని కింకను ఏల తెలియలేదు. ప్రభుత్వమువారు ఆ ప్రత్యేక గౌరవము లను స్వాతంత్ర్యములను నిరసిం చి నైచి స్వస్థులను హిందవభూమిలో బాగు పరుప రావించించుచున్నానుట నేల ఇండియన్

డెయిలు న్యూసేల గ్రహింపజాలకున్నది. పోనీ, తన విపరీత వ్యాఖ్యానమును హిందవభూమి నవ్వ ననియైన నాపత్రిక కేల బోచదయ్యె! త్రాగుడు పక్షమున నింత మోహముండదగునా! ఈ మా త్రపు స్వస్థ సంస్కారమునకే యిట్టి పత్రికలు కనిక బూనునవి యగు నని త్రాగుడు సంగతిలో మనకు ప్రభుత్వమువారు విన్నుక్తి కలిగించుట యెట్లోగదా!

విద్యార్థిభృతులు రావుసాహెబ్ కలవల రామా నుజంశ్రేష్ఠిగారు

రావుసాహెబ్ కలవల రామానుజంశ్రేష్ఠిగారు రు 18,000ల గవర్న మెంటు ప్రతిములన ప్రభుత్వమువారి స్వా ధీనము చేసినారు. అందువైపు వడ్డీతో నాలుగు సంవత్సర ముల కొకపర్యాయము రెండువిద్యార్థి భృతులు ఒకసంగడు చుండును. ఒక్కొక్కటియు నెలకు 25ల మొత్తముకలదిగా నుండగలదు. ఒకవిద్యార్థి భృతి పెండ్లంటు ప్రభువుగారి పేర టను రెండవవిద్యార్థి భృతి పెండ్లంటు ప్రభువే రటను బరగ గలవు. ఇవిరెండును 'మద్రాసు శ్రీకళాశాల'లోని విద్యార్థి నులకు చెందగలవు. ఇంటర్మీడియేటులో తేలిక పట్టపర్తికు చదువనెంచు శ్రీలలో హిందవ శ్రీకి పెండ్లంటు ప్రభువిద్యార్థి భృతియు శ్రీశ్రీశ్రీకి పెండ్లంటు ప్రభువిద్యార్థి భృతియు ని య మి త ము కా గ ల వు. కళాశాలా ధ్యక్షు రా లు వి ద్యార్థి ని యో గ్యత ల ను అవసరములను బట్టి ఎవ్వరిని సలహాచేసిన వారి కీ భృతులు ఇయ్యబడగలవు. ఈ విధముగా శ్రీ విద్యార్థిభృతికి సహ కారులై నాలుగేండ్ల కింపు రియత్తవంతున శ్రీలు పట్టి భద్రలగుటకు మ్యామేషించిన సహజోదారులగు రామానుజం శ్రేష్ఠిగారు ఎంతయు క్షామాపతులు. ఉత్తమ శ్రీవిద్య ఆంధ్రులలో మిక్కిలి వెనుక బడియున్నది. ఈ రాజధాని శ్రీ లంకాకును సమర్పించి రెండు భృతు లేర్పవించ శ్రేష్ఠి గారు వానితోగూడ ప్రత్యేకముగా తెలుగు చుండల విద్యార్థి నలలో నుండి పట్టపర్తిభృతులు శ్రీ కళాశాలలో విద్య నభ్యసించుట కే తెంచువారివై యొక్క భృతిని గూడ విజ్ఞ యించియుండిన నింకను నెక్కువ యుపకారములవై యుం డును. ఈ విషయమువారా లోకించుట కెన్న.

ఇండియా ప్రెస్సు అసోసియేషన్ యేమను:— 1917 వ సంవత్సరము జనవరి చిరగ దినములలో వైసంభుమువారి నియుక్త కాన్వేనియేషనును స్వీకరించెదమని గాజుప్రతినిధి గారు చెప్పిరి.

దక్షిణఇండియా బ్రహ్మసమాజము:—అట్లా పిల్లేపిడి 91 వ సంబంధ ఉపాసనకుండిమున శేషటి ఆదివారము సాయంకాలము జి. వి. వారాయణగారు ఉపాసనచేసి ఉప న్యాసమును బోధించెదరు.

దివ్యజ్ఞానకళాశాల; మదరవ:— దివ్యజ్ఞాన విద్యా సంఘాన్యక్షురాలగు ఆరీచీసెయిగారు అరునది తొమ్మిదవ జన్మదినము అక్టోబరు 1వ తేదీ ఆదివారమునాడు జరుపవలసని ఆ కళాశాల ప్రసంగముగారు మావేర వ్రాయు చున్నారు.

జగన్నాథ భక్తసభ:—ప్రజయంత్యుగ్గైన సంద భ్యమున వైసభవారు ఎన్నూర వీరస్వామిపిల్లేపిడి 4/4 సంబంధ గృహమునకు శేషటి ఆదివారముసాయంకాలము 4 గంటల కు బ్రహ్మశ్రీ జి. ఎస్. పంచావళే శాస్త్రిచూరుగారు వచేలోపాఖ్యానమునై నొక కాలక్షేపము జేయుదురు.

ఆంధ్రనామ సంధు యుద్ధముగము. ఆంధ్రనామ, సెప్టెంబరు 28:— ఇంతవఱకు ఆంధ్రనా మునందు జన్మకులకు బుర్రమునిచ్చు విషయము నెవ్వరు నుప క్రమింప బ్రయత్నింపలేదు. ప్రాచీనారి కవ్యనిచ్చు విషయ ము జయప్రదముగా ప్రవేశపెట్టబడినది.

జర్మను బ్యాంకు మూసివేయుట. టూక్యో, సెప్టెంబరు 28:— బ్రిటిష్ మోయందున్న ద్యూస్, ఆప్టికెన్ బ్యాంకు శాఖను అధికారులు మూసి చేసిరి

సిద్ధి. సెప్టెంబరు 28:—మ్యాసాత్ పేల్పుల్లో విశేష భాగమునందు మంచి వడ్డములు కురిసి మంచి పంటలు పండు సూచనలు కనబడుచున్నవి.

దేశీయ తంత్రీవార్తలు

(మా స్వకీయ విలేఖకులవద్దనుండి)

చివరి హిందూధానము

ఎజోవాల మహాజరు.

ఆలెప్పే, సెప్టెంబరు 26:— ఎజోవాల ఆలెప్పేలో గురువు వచ్చి పూర్తి యంత్రమును చేయించి నొక యూరే గింపును ప్రారంభించిరి. ఎనుగూడ గురువు ఛాయాపటము నుంచి వారూరేను చుండగా ఫస్టుక్లాసు మేజిస్ట్రేటు నుండి యనుగూరును పోలీసుసర్కిలు ఇన్స్పెక్టరు నాను సిల్వేగారును పూరేగింపు నాపుచేసిరి. ఈడూరేగింపు జరుగగూడదని 1000 నుండి మహమ్మదీయులు మహాజరు వ్రాసినందున మేమాపి వేసితి యని వారు చెప్పిరట. తిరువాన్కూరులోను కొచ్చి పూర్తి రేగింపులు జరిగిరట. ఇదివరకు తెలుపకుండ నిట్లు వచ్చి చాలవత్తమును అవమానమును కలిగినది. గానఁగా ఈ మరల నూరేగింపు జరుపుటకు సెలవిచ్చుచు ఆయ్యులగుల చర్య గమనించవలెనని ఎజోవాల దివాను గారికి అరీ పెట్టిరి.

మోపలాల గడవిద

కల్లికోట, సెప్టెంబరు 29:— ఎర్నాకు తాలూకాలో పాలములో దున్ను కొనుటలో కొద్దిగా జేసిన యొకరి నుండి గట్టును పరియొకరి ఎట్లు తొక్కుటవలన 12 నుండి మోపలాల కొట్టుకొనిరి. కత్తులతో పోడుచుకొనిరి. వారిని వైద్య శాలలో నివాస చికిత్సకులనుగా చేర్చిరి.

హైదరాబాదు బ్యాంకింగ్ కంపెనీ.

హక్కుదార్లు పిశేషముగా వచ్చుచున్నందున హైదరాబాదు బ్యాంకింగ్ కంపెనీవారు సామ్యియ్యట నిలిపివేసిరి. అక్టోబరు 11 వ తేదీని జరుగబోవు సభకు బ్యాంకునందు సామ్యులేయువారందఱును రావలయునని కంపెనీ ప్రామై టర్ దాసాభాయ్ గారు ఒక నోటీసు అందఁజేసి బంపిరి. వారి వ్యయముల్కు 1½ లక్షలు. ఆదాములు 4 లక్షలు. ఆయనకు సరియైన సాహాయ్యమువచ్చినయెడల వారికంపెనీ కేమియు నష్టము గలుగదని అనేకు లనుకొనుచున్నారు.

హైదరాబాదు వేగుబాలక సేన.

ఈవ నెంబరు (ఆఫ్) రైలుబండి విక్రవాదకుడు పోవు దుండగా గత బుధవారమునాడు ఒక నునుభ్యుడు దాని క్రిందబడిన. 300 గజములదూరమున గొలుసునులాగి బండిని నిలిపించిరి. హైదరాబాదు వేగుబాలక సేనవారు బండినిగి నెడకుమబోయి నునుభ్యుని తన బండియొద్దకు తీసికొనివచ్చి అతని కుపచాములు చేసి సాఖ్యము గలుగజేసిరి. కంకరపల్లి స్టేషనునొద్ద వారు అతనిని దించి తాముచేసిన పనినిగూర్చి యొక రిపోర్టువ్రాసి స్టేషనుమాస్టరు కిచ్చిపోయిరి.

మైసూరు

మైసూరులో సహకారోద్యమము.

మైసూరు, సెప్టెంబరు 30:—ఈ సహకార సహకార సేదకు సుధ్యాహ్నము జరిగినది. సభను యువరాజుగారు ప్రారంభించిరి. ప్రస్తుతము 835 సహకారసభము బున్నవి. 65000 నుండి వానిలో సభ్యులుగా నున్నారు. రూ.45,00,000లు చక్రము మారుచున్నది. ఈసాటున నికరపులాభము రూ.2,20,000 వచ్చినది. నిలువ సామ్యు రూ.1,60,000 చేరనది. బదుల్లమీద సభ్యులకు రూ.3,50,000 లాభించినది. సాతబాకీలు పూర్తిగా తీర్చవలసియున్నది. అందుల కిదివరకు 47 లక్షలు బదుల్లియ్య బడిన. మొత్తము వ్యవసాయదారుల నణము 5 కోట్లకు మీగకుండ నుండగలదు. దానివలెను తీర్చవలసియున్నది. ఇంత వరకు సభ్యులులవారు బాగుగా పనిచేసిరి. ఇతరదేశముల నుండిగూడ ధనము నాకర్షింపగలిగిరి. వా రింకను ధనమును పూర్తిగా నాకర్షింపవలెను. వారు విడివిడి సంఘములుగా నున్నంతకాల మదిసాగదు. కాన వారందఱును కలసి దానిని సాధింపవలెను. అని యువరాజుగారు తనిరి.

ఈసభక ఫ్యక్షన్ వహించిన దివాను మహద్దరు జే.ఎన్. చక్రవర్తిగారు వీరోపన్యాసము నొసంగిరి. సహకారోద్యమము హిందూదేశమున బహుప్రాచీన కాలము నాటినుండియు గలదని నుడివిరి.

మైసూరు పరిశ్రామిక శాఖ.

మైసూరు, సెప్టెంబరు 30:—ఈ శాఖకు చొరవనము వారు అసిస్టెంటు డైరెక్టరుల నిర్దేశిని కొద్దిగా నియమించిరి. ఈ యుద్ధోగములకు గమునాధరావు సామెయిగారును శివా రామయ్యగారును నియమింపబడిరి.

సిగరెట్ల దొంగతనము

బంగుళూరు, సెప్టెంబరు 29:— వెనిన్సిలరు బాబాకో కంపెనీవారి రూలరు సిగరెట్లను కొందరు దొంగిలించిరి. వారికి శిక్ష విధింపబడినది. ఆ సిగరెట్లను కొనినందులకు అబ్బులు లాభిఫ అను నునికి 3 నెలలు కఠినశిక్ష విధింపబడినది.

ఎలక్ట్రిక్ తీగల దొంగతనము.

ఎలక్ట్రిక్ శాఖలో పనిచేయుచున్న మన్నార సెట్టి యనువతడు బిషపు కాటను బాతికా సాతశాలలోని ఎలక్ట్రిక్ తీగలను దొంగిలించినందుల కతనికి 18 మాసములు కఠిన శిక్షయును రూ.50 లు జూర్యానాయును విధింపబడిన. ఇది పెట్టెలో పెట్టి దాచదగినవిగావుగాన వీనిని దొంగిలించినందు లకు ఎక్కువ శిక్షవిధింపవలెనని మేజిస్ట్రేటుగారునిరి. జూర్యా నాచెల్లించని చోటరి 2 నెలలు కఠినశిక్ష ననుభవించవలెను.

బొంబాయి

మెయిలుస్టీమరు

19వ తేదీని బొంబాయినుండి బయలుదేరిన "సాల్వెట్టి" అను మెయిలుస్టీమరుతో జేర్పబడిన "మాల్టాన్" స్టీమరు 21 వ తేదీని ముక్తీతరుగా మార్సెల్లు జేరినది.

బొంబాయి గవర్నరుగారి బోధార్యము.

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 29:—పూనాయందలి గణేశ భంట్ అను స్థలమున గల ప్రభుత్వమువారి మందిరమున శ్రీ గవర్నరుగారు అక్టోబరు మాసాంతమునుండి 1917 వ సంవత్సరము మే మధ్యభాగమువఱకు యుద్ధరంగమున పనిచేసి గాయములు మున్నగువానిని గుదిరించుకొనుటకు వచ్చు వైనికో దొంగుల యువయోగాధ మొసగిరి.

వెనిన్సుల్ స్టీమ్ నేవిగేషన్ కంపెనీ

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 29:—వెనిన్సుల్ స్టీమ్ నేవిగేషన్ కంపెనీవారి బొంబాయి యేజన్స్ అక్టోబరు 1వ తేదీ నుండి బ్రిటిష్ ఇండియా స్టీమ్ నావిగేషన్ కంపెనీవారి బొంబాయి యేజంటుకు మెకిన్నన్ మెకెంజీ కంపెనీవారికి మార్చబడును.

బంగాళము

అనుమానాస్పదలను బంధించుట

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 29:— ఇటీవల ఒకబండియందు ఒక స్త్రీని హోమకొనెనని అమూల్య అను ఒకబంగాలీయునకుని బంధించు నందొప్పును పోలీసువారు కారెకోవాలిస్ సిధియం నలి కొన్నియిండ్లను వెదికి మరముగ్గిరిని బట్టుకొనిరి. ఒకపెట్టె యందు ఆరు రివాల్యరులును కొన్ని తోటాలును పోలీసువారి షకమయ్యెను. బంధింపబడిన వా రందఱును రాజప్రోహాఫి యోగమున ననుమానితులని పోలీసువారు గుర్తించిరి.

మోటారుబుడ్లు కొట్టుకొనుట.

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 29:— నిన్న మధ్యాహ్నము గం. 4-45 ని.ల వేళ ఈడెనుతోటయొద్ద గవర్నరుగారి సందర్శనమునకు ఆగ్నేయమున రెండు మోటారుబుడ్లు కొట్టుకొనినది. దానివలన 1 భారతీయుడును 4గురు సామ్యుక్తులును వైద్య శాలకు పంపబడిరి. రెండుబుడ్లలోనున్న వాంఛనున ఆ నేగమున స్పృతి లేప్పి యుండుటచేతను ఇతరు లెవరును చూడక పోవుటచేతను ఏది ఎటులజరిగినదో తెలియకుట వీలు లేక పోయినది. మెసపామేయూకు వెళ్లుటకు సిద్ధముగా

నున్న కెప్టను మోటారుగా రొకఅద్దె మోటారుబండిలో నుత్తరమునకు పోవుచుండిరి. ఆబండిలో నాతడును బండిలోలు వాడునుమాత్రమే యుండిరి. హడ్డిగ్గునుగారి స్వంతబండి దాహ్వానీ హోతునుండియో నదిప్రక్కనుండియోవచ్చుచుండెను. ఆతడే బండిని నడుపుచుండెను. ఆబండిలో అదైడ్సుస్టీమరు కెప్టనును ఫీపు ఇంజనీరును కూడ నుండిరి. ఎటులో ఆరెండు బుడ్ల ముందరిచక్రములును రెగులుకొనినవి. రెండుబుడ్లనువిరి గినవి. హడ్డిగ్గును క్రిందపడిపోయెను. అదైబండి డ్రైవరుకు అద్దపుముక్కులు మెడకును మొగమునకును తగిలి గీసుకొనిపోయి చాలరక్తము గారివది. కెప్టను ముక్కున కొక కర్రముక్కు రెగులుకొని అచటనే చిక్కుకొని పోయినది. అతని నెదవులును మోకాళ్లునుకూడ తెగినవి. అతడు గాజుముక్కులను మింగితివని భయపడుచున్నాడు. అందరికిని గాయములు తగిలి పకిగాని ప్రాణాధాయము మాత్రములేదు.

ఒక జపాను దేశీయుని పట్టుకొనుట

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 20:—నిన్న సాయంత్రము వా బజారులో నొక ఇనస్పెక్టరు ఒక జపాను దేశీయుని పట్టు కొనెను. వారియొద్ద 5 నాణెల శుపాకియును 72 బారుల డూబూలును గొరికినది.

ఇల్లు కూలుట.

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 30:— ధర్మతోలా వీధిలో నొక యింటియందు సామ్యుక్తులు 4 కుటుంబములవారు కాపుర ముండిరి. నిన్న నాయులుకొలివిన. మొదట నున్న పుల్లెలూడి పడినది. తరువాత నిరుగుచున్న కిరకర ధ్వని వివబడినది. దానితో నాయంటిలోని వాంఛనున వీధిలోనికి పోయిరిగాని లా రను నతడుమాత్రము బారిపడిపోయెను. అతనిమీద గోడలు విరిగినది గుండెకును చేతులకును చెప్పులు కరిగినవి.

పంజాబు

రైలుగట్టు తెగుట

మార్బాట్ పాల్వేమనకు మార్బాట్ జంక్షనుకును నునును రైలుమార్గము గట్టు చెడెననియు మరల తెలుపు వఱకు రైలుబండ్లు నడవవనియు బోమ్బాయినుండి తంతికా వ్ర వచ్చినది.

ఒకసిపాయి సబుఇన్ స్పెక్టరుపై తుపాకిని గాల్పుట

లాహోరు, సెప్టెంబరు 29:— అట్టకు జిల్లాలోని హక్రోవాస్తవ్యులకు సబుఇన్ స్పెక్టరు బరఖతాలిగారు ఆజిల్లా లోని హైదర్నా గ్రామవాస్తవ్యులను నేనలోనుండి పారిపోయి వచ్చిన వాడునకు నొకసిపాయిని అరెస్టుచేయ బోగా ఆసి పాయి అతనివైవి శుపాకిగాల్పెను. గాయములకరిగిన సబు ఇన్ స్పెక్టరు కాకోగ్యము కలుగుచున్నదని కాంతెలుపూరు నుండి విలేఖకుడు బంజారీప్రతిభు వ్రాసెను.

సంయుక్తరాష్ట్రము

దేశీయ మహాజన సభాధ్యక్ష నియోజనము.

అఖిలభారత దేశీయ మహాజన సభాస్థాయి సంఘము వారి నియోజనము జరిగినది. వోట్లు ఈ ప్రకారము వచ్చినవి.

బొంబాయి అంబికావరణ	
ముజంబారుగారు	62
అనిలిపెంటుగారు	25
విజయ గాధువాచారిగారు	7
హస్సును ఇహాయగారు	1

యమునానది వరదలు.

ధల్లీ, సెప్టెంబరు 28:— ధల్లీ యందు కొలది దినముల నుండి కొంచెము భద్దము కురిసినది. ఇదివఱకు చాల వఱకు ఎండి యున్న యమునా నదికి వరదలు వచ్చు చున్నది.

మంచి గట్టిమైన కాఫీవిత్తులు

దక్షిణ హిందూదేశపు పర్యటములైన వెరుగు కాఫీచెట్లనుండి మంత్రముల మూలకముగా నిత్తులను చక్కగ ప్రత్యేకించి ఏదేని పొండ్లవిత్తులను పట్టు డ్రెస్సు సంయలలో కట్టి దక్షిణ హిందూదేశమున రైలుస్టేషనుల వద్ద నుండు ఏయూరికివైనా సరియే ఈదిగువ ధరలకు పంపబడును.

పీబ్రికాఫీ	7 సా	రూ. 5-4.0	చిన్ననికము	7 సా	రూ. 4-2.0
పలకవిత్తులు వెద్దవి	"	రూ. 4-8.0			

చాల మంచివిత్తులు ఇటువంటివి ఎక్కడను దొరకవు. స్వాంపిల్లు ఉచితము.

గణేశ అందు కంపెనీ, నెం. 39, తింబుశెట్టి నిధి మద్రాసు.

THE GREAT WAR.

Somme Victories: Unparalleled Feat.

The Captured Places: Their Unrivalled Strength.

Greece and the War: Decision to Join Entente.

War on Bulgaria: Greece Decided to Declare.

Plot Against German Chancellor: Wide Spread Movement.

[Reuter's Agency.]

THE SOMME FRONT. THE SOMME OPERATIONS.

The Fighting at Thiepval. The "Tank" at Work.

LONDON, September 29.
Reuter's correspondent at Headquarters says Good progress was made at the beginning of the attack against Thiepval, but hard fighting developed and work with machine guns attained terrible proportions. The chief resistance came from a Chateau from which a furious fire checked our advance, then a tank lurched into action. Once it got on the soft ground and appeared to have stuck, but it recovered itself and wobbled amid cheers right up to the Chateau and began a magnificent combat. Enemy machine gunners concentrated on the tank which replied so vigorously that the fusillade soon slackened. Infantry crept up under cover of this contest and rushed the Chateau capturing the Commandant and other survivors. A furious struggle followed in the streets of the Thiepval round which a double barrage of artillery kept the ring for combatants.

Bombardment on Somme Front.

LONDON, September 29.
PARIS—Last night's communiqué reported that on the Somme front bombardment continued. The wounded were extracted by hundreds from cellars and houses. The Germans had left two battalions in the town with orders to hold to the last. They occupied fortified houses. In order to take these with the minimum loss the British carried out a big fresh bombardment so that the enemy could not continue the struggle. The fighting at Thiepval was equally severe, but the surprise for the enemy was more complete. ("Pioneer.")

British Superiority.

German Commander's Testimony

LONDON, September 29.
Sir Douglas Haig states that British aeroplanes have co-operated brilliantly with the infantry during the past two days greatly damaging the enemy batteries. The aeroplanes frequently attacked the troops and transport with machine guns. A report of the German Corps Commander which has been captured says: "British infantry is smart in attack, largely because of their immense confidence in their great artillery superiority. Their skill in consolidating new positions must be admitted. They show great tenacity and force. Small parties when once established with machine guns in a corner of a wood or a group of houses are most difficult to dislodge." The following sentence shows the effects of our artillery: "Hitherto our instructions have been based on a carefully constructed trench system for troops, but some have found actually no trenches at all."

The Captured Places.

Their Unrivalled Strength.

It is pointed out that Thiepval and Comblès were superior to any extent modern fortress, even Metz and Verdun. Both had been modelled on the lessons of this war, for subterranean works had replaced the pre-war overground forts, as at Antwerp. No army in the past has accomplished the feat of carrying two such fortresses simultaneously in the face of an enormous scientific army. Even the Germans were repulsed with fearful loss when they attacked the British in the miserable field-works at Ypres.

The Assault on Thiepval.

Enemy Completely Surprised.

PARIS, September 29.
The British assault on Thiepval completely surprised the enemy. Part of the garrison had been withdrawn to Comblès, and Sir Douglas Haig immediately attacked Thiepval on three sides simultaneously. Before the Germans could realise what had happened, the British had stormed the outer works, and had reached the centre of Thiepval. Then British artillery prevented German reinforcements from joining the garrison. Enemy officers vainly endeavoured to rally their panic-stricken men. The bulk of the garrison surrendered with out effort.

French Engineer's Views.

Veritable Underground City.

A French Engineer officer says that Thiepval was even stronger than Comblès, for it was a veritable underground city, with galleries hewn from chalk fifty feet underground. There were three tiers absolutely secure from bombardment, and lifts took men and munitions to the surface. These lifts were responsible for heavy Allied losses in the earlier attacks on the fortress.

Important Redoubt Taken. More Prisoners Captured

LONDON, September 29.
Sir Douglas Haig last night reported: "Today we attacked Schwabem Redoubt, most of which is in our hands. Six hundred prisoners have been captured during the past twenty-four hours in this area. The redoubt occupies a crest 500 yards north of Thiepval, the highest ground of Thiepval Spur. It commands a full view of the northern Ancre Valley. We have consolidated ground elsewhere, and advanced our line north and north-east of Courcellette."

Great Britain

Mr. Lloyd George Interviewed.

LONDON, September 29.
Interviewed by the United Press of America Mr Lloyd George emphasised that the Empire had only begun to fight. The Empire had invested thousands of its best lives to purchase the future community of civilisation. We were not under delusion that war was nearing its end, but there was not the slightest doubt how it would end. It was not vengeance that inspired the British determination to fight to the finish. In humanity and usefulness of the fighting still to come could not be compared with the cruelty involved by stopping the war before complete elimination of the Prussian menace. No man or nation with the slightest understanding of the British citizen army which took the terrible hammering without wine would attempt to call halt now. Time did not count only the result counted. Referring to France he said that the world had not begun to appreciate the magnificence, the nobility, and the wonder of France.

Dardanelles Commission.

Churchill's Evidence.

LONDON, September 29.
Winston Churchill gave evidence to-day before Dardanelles commission.

Obituary.

The death is announced of Sir Charles Cayzer.

Lieutenant Robinson, V. C.

Honoured at Newcastle.

LONDON, September 29.
Lieutenant Robinson, V. C. was yesterday the guest at a dinner given in his honour by the Lord Mayor of Newcastle, who presented him with a cheque for £2,000.

WAR ON STEAMERS.

3 Ships Sunk.

LONDON, September 29.
The British Steamer "Thelma" and steamers Kruthilde and "Stathe" nationality unstated have been sunk.

Increased Cost of Foodstuffs.

Trade Committee Recommendations.

LONDON, September 29.
The committee of the board of trade which has investigated increase in the cost of foodstuffs recommends the acceleration in construction of merchantmen compatible with naval needs immediate provision of sufficient dockers and railwaymen to prevent congestion and further restriction of imports Governmental development of direct sources of meat supply, one meatless day weekly and municipal shops for sale of foodstuffs where there is reason to believe that retailers are making excessive profits.

Poots for the Army.

LONDON, September 29.
The Army Council is commandeering leather in United Kingdom suitable for army boots.

Montagu's Silver Report.

LONDON, September 29.
Messrs. Montagu's report records good week. Rise has been persistent though slight. It is a singular fact that since the middle of July, when silver may be said to have recovered from the shock caused by the announcement of the Allies' decision not to compete in purchasing price, it has never receded from the fresh big figure once that

TELEGRAMS.

was established. It is anticipated that the production of silver by Anacanda Copper Company in 1916 will be nearly thirteen million ounces which supports forecast of the market of improvement in the United States output.

ROUMANIAN FRONT

The Campaign Against The Chancellor WIDESPREAD MOVEMENT.

LONDON, September 29.
The opening of the Reichstag to-morrow is awaited with great anxiety in Germany owing to the campaign against Bethmann Hollweg on the ground of his alleged forbearance towards Britain. The "Frankfurt Gazette" speaks of a wide-spread movement embracing many powerful politicians against Von Bethmann Hollweg and quotes an assertion of a prominent National Liberal that "the Chancellor against the Kaiser's wish has thwarted aerial warfare against England for months."

Bombs on Bukharest.

The Casualties.

LONDON, September 29.
BUKHAREST.—It is officially stated that five have been killed and many injured. The victims are mostly women and children.

Prisoners Taken By Rumanians.

ALLAHABAD, September 29.
LONDON, September 28th. Unofficial telegrams from Bucharest say that in the fighting in the Jiu [Zsy] or Schyll valley, which is beyond the Vulkan Pass, the Rumanians have taken several hundred prisoners and seven machine guns. In the Dobrudja the enemy's left wing is digging in and is considered rather dangerously ahead of his right. ("Pioneer.")

Greece

GREECE AND THE WAR. COLLABORATION WITH THE "ENTENTE"

Decision of Government.

DECLARATION OF WAR AGAINST BULGARIA
LONDON, September 29.
ATHENS.—It is reported that the Council of Ministers in agreement with the King has decided on military collaboration with the Entente.

War on Bulgaria Declared.

LATER.—It is reported from Athens that Greece has decided to declare war on Bulgaria.
King Constantine has recalled Prince Andrew, who has been in London representing the views of the Greek Court.

Provisional Government's Proclamation

LONDON, September 29.
ATHENS.—A Canea telegram gives the proclamation of the Provisional Government signed by M. Venizelos and M. Goundouriotis. In its main points it compares the situation of Greece at present with that of the country before the war, and it says: "It will be a happy event if at the eleventh hour the King decides to take the lead with the national forces alongside the Allies and Serbs and drive out the Bulgarian invaders. In the country event, the duty of the Provisional Government will be to do the needful and save the country from threatening ruin. The application of personal policy of the Crown, a victim of bad counsels, has resulted in a approachment with Greece's hereditary enemies, the violation of the constitution, and internal anarchy. The proclamation dwells on the refusal of facilities to the Serbs, the abandonment of territory, the flight of the population before the Bulgars, the session of war material, and the sending of Greek soldiers to Germany, and says that patriots have been considered traitors owing to the German propaganda. It is essential to re-establish national unity by immediate return to the policy dictated by the national conscience."

More Ships to Join

LONDON, September 29.
ATHENS.—An unconfirmed report states that battleship Hydra, Greek battleships Spetsa and Psara and four destroyers have placed themselves under the Command of the admiral Fournier French Commander-in-Chief.

HOLLAND.

War Loans on Amsterdam Exchange

LONDON, September 29.
AMSTERDAM.—Hitherto nobody has ventured to introduce the new German war loan on Amsterdam Exchange, whereas the French war loan has been successfully introduced.

JAPAN

A German Bank Closed

LONDON, September 29.
TOKYO.—The authorities have closed the Yokohama branch of the Deutsche Asiatiscap Bank.

TURKEY.

The Arab Rebellion.

CAIRO, September 29.
Shereef Abdullah has reported to the Grand Sherif the details of the occupation of Taif Turkish commander having agreed to terms of capitulation. Booty in rifles bombs and shells is large.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

SIMLA.

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, September 29.

The following telegram, dated the 27th instant, has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—

A success of very considerable importance has been gained by the British and the French. The British have captured Thiepval and the high ridge to the east, including Zouthern Redoubt. The ridge was very strongly fortified with an elaborate system of heavily walled trenches and was defended with desperation. The British in the centre stormed the fortified position of Gueud-court and drove the Germans back in disorder. They also beat off heavy counter-attacks in the neighbourhood of Morval and Lasboeuils with severe loss to the enemy.

In conjunction with the French the British occupied Comblanchien. The German garrison offered up the last resistance to the Allies and succumbed only to a few hundred survivors, mostly wounded. The success is of very considerable importance, the enemy having accumulated a large amount of material for prolonging the defence. All of Comblanchien is of highest interest, for this formidable work constitutes the pivot of the Franco-British line north of the Somme.

Violent German attacks on Thiaumont work and Fleury, Verdun region were stopped dead by curtain fire and machine guns.

Considerable artillery activity is reported from the Russian front, but no change in the situation. Heavy fighting occurred north of Baranovitchi and east of Lemberg, but neither side advanced.

The Rumanians report making progress in the valley of the Jin, that is Vulcan Pass, south of Petroseny. The Germans and Austrians admit having withdrawn from the pass.

In the Dobrudja the enemy made three mass attacks with large forces on the Rumanian right, but were repulsed.

The French repulsed a violent counter-attack by considerable Bulgarian forces east of Florina.

The Portuguese forces in East Africa have established communication with the British at Mikindani, a few miles north of the mouth of Rovuma river.

Casualties in the Zeppelin raid on England on Monday night are 36 killed and 26 injured.

Defence of India Rules.

Concerning Petroleum Works.

SIMLA, September 29.

The following is published in the current issue of the "Gazette of India" Commerce Department:—

In pursuance of Section 2 of the Defence of India (Criminal Law Amendment) Act, 1915, the Governor-General in Council is pleased to make the following rules:—(1) These rules may be called the Defence of India (Petroleum Works) Rules 1916 (2) They shall extend to the Magwe Division of Upper Burma.

2. In these rules Collector includes any officer appointed by the Local Government by notification in the local official gazette to discharge in any local area the function of a collector under these rules.

3. If in the Magwe Division the Collector is satisfied that the presence of any persons in the division dangerous to the safety of the oil wells or any isolation work connected therewith he may for reasons to be recorded in writing, by order in writing direct that such person shall remove himself from the division within such time and shall not reenter the same during such period as may be specified in the order.

4. An order made under rule 3 shall be served on the persons in respect of which it is made in the manner provided in the Code of Criminal Procedure of 1793 for service of summons and upon such service such person shall be deemed to have had due notice thereof.

5. A person in respect of whom an order has been made under rule 3 knowingly disobey any direction in such order shall be punishable with imprisonment of either description for term which may extend to six months or with fine which may extend to Rs. 1000 or with both.

Vacancies in Finance Department.

Competitive Examination to be Held.

SIMLA, September 29.

A competitive examination for the selection of probationers for three vacancies in the general list of the Indian Finance Department will be held at Calcutta during the second half of December 1916. Only nominated candidates can appear at the examination, particulars regarding which will be found in the Finance Department resolution No. 1251 dated the 30th September 1914 published in pages 1643-1645 of part 1 of the "Gazette of India" the 20th October 1914, as amended by resolution No. 1363-F. E. dated the 27th December 1915, published on pages 391-392 of the supplement to the "Gazette of India," dated the 4th March 1916, No 301-F. E. dated the 6th April 1916 published on pages 435-436 part 1 of the "Gazette of India," dated the 15th April 1916. Information with regard to examination also be obtained from Local Governments, and Administrations and Directors of Public Instruction.

Calcutta.

Arrest of Political Suspects.

CALCUTTA, September 29.

In connection with the arrest of a young Bengalee named Amulya, who with two others is stated to have robbed a woman in a taxicab, the police searched a mess in Cornwallis Street and arrested three persons. It is reported that the police discovered a box from which six revolvers and a number of cartridges were recovered. It is also said that the Police recognised the arrested young men as political suspects.

TELEGRAMS.

SERIOUS MOTOR COLLISION
Occupants Receive Serious Shocks.

CALCUTTA, September 29.

A serious motor collision took place on maidan Road on south east side of the Government House near the Eden Gardens at quarter to five this afternoon as a result of which four Europeans and one Indian are detained in hospital. Since all occupants in both the cars are detained suffering from shock and there were practically no eye-witnesses full explanation of the accident has not yet been obtained. It appears Captain Maddox, 63rd P. L. I. who was to have left Calcutta for Mesopotamia this evening was proceeding north in a taxi cab the driver being the only other occupant of the car. The other car was a private one owned by Mr. Hodgkinson an assistant in Messrs. Malmer Laurie and Co who was driving with him were Captain Carrall the skipper of S. S. "Abydos" and the Chief Engineer. It is believed that he was either travelling from Dalhousie Square or from the river. The cars apparently got their front wheels interlocked with the result that the taxi was wrenched completely round and both the cars were wrecked. Mr. Hodgkinson was flung through the windscreen on the road in the front the steering wheel being ripped to pieces leaving only the steering column. He just escaped immediate death. The taxi driver was seriously cut with glass in neck and face losing great deal of blood. Captain Maddox was cut across the top of the nose by wood which remained embedded. His lips were also cut and knee bruised. He fears he has swallowed some glass splinters but this is doubtful. None of the injured are in a dangerous condition, but they are suffering from serious cuts bruises and shock.

New Companies in Bengal.

During August 12 new companies with aggregate authorised capital of about 304.7 lakhs were registered in Bengal Presidency. Details are: 6 trading companies Rs. 1,03,19,000; 3 jute mills companies, Rs. 1,88,50,000; 1 tea planting company, Rs. 1,50,000; 1 other planting company Rs. 12,00,000; 1 mining and quarrying company Rs. 50,000.

Calcutta Notes.

CALCUTTA, September 29.

A meeting of the Alliance Jute Mills Co., will be held on the 12th October to sanction an investment of fifteen lakhs of rupees, being part of the company's reserve fund in a lakh and a half of ordinary share of Waverly Jute Mills, a new company about to be formed by Begg Dunlop and Co., the managing agents. These will be distributed in the proportion of ten waverly shares of ten rupees each to each holder of one Alliance ordinary shares of one hundred rupees.

The Ganges Jute Manufacturing Co's. Agents, Macneill and Co. have been permanently transferred to Calcutta.

The constantly falling cash balance at the Bank of Bengal indicate the progressively increasing employment of bank funds in financing jute. The financial correspondent of Capital says:—Bank funds employed in financing jute exceed the last years outgoings of the same period by Rs. 2½ crores.

After Poojib holidays Burma rice crop will come into consideration.

Exports of wheat for past three years totalled twenty-one and a half and twenty-six lakhs respectively.

Applicants for five per cent Madras Municipal loan under written by the Bank of Madras, got full allotment. The loan was small and Calcutta applications were few.

Serious House Collapse.

No Loss of Life.

CALCUTTA, September 30.

A serious house collapse took place yesterday in Dhurumtolla Street. It was occupied by four European families. Fortunately, the occupants received warning by the falling of plaster, and on hearing an ominous cracking all fled, but Mr. Lauer was too late to save himself and he tumbled through with the debris into a room below. Mr. Lauer had his chest and arms severely lacerated.

ARREST UNDER ARMS ACT.

Revolvers and Cartridges Recovered.

CALCUTTA, September 29.

Last evening an Excise Inspector with the help of the Police raided a house in Bowbazar and arrested a Japanese. On searching his person the Police recovered a five chambered revolver and seventy two rounds of cartridges.

Burma.

CREW AND OFFICERS OF
ZOROASTRIAN.Arrived in Rangoon by the Relief
Steamer.

A THRILLING ROMANCE OF THE SEA.

RANGOON, September 29.

There arrived by the steamer "Harvey Adamson" late last night in Rangoon, Captain W. Osborne, officers and crew of the steamer "Zoroastrian" which was wrecked on the Arakan Coast last week. (excepting the first mate and five of the crew who put off shortly after the wreck in a boat). Experiences of men form a thrilling romance of sea. Mr. P. E. Aspar, Chief Engineer, in course of his narrative stated that the steamer left Calcutta for Rangoon on the 17th September with 60,000 tons of coal consigned to J. and P. Graham and Co. On arrival of the pilot schooner the Captain was informed of stormy weather, but as the steamer was a fine sea boat she proceeded on voyage. For the first three days it was impossible to cook food and men lived on tinned provisions. On Friday morning at five after battling against heavy seas and squalls the steamer was carried miles off her course and she lurched having struck rock.

TELEGRAMS.

Later on she was gradually sinking. Efforts were made to beach her but she struck another rock and then finished her. Captain and officers got away in one boat engineer and room crew in another and deck crew and lascars in a third. Within ten minutes only the mast and the head of the steamer was visible. Landing was successfully done on the beach. Running down from Mosaungha jungle here a number of Arakanese tribesmen armed with long daks used for cutting cocoanuts threatened the men taking them for Germans. That was evidently due to the men before leaving the steamer firing two distress rockets which the tribesmen took to be a sign of hostility. After having had great difficulty to make themselves understood a schoolmaster who understood a little English and Hindustani came on the scene to whom they made known their plight and the jungle men knew that they were persons in distress. Officers and crew started for the village of Thitvaung through jungle over rocky passages, swamps and Nullahs. The village was reached at midnight in the midst heavy rain and other inconveniences. On Saturday morning the schoolmaster collected food for the party who had not had anything much to eat for several hours. It might be mentioned that the first mate and five of the crew put back to sea when the jungle men threatened them with "daks." Wednesday when they were informed that food supply in the village was short. In the meantime two messengers who had gone to Bassein previously returned to say they had seen six men climbing the mountain to Bassein and they thought that were those who put back to sea in a boat on the previous day. Mr. Aspar told Captain Osborne that he would take fifteen men and go back to Mosaungha beach to see if he could not see the vessels hull and salvage some food. However fearing they would be caught by darkness on return journey it was decided to climb to the top of a big hill and looking towards the sea discovered a steamer. Everything was done to attract her attention by continual signalling. The steamer provided to be "Sir Harvey Adamson" from Port Blair. All men were taken on board and well fed and clothed and everything was done for their comfort.

Word was received at the office of the Principle Port officer, Burma, this afternoon that the first Mate of "Zoroastrian" and five sailors had reached Bassein and were on the way to Rangoon.

"Zoroastrian" had been running regularly between Calcutta and Coimbatore and this was her first trip from Calcutta to Rangoon. The ship was valued at £20,000. "Zoroastrian" was originally the "Ymeric" of the Bank Line of Messrs. Andrew Weir and Co. and she was wrecked on Komari reef on the west coast of Ceylon where the "City of Mysore" met her several years ago. She was saved by a Bombay firm practically reconstructed and sold to her present owners.

BANGALORE.

Army Act Case.

Complaint Against a Lieut Colonel

BANGALORE, September 29.

Before Major St. George Tucker, First Assistant Resident in Mysore who is also Justice of the Peace, Mr. B. W. S. Lawrence, Barrister-at-Law, presented on behalf of Mr. Charles White of Branton Road a complaint under Section 162(2) and (3) of the Army Act against Lieutenant Colonel Frank Johnson, Commanding 26 Royal Sussex regiment Bangalore. It was stated that on the 18th instant, Mr. White lodged a complaint of cheating against an officer of Sussex regiment. The District Magistrate who is also Justice of the Peace for Mysore, after examining the complainant on oath issued a bailable warrant against the officer. When a European Inspector produced the warrant on the same day before Colonel Johnson it is alleged that the latter instead of placing the officer under arrest immediately, and directing him to be handed over to the civil authority, refused to obey the warrant and made an endorsement to that effect. In consequence of the commanding officer's action it was further alleged that the officer was able to leave the station that night. The complainant accordingly prayed that the matter be enquired into and if a "prima facie" case is made out the defendant be committed to the High Court, Madras for trial. Major Tucker in returning the complaint stated: "This complaint is under Section 173 I. P. C. This offence is under Criminal Procedure Code, 195 (4) is not cognizable except on the complainant or with the sanction of the public servant concerned. I therefore return the complaint under Section 201 Criminal Procedure Code.

Punjab.

ATTEMPT ON A SUB-INSPECTOR
OF POLICE.Fugitive Sepoy Shoots When Going
to Arrest.

Wounded Officer Progressing Favourably.

LAHORE, September 29.

Chambellpur correspondent of the "Punjabee" reports shooting of Sub-Inspector Barkat-Ali of Hazro in the district of Attock by a fugitive sepoy belonging to village Haidarshah in the same China. It appears that the sepoy who was a deserter from the army shot at Sub-Inspector while the latter was going to effect his arrest. The wounded Sub-Inspector is progressing favourably.

Bombay.

Poona Government House.

To be Converted as Convalescent Home.

BOMBAY, September 29.

His Excellency Lord Willingdon has offered the Government House at Ganeshkhind, Poona, as a Convalescent Home for army officers returned from active service from the end of October to the middle of May 1917.

THE TRANSFER OF AN AGENCY.

The agency of the Peninsular Steam Navigation Company in Bombay will be transferred from the 1st October to Messrs Mackinnon Mackenzie and Company, local agents for British India Steam Navigation Company.

TELEGRAMS.

Bombay Share Market.

BOMBAY, September 29.

The general tone of the market was steady and the rates well maintained. Centrals were in demand at Rs. 2580, Fenzibhoys at Rs. 810, Crescents steady at Rs. 250. Currant-bhoys at Rs. 502½, Standards declined to Rs. 1680, Pearls firm at Rs. 565, Swadeshis steady at Rs. 1945, Indian Bleaching at Rs. 355, Indore Malwas weak at Rs. 510, Colaba Land and Mill shares declined to Rs. 1400, Tata Mills in demand at Rs. 600 and Davids declined to Rs. 600.

In Bank shares the Bank of Bombay were steady at Rs. 1575 and the Bank of India at Rs. 88.

In miscellaneous shares Bombay Burmahs were weak at Rs. 1190, Tata Iron and Steel ordinary at Rs. 375 and deferred weak at Rs. 1375 and Tramways steady at Rs. 382½. Government of India 3½ per cent loan were quoted at Rs. 79.4 per cent terminable loan at Rs. 97-8 4 per cent Conversion loan ex-Warrant at Rs. 91 and Warrant at Rs. 9 12.

South India.

RIOTING AMONG FARMERS.

Four Mophias Wounded.

CALCUTTA, September 29.

Four Mophias of Puringothur Amsham, Ernad Taluk, have been admitted as inpatients in the local Municipal Hospital for treatment of serious knife wounds received in the course of a riot which occurred there on Tuesday last. It would appear that the parties engaged, numbering about a dozen, were the owners of two adjoining fields and that on the day in question, while ploughing the fields, the bullocks of one party happened to pass over a mud embankment made by the other. A quarrel ensued which developed into a fight with knives and other weapons. Information reached the Police who immediately proceeded to the scene, held an enquiry and removed the wounded to the hospital.

Bangalore News.

BANGALORE, September 29.

Chief Inspector Roberts of the Civil and Military Station charged before the Second Magistrate Abdul Latif, a bazaar man with receiving and retaining stolen property in connection with the theft of Ruler cigarettes from the Peninsular Tobacco Co. in which the accused were sentenced to imprisonment. Abdul Latif was found guilty and sentenced to three months rigorous imprisonment.

Mannar Chetty an employee of the electrical Department was to-day found guilty of the charge of theft for which he was prosecuted by Inspector Smith before Mr. A. R. Cox, I. C. S., District Magistrate. The accused was arrested by Sub-Inspector Guru Rao of Shoolay when he was suspected of having committed theft of electric wires belonging to the Bishop Cotton Girls School. His Honour sentenced the accused to 18 months rigorous imprisonment and to pay a fine of Rs. 50 or in default two months rigorous imprisonment. In convicting the accused the District Magistrate observed that there were a number of complaints of thefts of electric wires during the last two years. He believed they remained undetected. Such electric wires were property left necessarily unguarded day and night and it was very necessary to protect the owners from loss. An exemplary punishment was required in this case.

A SUIT WITHDRAWN.

Ralli Brothers V. Ellerman Steamer Agents.

KARACHI, September 29.

A long pending civil suit for damages by the Karachi Branch of Messrs Ralli Brothers against Messrs Forbes Campbell and Company, Karachi, agents of the Ellerman Line of Steamers, Ltd., for breach of contract, has terminated satisfactorily. The defendants had entered into contracts with Messrs. Ralli Brothers before the outbreak of war to ship about twenty consignments of cargo at price ranging from 9d, 6d, to 13s. 6d. per ton. The approximate weight of the contracted consignments was 22,000 tons. After the outbreak of war the Government took possession of many of the Ellerman steamers, whereupon they expressed their inability to fulfill the freight contracts. The plaintiffs were obliged to despatch their goods by other steamers at much higher rates and were in consequence put to a loss of about Rs. 1,10,000. The total amount claimed was Rs. 1,17,000. Advice having been received from the Home offices of the parties that they had come to a settlement the plaintiffs have withdrawn the suit.

Hyderabad Banking Company.

HYDERABAD, September 29.

The Hyderabad Banking Company, Hyderabad, has suspended payment consequent on the rush of claims by the constituents. The proprietor of the firm, Mr. H. D. Dossabhai, has issued a circular to the depositors requesting their attendance at a meeting to be held on the 11th October. Some well-informed people are of opinion that if Mr. Dossabhai receives proper co-operation he is not likely to fail completely. His liabilities are said to be something like one and half lakhs, and assets nearly four lakhs. The latter includes decrees valued at 30,000 and also 50,000 lent on life assurance policies.

USEFULNESS OF BOY SCOUTS.

The following episode illustrates the usefulness of the Hyderabad Boy Scouts training: When the 3 Up train to Vikarabad was proceeding on Wednesday a man fell out and the train was pulled up within 300 yards. A party of seven patrol leaders of Hyderabad Boy Scouts, who were proceeding to Vikarabad for training for King's Scouts test, at once got down, groped their way to the spot and found the man. They carried him on an improvised stretcher to their carriage, attended to his injuries and made him comfortable, and finally lodged him at Sankarapally Waiting room, leaving a written report of their work with the Station Master.

MYSORE CO-OPERATIVE CONFERENCE

Sixth Session Opened To-Day

MYSORE, September 30

His Highness the Yuvaraja of Mysore this afternoon opened the sixth Provincial Co-operative conference at Rangacharlu Memorial Hall. There was a large gathering of members of delegate from various co-operative societies. Those present on the dias included Sir M. Visweswarayah, Sirdar Kantaraj Urs and Mr. A. R. Bannerjee, Mr. R. H. Campbell, Colonel Desraj Urs and Mr. D. M. Narasinga Rao. An address was presented to His Highness by the members of the Conference to which His Highness made reply which was greatly appreciated. Mr. M. A. Narayan Iyengar, Registrar of Co-operative societies, read a Kannada translation of His Highness speech. Dewan Bahadur J. S. Chakravarti then read his presidential address Conference is proceeding.

In opening the Sixth Provincial Co-operative Conference this afternoon, His Highness the Yuvaraja in the course of his reply to the address, presented by the members of the Conference said, that they had every reason to be satisfied with their position to-day. They had now about 825 societies with a membership of 65,000 and a working capital of Rs. 45,00,000. The societies had this year realised a net profit of Rs. 2,20,000 built up a reserve fund of Rs. 1,60,000 and saved a sum of Rs. 3,50,000 in interest to the members on their loans. His Highness added that those were very encouraging results but they were nothing compared to their work that lay before them. He laid stress that the most important work which they could render to their members was to relieve them from their prior indebtedness. During the past five years they had lent about 47 lakhs to their members for the redemption of prior indebtedness. In the absence of proper survey of agricultural indebtedness, it was difficult to-day what proportion the relief given by them bore to the total indebtedness in the State. He feared it was not very large. Adopting the basis usually accepted the total agricultural indebtedness in Mysore could not well be under five crores of rupees and it was for them to take up the work of redeeming their loans from that huge burden. His Highness congratulated them on their capacity to utilise the funds entrusted to them, to great advantage and to the extent to which they had thought fit to go. They had proved their ability to tap outside capital. He said that was not enough. They must make suitable provision for obtaining all credit which they required and which was justly due to them. That could never be done so long as they kept divided in minor groups. They must now join forces to enable to tap the general money market on an adequate scale. As co-operators they would easily see that was a case where one and one made more than two. Combination of credit, talent and resources which that secured for them would. His Highness believed enable them to deal adequately with all problems of finance and supervision before them. He was glad to note the progress in a variety of interests served by the operative societies.

The Presidential address of Dewan Bahadur J. S. Chakravarti, Financial Secretary, was a lengthy one. He traced the History of co-operation in India from ancient times and dwelt on its growth in Great Britain and other countries and also in India. He spoke about the rapid development of co-operative movement in India and reviewed its present condition at length.

Industries and Commerce Department Organised.

The Government of Mysore has re-organised the industries and Commerce Department by the addition of two Assistant Directors to the personnel of the Department. The new Assistant Directors are Mr. Ranganath Rao Sahib, Secretary of the Industries Committee of the Economic Conference, and Mr. Seetharama Iyer, Personal Assistant to the Director of Industries. Mr. Ranganatha Rao Sahib has been in charge of Dussarah Industrial Exhibition for the past few years.

Latest Telegrams.

ALLAHABAD, September 30.

LONDON, September 29th. Telegrams from Athens state that Greek officers, both naval and military, are going to Salonika in large numbers to join the revolutionaries. One telegram says that some have gone from every garrison in Old Greece. Another refers to the King and Court as almost abandoned.

The correspondents of the "Daily Telegraph" and "Daily Chronicle" agree that the King is already in communication with M. Venizelos through M. Yainikitso's, a former War Minister.

The "Berliner Tageblatt" learns from Bulgaria that the Greek Government has taken the strongest measures against officers and soldiers endeavouring to join the revolutionaries over a hundred officers have been imprisoned with hard labour.

The Bulgarian paper "Mir" hears of a grave revolt at Larissa. According to the correspondent of the "Times" at Athens the Bulgarian Minister has given explanations regarding the capture of the Greek company at Florina and promised their return.

An Austrian official communique admits that the Roumanians have regained the Vulcan and Szurdok passes, explaining that a big encircling movement by strong Roumanian force compelled them to withdraw. (Pioneer's Cable.)

MESOPOTAMIA.

MESOPOTAMIA.

Enemy Aerodrome Bombed.

SILMA, September 29.

A Press communique says:—The following telegram, dated 27th September 1916, has been received from "Eyewitness", Mesopotamia:—

Tigris Corps Headquarters Sept. 28th:—Our aeroplanes this morning bombed the enemy aerodrome at Shumran. One enemy machine was hit and the hangar appeared to be damaged. A bomb exploded within 26 yards of the remaining machine in the aerodrome. All of our machines returned uninjured.

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన యుద్ధవార్త.

సింలా, సెప్టెంబరు 29—27 వ తేదీగల యాక్రండి తెలిపిన వార్తలనుబట్టి కార్యదర్శిగారి యొద్దనుండి రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చినది

అంగ్ల పరామర్శగము.

బ్రిటిషువారును పరామర్శలను విశేష ప్రాముఖ్యముగ నుపవిజయములనుండిరి. బ్రిటిషువారు తీర్మానమును దా నిక తూర్పునగల ఉన్నత ప్రజలను జయించిరి. వీనియందు శోల ర్నిమాగమునుగలదు. ఈయున్నత ప్రజలను జర్మనులు తిం త్రులనలను, కం దక ము ల న ల న బ ల ప ట చు కొ ని యుండి వట్టుదలతో గాపాడుచుండిరి. బ్రిటిషువారు మధ్యము నుండి బలీయమైన గాడికోరు గ్రామముపై అగ్ని నగ్నము గురి పించి జర్మనులను చెల్లాచెదురుగ భారదోలిరి. మార్పుల లాభో ప్పు ప్రాంతములందును జర్మనులు ప్రతియుద్ధములు శలువగ బ్రిటిషువారు వానినన్నిటిని వ్యర్థముచేసి శత్రువుల కపరిమిల మగునట్లుమును గలుగజేసిరి. బ్రిటిషువారును పరామర్శలను గలసి కాంబిల్లును వశపఱచుకొని యాక్రమించుకొనిరి అక్రమించుకొని జర్మను సేన తుట్టుతుదవఱకు తీర్చివేయునని సలిపి, అందును చనిపోయినవెనుక 100 మందిని తనివినవారు మాత్రము మిగిలినవారు లొంగిపోయిన ననే ఒడ దొరకిన సామగ్రి అపరిమితముగ నుండును. శత్రువుల యాక్రమణ రక్షణముకొరకు విశేషమగు సామగ్రిని పెట్టుకొని యుం డిరి. సోమునది తు త్తమున బ్రిటిషుపరామర్శల పురోగమము నకు కాంబిల్లు గ్రామమే మూలమగు ప్రజలము గనుక కాం బిల్లు ప్రాముఖ్య మతి విశేషము. పెద్దనరంగమున దియెముం టునయను స్తోరీ ప్రాంతమునను జర్మనులు తీవ్రముగా ప్రతి యుద్ధములు సలిపిరిగాని పరామర్శల వారిపై అగ్ని వర్ష ము గురిపించి పాఱదోలిరి.

రష్యా రంగము.

రష్యా రంగమునందు తీవ్రమగు ఫిరంగియుద్ధము జరిగినది గాని మార్చేమియు గలుగలేదు. భారదోలవీకి ఉత్తమునను లెంబర్తు తూర్పునను యుద్ధ మతితీవ్రముగా జరిగినది కాని యేపక్షమువారును ముందుకు రాలేదు.

రొమేనియా రంగము.

రొమేనియనులు వల్క్సును కనుమయొద్ద పెట్రోసెని దక్షిణమున నన్న జూల్ ఆను లోయనుందు చాలదూరము ముందునకు బోయిరి. జర్మనులును ఆస్త్రియనులును వల్క్సు కనుమనుండి వెనుకకు పోవుచున్నారు.

డొబ్రూజారింగమునందు శత్రువులు విశేష సెనతో రొమేనియనులను దలపడిరి గాని ప్రయోజనము గలుగలేదు బాల్కను రంగము.

స్లోవేనియా తూర్పున బల్గేరియను సేనలతో పరామర్శల తలపడి బల్గేరియనుల ప్రయత్నములను వ్యర్థ మొనర్చి వారి కమితమగు నష్టము గలిగించిరి.

తూర్పు ఆఫ్రికారంగము.

తూర్పు ఆఫ్రికారంగమునందు పోర్చుగీసువారు ముం దనీ యందలి బ్రిటిషువారితో వర్తక వ్యాపారములను ముం నెలకొల్పిరి. మికిందనీపురము రోవుమానది ముఖద్వారమునకు కొంచెము దూరముగా నున్నది.

శత్రువిమానములు.

గత సోమవారమురాత్రి అంగ్ల దళముపై దాడిసలిపిన విమానములవలన 36 మంది మరణించిరి. 26 గురికి-గాయములు తగిలినవి.

పుస్తకము నిషేధించబడుట.

న్యూయార్కులోని వాచ్ గారి ముద్రా యంత్రమునందు ముద్రింపబడి జవతిరాయి గారితో రచియింపబడిన యంగ్ ఇండియా" అను పుస్తకమును ప్రభుత్వమువారు నిషేధించిరి

హిందూ వార్తాసంఘము.

హిందూ దేశ వార్తాసంఘ ప్రతినిధులకు 1917 వ సం వత్సరము జనవరినెల కడపటి దినములలో దర్శన మొనగడు నని రాజప్రతినిధిగారు తెలిపిరి.

జర్మను చాన్సులరు.

లండను, సెప్టెంబరు 28:— జర్మను చాన్సులరు టెల్లిక్ హార్టెగారు బ్రిటనుదేశము విషయమున అక్రమ సహనమును వహించుటవలన అతనితో బోరుటకై జర్మనులు రేపటిదినము జరుగబోవు స్టాక్ సభకొరకు కెదురుచూచుచున్నారని చాన్సుల ర్ గారిపై ప్రతీకారము నలుపుటకు అనేక ప్రయత్నము గలసి యొక యుద్ధయము నారంభించిరియు, జర్మను వక్రవర్తి యుద్దేశమునకు వ్యతిరేకముగా చాన్సులరు కొన్ని నెలలనుండి ఇంగ్లాండుపై వాయువిమానములదాడి నలుపుట కాటంకము గలుగజేయుచున్నారనియు ప్రాంతస్థ గెజెట్టు ప్రాచు చున్నది.

పిమ్మట "ఇండియా జేతమునందలి ప్రప్రియత్వము" ను వ్యాసము విమర్శనముగూడ కాదని చెప్పిరి.

వ్యాసమునైన విమర్శన నగునదియు కానిదియు ప్రత్యేక మయ్యు గాని అది విమర్శనముగంటలో సంక్షేపము లేదని యఖ్య న్యామూర్తిగారు చెప్పిరి.

అది యట్టిదగునదియు కానిదియు వ్యాసమునంతయు జదివిన గాని తెలియదని చెప్పి వ్యాసమునంతయు జదివి యిది దొరతనమువారిపై యప్రియము నెరపుటయే గాక వారిపై నూయయువారివలన భయమును నాకోపించుచున్నదనిచెప్పిరి.

తరువాత "ఇంటర్మీడియట్" అను వ్యాసము విమర్శింప బడెను. అందు "సంరక్షక శాసనము"

"ఉపద్రవ కరకాననమని" పిలువబడెను. అందు స్వపరి కాలము వచ్చినగాని దొరతనమువారి నిష్టిచేగ్లతో పిలువకల యునని లేఖరి వ్రాయుచున్నాడు.

తలకుగారివద్ద గోరన భరావత్తును గూర్చి వ్రాయవల యును. "ఈ మహాదేశబంధపుకు" మరల శ్రమపులచేటిలో గాని వాయుచు దొరతనమువారు శ్రమపులు గా జనుట వలన వ్యాసములోనే ఇదంతయు నేల? దొరతనము క్రమముగ ప్రజల పరిపాలింపకున్నారు. ముకతే అని వ్రాయుట నూహ్యమని చెప్పిరి.

"అల్ సేజు" అని బొంబాయి దొరతనమువారు తన్ను బొంబాయి రాష్ట్రములోనికి గానీయకుండ నాజ్ఞాపించుట గూర్చి వ్రాసిన విమర్శనము మిగుల గర్హనీయమని దానిలో కొకభాగమును జూపిరి. స్వపరిపాలన నంగీకరించు బొంబాయి దొరతనమువారినిగూర్చి అంత తీవ్రముగా వ్రాయుట కిష్టము నని వారు చెప్పిరి. ముఖ్య వ్యాస మూర్తిగా వ్రాడు

"ఈవ్యాసము వ్రాయక పూర్వము బొంబాయి దొర తనమువారు స్వపరిపాలన కంగీకరించిరా లేక తరువాత నా యని యడిగిరి.

ఆసంగతి భావము లేదని ఎ. జి. గారు చెప్పిరి. అటుల శొప్పకొనిన పదపదీ సెంటుగా రిటుల వ్రాసిన తప్పుగా పరి గణింప వచ్చునని వారు తెలియజేసిరి

ఆ వ్యాసమే ఎంతతీక్షణుడన టియున్నదని వారు చెప్పిరి. "క్రూర పరిపాలనమునుండి తప్పించుకొనుటయా" ఇంటి కంటే నేదియు బలవత్తరముగా నుండజాలదని గూడ వారు చెప్పిరి.

"అది దేనివలన దానిపై జేయించుచున్నది" అను క్లిష్ట క క్రందవ్రాసిన వ్యాసము ఆంగ్లోఇండియనులపై తీవ్రముగా వ్రాయబడినది వారు చెప్పిరి. అదియుక గాత్రప్రబలమైన నేవ్యా భావము గలుగజేయ నుద్దేశింపబడినది.

"కలకత్తా యందలి జైళ్లవ్యయము" అను క్లిష్టక్రంది వ్రాయబడిన వ్యాసము మిగుల వాదకరమైనది. అది బంగాలీ సహాయ సంపాదకుని అరెస్టును గూర్చి వ్రాయబడినది.

వి. ఎస్. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారితో వ్రాయబడిన 14 వంబరు వ్యాసము గూడ తీవ్రముగా వున్నది. ఆవ్యాసము స్వపరిపాలనము గూర్చి బోధించుట మాత్రమే అవసరమగు తీవ్రభావములో వ్రాయబడినది.

అన్నిటిలో మిక్కిలి వాదకరమైన వ్యాసము లండను హెరాల్డుపత్రిక నుండి వ్రాయబడినది. అది మొదటినుండి తుద వరకును యువజనుల కరాజకముగా బోధింప వారంభించెను. ఇదియుక క్రొత్తియువద్రవ కరము ఆలోచన గలిగించు చున్నది.

బాబు డిపిక్ చంద్రపాలుగారు వ్యాయుండియారు వ్రాసిన "కలకత్తాలో జరిగిన కడపటికాశ్యాంగ సేయు దానినీతి" అను క్లిష్ట క క్రంద ప్రయత్నం ప బడినది. అదియు మిగుల హానికరమైనది. యువజనుల కరాజకము మంచిగా బోధించుచున్నది. కాకగునీటు నుండి యెత్తివ్రాయబడిన "స్వపరి పాలనకు మూడుముగ్గులు" అను వ్యాసముకీటి నిందా వ్యాసములలో కన్నబడినది.

ఇందులో గూడ "ప్రప్రియత్వము" అనునొగింప బడినది.

పిమ్మట "ఆంగ్లో ఇండియనుల కొఠకు ప్రత్యేకము" గా బండ్లనుంచుటను గూర్చి వ్రాసిన వ్యాసముల ఫలితము నిష్పటి "ఫోర్మల్లేషను గడచి" కేసుగా పరిణమించినదని వారుచెప్పిరి.

అటువైని దొరతనమువారికి బలకరముగా ఎ. జనరలు గారు మరకొన్ని వ్యాసముల జేప్పిరి. అందులో కొన్ని ఫైలులో జేర్చి తగలుట నానంపబడెను. పిమ్మట కొన్ని వారు ఫలాహారమునకు లేచిరి

ఫలాహారాంతరము నేను కచారాణ ముల ప్రాంగణం పబడెను. కేసు ప్రారంభింపబడుటకు పూర్వము విచారణకు బలకరముగా బంపు వ్యాసము లన్నియు స్వీకరింపబడినవి వ్యాసమూర్తిగారు చెప్పిరి. బీసెంటు గారుగూడ మరకొన్ని వ్యాసముల నీయవచ్చునటులుగూడ వారు సెలవిచ్చిరి.

బీసెంటుగారి మతమునకు బలకరముగా నుండునట్టి వ్యాసములను మాత్రమే వుచ్చుకొనవలసినదని ఎ. జనరలుగారు పలికిరి.

ముఖ్య: వ్యా:— ఒకజాతివారిపై నమాయగలిగిం చుట పత్రికా మతముని మీయుద్దేశమా?

ఎ. జన:— సుమయు దొరికినప్పుడెల్ల ఇది తగును ఇది తగదని వివేకములేక దొరతనము వారికి కోపము గలుగజేయ చుండుటయే ఆపత్రికామతముగా వున్నది.

ముఖ్య: వ్యా:— ఆట్టి సమయములలో వ్రాసిన వ్యాస ములలోని మాటలు దొరతనమువారిపై వమాయక లింగమునని చెప్పిన చెప్పవచ్చును గాని అందుకొక పత్రిక ఉపయోగింప బడినదని చెప్పవచ్చునా?

ఎడ్వో: జన:— అనేక ఉపాహరణముల ననుసరించి పత్రికా మతమును వ్యాసమూర్తి లాలోచింపవచ్చును. కాని నేను యుజ్జవునకు తెచ్చినవ్యాసములలో దొరతనమువారి యధీ ప్రాయముల మరుగుపరచి దొరతనమువారిపై ప్రజల ద్వేష మును ప్రజ్వరిల్లేయు ప్రయత్నములు చేయబడినవి.

ముఖ్య: వ్యా:—పత్రికా మతమును నిశ్చయించుటకు మరకొన్ని నిదర్శనము లుండవలయును.

అప్పుడు ఎ. జనరలు గారు అనేక వ్యాసముల జేప్పిరి. అందు "హిందూ సమాన్యజీవు ధేద శంకను బ్రటిషువారు కలి గించిరి" "ఎక్కుడు విద్యుల సంహరించి జేతము నలుా ద్రొక్కి యుండవలయుననిఅధికారులలోచించుచున్నాడు." "ఇచ్చట (హిందూ జేతములో) బ్రతికె యుండగద" అను వాక్యముల గొన్ని వానినుండి యుదాహరణములుగా నిచ్చిరి.

వ్యాసమూర్తి లందులో కొన్ని సంగ్రహించి కొన్ని నిడచివేట్టిరి.

బీసెంటుగారి మతమునకును ఈ వ్యాసములకును అంగి గా సంబంధము లేదనియు, పత్రికాసంపాదకు లాకమతమును గలిగియుండు రుట వాస్తవమేకాని పత్రికలో ప్రకటింప బడకదెల్ల పత్రికామతముగా గ్రహింపబడదనియు ఎ. జి. గారు చెప్పిరి.

ముఖ్య: వ్యా:—పత్రికామత మేదియో మాకు స్పష్ట ముగా కన్పించుచున్నది. అది బ్రటిషు పరిపాలనమును తొల గింప బ్రయత్నించుచున్న దనుకొందము. అట్లయిన నది చాల ప్రమాదకరమైనసంగతి యగును.

ఎడ్వో: జన:— ఈజేతమునకు సంబంధించి సంతకర కాని మాటల యధ మట్లున్నదని మాత్రము మరల నే జెప్ప చున్నాను.

పిమ్మటతడు బీసెంటుగారి కి క్షేత్ర రేషను పత్రిక వ్యాస మూర్తి ల కచ్చి. "ఇది 1914-వ సంవత్సరములో వ్రాయబడినది. ఆ యాలోచనను ఉద్దేశము లును 1916 సంవత్సరములో మారవచ్చును. ఒకప్పుడు మనసి యొక తీర్మానమును జేసి మరియొకప్పుడు దాని ననుసరింపక పోవచ్చును. మన స్వభావములు మారుచుండ వచ్చునని వారు చెప్పిరి.

అటువైని వారు బీసెంటుగా రిచ్చిన వ్యాసములపై విమర్శనజేయ వారంభించి అందులో కొన్ని ఈ తర గతిలోనే అనగా దొరతనము వారిపై ప్రజల కమాయను గలి గించుటలోనే చేరుచున్నవనియు మరికొన్ని పత్రికా శాస నము నతిక్రమింపకయే స్వపరిపాలనోద్దేశముల గలపత్రికలు త్నించుచున్నవనియు తెలిపిరి.

తరు వాదనముగించుచు ఎడ్వోకేటు జనరలుగారు దొ రతనమువారి పనులపైనను, చట్టములపైనను విమర్శనముల వ్రాయుటయేగాక దొరతనమువారిపై ఏవ్యాభావము వుట్టించు ప్రయత్నములు చేయుట స్పష్ట ముగా కన్పించు చున్నదనియు, ఆంగ్లో ఇండియను లపై ద్వేషము పుర్రగొల్పు బడినదనియు, భ రావత్తును స్వాధీ నముజేసి కొనుటలో దొరతనమువారు తప్పు అభిప్రాయము పడలేదని నిర్దేశింప బడినదనియు, కలకత్తా హైకోర్టు విచారణ ము బహు తీవ్రముగానున్నటుల తా నంగీకరించుచున్నటు లను, అందువలన వచ్చిన ఏబలవత్తర సారాంశమైనపత్రికాశాస నమునకే వ్యతిరేకముగా నుండును గాని భరావత్తును స్వాధీ నము చేసికొనుటకు వ్యతిరేకముగా నుండజాలదనియు వారు చెప్పిరి.

పిమ్మట బీసెంటుగారు ఎడ్వోకేటు జనరలుగారి సా రాంశములకు జవాబుల నీయ ప్రారంభించిరి. కలకత్తా హై కోర్టు వారు పత్రికా శాసనమున కచ్చి న అట్టము సర్దుచునదిగా తా నంగీకరింపజాలనటులను, అది కేవల సుసందర్భముగా నుండుటచే మరరాసు హైకోర్టువారు దాని ననుసరింపని తాను నమ్ముచున్నటులను, కలకత్తా హై కోర్టువారిచ్చిన యధమునకు వారి తీర్మానియిచ్చి యున్న టులకు, వ్యాస మూర్తి జిల్లము గారు చెప్పినటుల

మధ్యగతి వ్యక్తి ము లీకువలయుననియు, భరావత్తును స్వీక రించుట వ్యాసమైనదియు నిశ్చయించుటకు హైకోర్టువారి కధికారమున్నదనియు తాను నిజముగా వ్యాసాధికారి భరా వత్తునుగ వచ్చుననియు కూడ నిదియు నిచ్చయించుట కక్షికం తులగు నదియు కానిదియు నిచ్చి యం పవచ్చుననియు భరావత్తును స్వీకరింప వచ్చునని ఎ. జి. గారు వాదించు

చున్నాడు. వ్యాసాధికారి భరావత్తుడైన దానిపై హైకోర్టు లో నటుల చేయకూడదని చెప్పిరిగాని ఆ భరావత్తు తప్పు అధికారి వద్దనుండి స్వీకరింపబడిన హైకోర్టువారు కేసును టచా రింపగలుగు చుండుటచే వ్యాసాధికారి భరావత్తు మైనదియు కానిదియు హైకోర్టువారు నిశ్చయింప వచ్చుననియు, ఒక మారు వ్యాసాధికారిగారు భరావత్తుకన్నలేదని చెప్పిన పిమ్మట వారు మరల భరావత్తునుగంట అవ్యాసమనియు ఆమె ముద్రాలయము పూర్వముదేయకుటలకు భరావత్తు నడుగకూడదనియు, న్యాయుండియగా పత్రికా ప్రతులకన్న యు దొరతనమువారు స్వాధీనముచేసికొనియెగనుట యవ్యాస మునకు లోపం జేయవలయు లేదనియు, "ప్రాత ప్రతులకన్నయు" అని ఎ. జి. గారు వ్యాఖ్యా నము జేసిరి గాని అటులేమయు భారీ చేయబడిన అధికారి పత్రికా మూలబడి యుండలేదనియు, పత్రికా ప్రతులు వట్టువకకుండుట నిజమే కాని ఎప్పుడు పోలికవారు వట్టు కొనెదనో యని భయముగ నేయున్నదనియు ఇంగ్లాండు నిబంధ నలు ప్రకారము తనయాస్తిని మదరాసు దొరతనమువారు స్వీక రింపలేదనుట నిజమేయనియు, వ్యాసాధికారులవారి తర్కము ననుసరించి మాత్రమే తనయాస్తి స్వీకరింప బడగలదనియు చెప్పెను.

నాటిదివసునకు కేసు ఆంతటితో నిలిచిపోయెడిది.

ఫోర్మల్లేషను గడచి

బాట్లపును వ్రాసిదెన్ని మేస్త్రేలుకొట్టె

సెప్టెంబరు 29 వ తేది.

ఇటీవల ఫోర్మల్లేషనువద్ద జరిగిన గందరగోళము సందర్భమున సి. వేంకటరెడ్డిగారు విద్యాధి కుంటూరు, రిచర్డ్సు గాడ్ల మీదను పరిశోధకుగునియొకరు తెచ్చిన కేసు విచారణ నేత: తిరిగి ప్రారంభమైనది.

కీర్త్యాదుపక్షమున కే. యు. శ్యామారావుగారును మొ దటిరెండవ ముద్దాయిలపక్షమున బాబ్బుగారును, వ్యాజంటు గ్రాంటుగారు రెదితర ముద్దాయిలపక్షమునను వాదించిరి.

శ్యామారావుగారు విచారింపగ నుండరగాజుగార్లు తమసాక్ష్యములో తెలియజేసిరి. నేను బీచిప్లేషనువద్ద టీకెట్టు కల్పెరుగ పనిచేయుచున్నాను. జూలై మాసమునందు స్త్రీ జె న్ను వైదాపేట ఫోర్మల్లేషనుల వద్ద ప్రయాణముచేయుటకు నీజను టీకెట్టుండెను. రిల్ హూటిక నీజను టీకెట్టులేదు. ఆగస్టు మాసమునందు లాక్ నీజను టీకెట్టును వుచ్చుకొనెను. జూలై మాసమునందు సెయింటు లావను మెంటు బీచిప్లేషనులవద్దకు ప్రయాణముచేయుటకు మెక్ మోహను నీజను టీకెట్టును వుచ్చు కొని యుండెను. ఆ గ ష్టు నందు మాంటునుండి హ్యుక్స్ ప్లేషనుల వద్ద ప్రయాణము చేయు టకు హెచు స్ట్రాచీక నీజను టీకెట్టుండెను.

తరువాత పచ్చప్పు కళాశాల విద్యాధికురు దొస్తా మిఅయ్యగారి సాక్ష్య విచారణ జరిగిరి. జూలై 27 వ తేదీని తాను మొదట ఆగిరను బండిచుండు ప్రయాణముచేసి ఫోర్మల్లేషనువద్ద దిగిపోని సాక్షి జెప్పెను. సాక్షి దిగి కుమ్మరు వద్దకు వచ్చునప్పుడు కృష్ణారావుగారి చుట్టును జనులు కుంపు గూడి యుండిరి. చాంటన్న, రిచర్డ్సుగాడ్ల గుంపునుండి జను టకువచ్చిరి. కృష్ణారావుకు నెక్కురు కారుచుండెను. అతని కిలోనేట్టక్రిందపడి దిగి తీసికొనియెను. స్ట్రాచీ వ్యాధి ము ద్దాయి, స్టాటు ఫోరమున కనరలనుండి రేయిలసాకుల మకాణ వద్ద నిలువడియుండి కర్రతో సుద్రహ్యజ్యమును కొట్టుచుండెను. అప్పుడు రిచర్డ్సుగారు స్ట్రాచీగారివద్దకువచ్చి "చాలు, ఈపాటికి మానుచు చెప్పెను. తరువాత ఆంగ్లో ఇండియనులం బిరు స్టాటు ఫోరము మీదకు వచ్చిరి. వారిలో 2,8,9 ముద్దాయి లుండినట్లు సాక్షి జెప్పెను. యిక్కురు కారు కర్రలను పో వేయుచుండ సాక్షి చూచి యుండెను.

కృష్ణారావు వేంకటరెడ్డిగాడ్లకు చికిత్స చేసిన టి. కృష్ణా వనియగుగారు జనరలు ఆస్పత్రిలో వేస్త్రేలును వచ్చురు రు సాక్ష్యమునందు ఇనువ యూచలో కొట్టుటలన ఫిర్యాదికి నెత్తిమీద దెబ్బ తగిలియుండవచ్చునని తెలపిచ్చిరి. కృష్ణారావుగారికి పన్ను విరిగిపోయినది. వారికి చెదవనియొక దెబ్బ తగిలినది. తేలికకర్రతో కొట్టుటలనను వానివచ్చు విరిగియుండును.

ప్రాణానానుకరణములకు చెప్పులు వారికి కుంలతేదని సాక్షి ప్రాసుపరీక్ష నుండు తెలియజేసెను.

సి. సుబ్రహ్మణ్య గారు విద్యాధి కు డెబ్బ తగిలినట్లు తాము స్వకీకెట్టు విచ్చితిమని ఆసిప్రాంటు స్పష్ట మి. కృష్ణ య్యగారు చెప్పిరి. క్రింద పదేనందువలనను వాని కాదెబ్బ తగిలియుండును. వానికి కొంచెము దెబ్బ తగిలినది కాని పెద్దది కాదు.

ఆంగ్లటితో నేటికీ సాక్ష్య విచారణ నుగిసినది. ముందు వాయదా వాను విచారణకు మదిలగుగురు సాక్షులున్నారని శ్యామారావుగారు కోర్టువారికి మనవిచేసిరి. అప్పటికే నాయం కాలము 5.20 నిమిషము వైనది.

అక్టోబరు 3-వ తేదీని తిరిగి కేసు విచారణ జరుగను.

జోరాస్త్రియను నౌక.

రంగూను, సెప్టెంబరు 29:—(కిందటివారమున ఆంధ్రప్రదేశ్ కామరూపమున తుపానువలన పగిలిన జోరాస్త్రి యను నౌక లోని మొదటి సహాయోద్యోగి తప్ప తక్కినవా రందరను కెప్టాను ఓర్పున్న గారును నిన్నటిరాత్రి హార్వే ఆవంసు నౌకలో రంగూనుకు వచ్చిరి. వారు చెప్పిన వృత్తాంతము వివరగా నొకటి కంపరించుచున్నది. ఛార్వే ఆవంసు పి. ఇ. ఆస్టుగా రిటుల చెప్పిరి. 11-9-16 వ తేదిని జోరాస్త్రి యను నౌక కలకత్తానుండి బయలుదేరి యి. రంగూనులో జె. ఎఫ్. గ్రాము కంపెనీవారికి 60,000 టన్నులబొగ్గు నౌకలో ఎగుమతి చేయబడినది. వైలున్నూరుగా రాగానే తుపాను గాలి పీచుమన్నని కప్టానుకు తెలిసినది. కాని నౌక చాల మందిగుంటుచే నాపాసింది బయలుదేరినది. మొదటి మూడు జోడాలను వంటచేసుకొనుటకు పీలులేక నౌకలోనివారు నిలువనవార్థములను తిని జీవించిరి. శుక్రవారమునా పాదయాత్ర మున స్త్రీయగు వారిదమ్మి వెదవారిబడి కొన్ని మిల్లు దూరముగా పోయినది. ఆచట నౌకరాతికి దిగి నీరుగానుగొనవారంబించినది. ఆనీరు తోడుటకు వారు ప్రయత్నించుచుండగా మరలనౌక రాతికి కొట్టుకొనినది. దానితో దానిపని తిరిగినది. కెప్టానును ఉద్యోగియు ఒకపడవలోను ఇంజనీరును అచటివానిలను నౌకపడవలోను గట్టుమీదవారునకకాసులును ముగ్గులకొమ్మలలోను చికిరియిరి. 10 నిమిషముల గురకి స్త్రీయగుదమ్మి మూత్ర మగుపడసాగెను. తక్కిన భాగముం దియును ముగిసినది. ఈపడవలు సురక్షముగా నచటికి సమీపమున నున్న యొడ్డుకు చేరెను. అంతకు పూర్వమే మొదటి సహాయోద్యోగియు రంగూను నావికులును మరయొక పడవలో నుండుగా దిగి అచటికికెట్టిరి. మెరుగు అడవినుండి కొంతదూరి ఆరకాని జాతివారు నౌకలోనివారిని చూచి కొప్పురికానులను కోయుటకు పయనమొనరింపబడు (వంకకత్తుల వంటి పానుగుపాటి) కొడవటికక్రలగు పట్టుకొని ఆ పడవ లోనివారిని పొడవనచ్చిరి. ఆపడవలోనివారు దిగి తాపపాయ స్థితిలో నున్నవని తెలుపుటకు రెండుసార్లు తుపాకులను గాల్చిరి. ఆధ్వనిని వారు జ్యోతులనియు యుద్ధమునకు వచ్చి నియు నా తెగవారు తలంచి వారిని పొడవరాగా వారు పడవలో నెక్కిపోయిరి. తరువాత నీ మూడుపడవలు

రాగా మరల వారు వీరినిగూడ పొడవనచ్చిరి వీరిభావ వారికి తెలియును. ఇంతలో నౌక బడిపంతులు వచ్చెను అతనికి ఇంగ్లీషును హిందూస్తానీ యును కొద్ది గానయ్యెను అతి నితో సంగతిచెప్పగా నతడు వీ రాపడలో నున్నవని తెగ వారితోచెప్పెను. అప్పుడు జాకర్లొనవారందరును తెగవారిలో గూడ ఆపడవిలోబడి పట్టుకొట్టెను నాలుమసాయి ఆర్థరాత్రి వేళకు తిల్యంగు గ్రామమునకు పోయిరి అప్పుడు కుంభవృష్టిగ వాన గురియుండుదెను. శనివారమునా మరునాడున బడిపంతులు పూవా: నందరి డిడినా:లోని వారికి భోజనసాయ గ్రులులచెప్పెను. వారు 64 గురుండిరి వారు బుధవారము వరకును బియ్యపుపిండిని ఆకటిపండ్లను మూత్రములని మంచి నీళ్లతో కడుపునింపుకొని జీవించిరి అదిగూడ నిక దొ కనగా ఆనాడు బ కుజునచ్చి చెప్పెను ఈలోపుగా ఇద్దరుపెసీకుకు పోయినచ్చి 6 గురుపెసీకు కొండ నెక్కుమందగా చూచితి మనిచెప్పిరి. ఇంగ్లీషు పడవలో పోయినవారే వారై యుండు రని యూహించు బడిపది. స్త్రీయగు ముగిసాయిన పోటికి పోయి ఎరుయిన ఆవార పడవయును తెలుసేమో చూచెది మని 15 గురు చెప్పిరిగాని వారుమరల వచ్చునకి చాలాగాతి యరునిగలచి అంగు నౌకకొండవై నెక్కిచూడ దలచిరి. అప్పుడొక స్త్రీయగు పోవుమండుట వారికికొండవైకి కంబడి నది. ఎక్కడైగలు చేతుగా చివరకా స్త్రీయలోని వారు వాని చూచిరి. ఆస్త్రీయకే "సర్ హార్వే ఆవంసు". అప్పుడు ఈ 64 గురి వారు స్త్రీయలో నెక్కించుకొని కడుపునిండ నన్నముచెట్టి కట్టుకొనుటకు వారికి చెప్పని బట్టలనిచ్చి సర్వ నిధముల నాదిరిందిరి. మొదటిపొయిన ఆంగురును గూడ చేసెనువచేరి రంగూనుకు వెళ్లుచున్నారని బర్మాపిన్నిసలు పోవోకీసరుగారి యొద్దనుండి రత్తయానము వచ్చినది. ఈ జోరాస్త్రి యను స్త్రీయగు ఇదివరకు వాడుకగా కలకత్తా కొల బోలకు రాకపోకలు చేయుచుండెను. రంగూను పోవుట కిదియే మొదటిసారి. దానివెల 20,000 పానులు మొదట నది "సిమరకు" అనుస్త్రీయగు. ఇది సింహళమునకు పట్టువతీ:మున కొమరీకట్టు యొద్దపగిలినది. బాంబాయి వ రత్తులపు దాపగిలిన నౌకను తేలిపించి మరల కట్టింది "జోరాస్త్రి యను" అని పేరుపెట్టిరి.

హెంజేడ్ దోపిడి.

హెంజేడ్ జిల్లా పోలీసు సూపరింటెండెంటుగారు రివాల్వరుతోను, బుపాకితోను దొంగలను 'గొట్టిన సందర్భమున 8 మంది దొంగలు బంధింపబడిరి వీరు 12 మందిగల యొక బంది పోటు గుంపులోనివారు

పూచెండువెల రు 550 లు

రంగూను, సెప్టెంబరు 30 —మానసుగారికిని ఎల్లరు కన్యకున వివాహము జరిగినపుడు వచ్చు కియ్యబడిన పూలచెండును వేలముచేసి రచ్చిన సాముయ్య అర్జునియూ సహాయధి కియ్యవలెనని అందరును నిశ్చయించిరి వేలము వేయగా దానిని ఏ సి మాక్స్ మిగారు రు 550 లకు పాడి తినభార్య కచ్చెను ఆమెదానిని క్షణమే మరిల వస్తువునకు బహుమానము చేసెను

Wanted.

1 Compound Engine 9x15x16 or same with multitubler boiler 1 20 N H portable steam Engine and 1 single Cylander Engine about 10'x22." Apply grapotone Mount Road, Madras. (563)

కావలెను.

గుంటూరుజిల్లా సంఘమున కిద్దరు సంచార కార్యదర్శులు కావలయును నెల 1-కి 30 మొదలు 40 రూపాయలు జీత మియ్యబడును. వలయువారలు జిల్లా సంఘ కార్యదర్శులకు దౌఖాస్తులు పంపుకొనవలయును.

<p>Magic Cure! Bathing Oil Iron tonic pills Anti Malarial Drops</p>	<p>Marvellous efficacy! Price 1 bottle of 43 pills 2-0 0 Price 6 Doses 0 8-0 Descriptive Catalogue free on application</p>
<p>ALLBUTT & Co., CHEMISTS BROADWAY MADRAS.</p>	

BOILERINE

పలురకముల స్టీము బాయిలర్లలో ఉపయోగగార్తము

ఒక శాస్త్రోక్త విధానము

ఉన్న త్రుప్సడును పోగొట్టును, మరిత్రుప్సడును పట్టనీయదు

తినివేయునది కాదు-మండునది కాదు-వేలునది కాదు

ఫ్యాక్టరీలలోను మిల్లలలోను ఇండియా అంతటియందును వాడబడుచున్నది

ఏ బాయిలరు స్వంతదారుడును ఇదిలేనిదే యుండగూడదు

సోలయెజంట్లు:-

MARSHALL SONS & Co., Ltd,
(INCORPORATED IN ENGLAND.)
ENGINEERS.
9 SECOND LINE BEACH, MADRAS.

వృత్తాంత లేఖలు

నరసాపురము వార్తలు

(స్వకీయ విశేషములనుబట్టి)

హామరూలు

నరసాపురము, సెప్టెంబరు 28:— ఈ మాసములో మా పట్టణమున నొక, హామరూలు లీగు బాంచి స్థాపించిరి. దానికి, రామవరపు వెంకట్రామయ్యగారు ప్రసిద్ధులుగాను, సామలూరి స్వామినాథాచార్యులుగారు సైక్లటింగ్ నియమింపబడిరి. ఇప్పటికి నుమారు 9 గురు మెంబర్లులేరి. ఇంకాజేరవచ్చును. ఇండియాదేశమున భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రములుగా విభజించి పరిపాలించుట యీ సభవారి అభిప్రాయమై యున్నది. ఆంధ్రదేశము నొకరాష్ట్రముగా జేసి దానికొక ప్రతినిధి నేర్పరచుట కీ లీగువారు కోరుచున్నారు.

డి. పి. డబ్లియం. రింకెండింగు యింజనీరు లటుమను దొరవారు 14, 15 వ తారీఖులను మా కాలవకు సర్దుకొట్టించి యిచ్చట కొద్దిగా కట్టవైయున్న సబు కలెక్టరు ఆఫీసు, స్థలమును చూచి వెళ్లిరి. మా డివిజను యగ్ని కృత్యటిపు యంజనీరు కానెలు దొరవారు, శైలవునుండివచ్చి 4 రోజు పుచ్చుకొనిరి. వీరు మా డివిజనుకు వచ్చిన తర్వాత, నీటిపారుదల విషయముల అనేక లెక్కలను తయారు చేయించుచుండిరి. గయాళు భూముల సాగుబడి విషయము, వీరు స్పష్టము పోటీవారి రిపోర్టులను, ప్రస్తుతము ఆపుచేసినట్లు తెలియుచున్నది. డెబ్బలో మరుగు నష్టమున్న భూముల లెక్కతీసి, సెకండు క్రాపుతోను వకటి, యేర్పరచుటకు వీరు ప్రయత్నముల చేయుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. వీరు యిరిగేషను విషయముల చేయు ప్రయత్నములు, రయతులకు లాభకారిగా నుండవచ్చును. స్వామినాథాచార్యులగారి రిపోర్టువైన మా కలెక్టరుగారు, కొన్ని కాలవల క్రిందనున్న గయాళు భూములను, ప్రాజెక్టుల క్రింద జేర్చి జేలములు చేయించెదరని ననుచున్నాము. ఇది యుద్ధానంతరమునకు అచటలోనికి వచ్చుకో రాదో సందేహము.

మొరకభూములు రయతుల మొరలు.

డెబ్బలో మొరకభూములకు పయపులనల్ల నీరు యొక్కను. అట్టిభూములను నీటితోడికనల్ల సాగుజేయవలసియున్నది. డి. పి. డబ్లియంవారు యాడెబ్బలో పయపు సిప్రము నెట్టినప్పుడు, యొకరాలవాకిని, పయపుల ప్రహణమును నిర్మించి యున్నారు. కాని యీ లెక్క పల్లపుభూములకు మాత్రమే వర్తింనును. విస్తారమునీరు రయతులు వ్యక్తపుచ్చుకుండా నుండుటకు యీయేర్పాటు చేయబడినది. మొరకభూముల విషయములో, యిట్టి యేర్పాటువల్ల రయతులకు శ్రమనష్టము సంభవించుచున్నది. వారికి కొలత ప్రకారం చిన్నపయపు పుచ్చుయెవల, సకాలములో కావలసిననీరులేక, కూలిపడుగలచిచ్చుకొని నష్టపోవుచున్నారు. వీరికి మేద పయపులు యిచ్చుటవల్ల, నీరు వృధాగా పోవుటకు అనకాశములేదు. కావలసిన నీరు మాత్రమే వారు తోడుకొందురు. అట్టి యిబ్బందులు మాడెబ్బలో రయతులు అనుభవించుచున్నారని తెలియుచున్నది. వీరి విషయములో, డి. పి. డబ్లియంవారు, స్పష్టములూర్పు నేర్పరచి, వారికి పెద్దపయపులనిచ్చి, వారిశ్రమ తగ్గించుటకు తోడ్పడవలసియున్నది. మనరాజధాని సభలోని గౌరవనీయులు, యీసంగతిని విచారించి, దొరతనమువారి నోటినులో పెట్టవలసియున్నది.

గరలున్నూలు.

మారెంజీ గరలున్నూళ్ల సబుఅసిస్టెంటు యినస్సెక్టరు. ప్రిధురుమాడి రామదాసు పంతులుగారు, యీనెల 16, 17, 18 తేదీలను మాపట్టణమువచ్చి, గవర్నమెంటు బాలికాసాతకాలను పరిశీలించిరి. సాతకాలాభవనము, యిండ్లపుధ్య నుండుట చేత గాలి, వెలుతురులేక బాలికలు, ఉపాధ్యాయులు శ్రమ పడుచున్నట్లు, వీరుగ్రహించిరి.

వీరికి ముందువచ్చిన యినస్సెక్టరు యిన స్పెక్ట్రుస్సులు, యీసంగతిని, గురించి కొంత కఠినావస్థలను జరిపింట్లు చినుచున్నాము. వీరు, యీసంగతిని గురించి శ్రద్ధచేసి, స్కూలుకు దక్షిణముననున్న కొట్టును కొనుటకు సిఫారసుచేసి, సాంక్షను చేయించినయెడల, స్కూలుకు మహాపకారముచేసిన వారగుదురు. స్కూలుమాధ్యమ పిల్లలు యిందునుగురించి పడుచున్న శ్రమ పరమాత్మునికే యెరుక. స్కూలు చివరివాళ్ళిచ్చిగోనున్నను, శ్రీవిద్యవిషయము గవర్నమెంటువారు విశేషసామర్థ్యము గ్రాంటుజేసి వెచ్చించుచున్నను, యీకొరత తీర

కుండా వుండుట విచారణయము ఇందుకు మాపౌరులుకూడా మహాజరులనపి, పనిచేసినయెడల, యీకొరతతీరికాలములో తీరగలదని నమ్ముచున్నాము.

రాజా రామమోహనరాయలు

28వ తేదీ, మాపట్టణమున బ్రాహ్మసమాజము వారిచే రాజా రామమోహనరాయల వార్షికోత్సవము, మాయెడిమనలు డిస్ట్రిక్టుమునసబు వేషా పూర్వయ్యపంతులుగారి యాధిపత్యము క్రింద జయప్రదముగా జరుపబడెను. ఆసమయమున కొప్పర్మైజుగారు కొమాండురీ కేషాచార్యులు గారు అద్దంకిలిండు మాధవరావు గారు దిగుమర్తి కొండండరావు స్వామి గారును రామమోహన రాయలవారి గుణాతిశయముల గూర్చియు, దేశభక్తిని గూర్చియు మతప్రచారమును బ్రాహ్మమతస్థాపన గూర్చియు మరియితర సుగుణసంపత్తిని గూర్చియు విపులముగా నుపన్యసించిరి. అగ్రాసనాధి పతిగారు రామమోహన రాయలవారి పాండిత్యము గ్రంథపరిశీలన, సంఘ సంస్కరణ, జనులకు సులభముగా నభ్యసంపదగిన మతస్థాపన మొదలైన సంగతులను చర్చించి, సభముగించిరి.

ఇనస్సెక్టరు ఆఫ్ స్కూలుస్.

సెక్టండు సర్కిలు స్కూళ్ల యినస్సెక్టరు, వెంకట్రామ అయ్యుగారు, అసిస్టెంటు, యినస్సెక్టరు, మొదలగు వారి పరివారముతో యీపట్టణమునకు వారమురోజులు క్రితము వచ్చి తైలరు హైస్కూలు వజైరాలు పరిశీలించు చుండిరి. వీరు వచ్చిపట్టణముండియు, వ్రాసాధ్యాయులు, బాలురు, తీరిక లేక యుండిరి. ఇప్పటి విద్యాపద్ధతుల ప్రకారము, విద్యార్థులకు యక్కర సయిజు బుక్కు లెక్కువగుచున్నవి. వానినన్నిటిని యినస్సెక్టరుకు బాలురు, ప్రతిదినము మోచుకొని పోవుచుండిరి. ఇప్పటి కాలములో యిదియొక కొత్తవిశేషము. రెండవది, బాలర టెప్సు బుక్కులు ప్రతిసంవత్సరము మారుచుండుట. ఇందువలనను, శీతముల వృద్ధివలనను, ప్రజలకు విద్యాభార మెక్కువగుచున్నది. ఇందు లాభాలాభములు, యూనివర్సిటీ వారు పరిశీలించి, బాలర విద్యావ్యయము తగ్గించ ప్రార్థితులు.

బెజవాడ వార్తలు

(మాస్వకీయ విశేషములనుబట్టి)

క్రొత్త డివిజను.

బెజవాడ, సెప్టెంబరు 28:— బెజవాడ డివిజనులో మన్న తాలూకాలలోనుండి గవ్వవరము నూజవీడు తాలూకాలను వేరుపరచి క్రొత్తగా గవ్వవరము డివిజను ఒక డిస్ట్రీక్టు కలెక్టరుక్రింద ఒకటవ అక్టోబరునుండి ఏర్పాటు చేయబడును. ఈ ఆఫీసు ప్రస్తుతము బెజవాడలోనే ఉంచబడును. ఈ డివిజనుకు సీ. రా. రా. శ్రీ. పద్మ సీతారామయ్య పంతులుగారు నియమించబడినారు.

దొంగల హడావిడి.

మా యూరిలో దొంగలబాధ చెప్పితరము కాకుండా ఉన్నది. రాత్రి, పగలు, అనే భేదమును పాటించక దొంగలు విచ్చలవిడిగా తిరుగుచున్నారు. ఒక ఆడమనిషి, పట్టపగలు మరుగుదొడ్డిలోనికి వెళ్లగా దొంగవాడు ఆమె మేడలోని కాసులమేరును లాగ యత్నించెను. మరియొకవోట సాయం త్రిమ ఆరుగంటల భేదకే దొంగవచ్చి వాటిముందర కూర్చునెను. రాత్రియైనను సరియే పగలైనను తలపుతీయుటకు భయము, దొడ్డిలోనికి ఒంటరిగ వెళ్లుట గుండెలో డబ్బు, పట్టుపగలు పిల్లను కాలవదరిని చంపిన హంతకులు గాని, సామూగాని ఇంజనీరుకు పట్టుబడలేదు.

ఒకసారియైనను దొంగపట్టుబడిన పక్షమున ఇంత నిష్పయముగ దొంగతనములు జరుగనేరవు. పోలీసువారికి దొంగలనుపట్టు నేర్పరికము లేదని ఈ దొంగలు నిష్పయముగా చెలరేగుటనుబట్టి స్పష్టమగుచున్నది. దానికి తగినటుల మూడు సందర్భములు ఈ మధ్య ఒక దొంగను కూడ పోలీసువారు పట్టుటకు కన్పించుటలేదు. పోయిన సామూ దొరకుట అంత కంటే కష్టముకదా. ఈ భయముతో నెన్నట్లు ఉండవలసియున్నారెమో చెప్పజాలము.

సభలు.

రామమోహన ధర్మ పుస్తక భండారము వారి యాదరణ క్రింద 26 వ తేదీ సాయంకాలము జరిగిన సభలో “మహాయమావాస్య ప్రాముఖ్యత”ను గూర్చి ప్రక్క సూర్య భారాయణశర్మ గారు రుపన్యసించిరి.

27 వ తేదీని జరిగిన సభలో “రామమోహనరాయల వారి జీవితము” ను గూర్చి బుద్ధిరాజు రామచంద్రరావుగారు, చెరుకుపల్లి వెంకటప్పయ్యగారును ఉపన్యసించిరి.

మున్సిసిపాలిటీ ఎన్నికలు.

2, 3, 4 వార్డుల ఎన్నికలను గూర్చి ఆక్షేపించుచు పరిపుకొనబడిన అర్జీలను విచారించుటకు జిల్లా కలెక్టరు గారిచట మకాము చేసినారు విచారణలు జరుగుచున్నవి.

సకాలములో వోటర్ల లిస్టులను చెయిరుమ్మగారు తయారు చేయించియుండలేదనియు, ఎన్నికలలో వైరుమక, గారు పక్షము వహించి పనిచేసి యుండిరనియు, మున్సిసిపల్ కంట్రాక్టరు ఎన్నికలలో పనిచేయగూడదని కవున్నిలువారు శ్రీ. రామనించినను అందులకు విరుద్ధముగ పనిచేసిననియు, 2వ వార్డు ఎన్నిక జరిగినప్పుడు ఆ కవరులపైని ఎన్నికకై ఏర్పరుపబడిన అధికారి సంతకము చేసియుండ లేదనియు, పక్షము వహించి పనిచేసిన వారలనే పోలింగు ఆఫీసురులుగ చెరుమన్ గారు ఏర్పాటు చేసిననియు, ఈ కారణములవలన ఈ ఎన్నికలను రద్దుచేయవలయునని ఆక్షేపించిరి.

విదవవార్డు ఎన్నికను గూర్చి ఆక్షేపణ అర్జి పెట్టబడినటుల కనుపించదు.

ప్రాత కంట్రాక్టరు.

గత సంవత్సరము కంట్రాక్టరుగ నున్న అబ్బాసు ఖాన్ గారికిని వైరుమన్ గారికిని తగాయదాలు జరిగి కంట్రాక్టరుకు సామూను చెల్లించక పోగా, కంట్రాక్టరు వ్యాజ్యము వేయ సంసిద్ధుడయ్యెను. అందువైని కవున్నిలువారు విచారించి కంట్రాక్టరుకు న్యాయముగ రావలసిన సామూను వారములోగా ఇచ్చేలాగున తీర్మానించినారు. మినహాయించబడిన సామూను రాబట్టుకొనుటకు కంట్రాక్టరు వ్యాజ్యము వేయనున్నాడని తెలియుచున్నది.

గోక్షే స్మరణచిహ్నపు ఆటలు.

గోక్షేగారి జ్ఞాపకార్థము దసరా పండుగలలో ప్రతి సంవత్సరము ఈ యూరిలో బంతుల ఆట పండెములు జరుగును. చుట్టు ప్రక్కల జిల్లాలవారు ఈ పండెములకు వచ్చెదరు. ఈ రోజునుండి ఈ ఆటలు ప్రారంభమై మాడు రోజులవరకు జరుగును. మూడవరోజున గెల్చినవారలకు బహుమతు లొసంగబడును.

ఆంధ్ర భాషాభివృద్ధి సమాజమురాజమండ్రి

(మాస్వకీయ విశేషములనుబట్టి)

శ్రీ రత్నకవిగారి స్మరణచిహ్నముగ స్థాపించిన ఆంధ్ర భాషాభివృద్ధిసమాజపు సాధారణసభ నేడు బ్రహ్మశ్రీ చిలక నర్సి లక్ష్మీచరసింహుగారి యాజమాన్యముక్రింద జరిగినది క్రియుత బోడపాటి సత్యనారాయణగారు ఆంధ్రభారత కవులనుగూర్చి ముచ్చటించుచు నీక్రిందివిషయములను జెప్పిరి. నన్నయభట్టారకుని గుఱించియుగ్రురు మాడువిమర్శనలను వ్రాసినారు. అందు క్రొత్తమున్న నన్నయ నియోగియనిరి. బ్రహ్మయగారు అతడు వైదికియనిరి. ఈ నాటికి వైదికియోగి శాఖా విభేదము వచ్చుటకుల చరిత్రయం దెచ్చటను గానరాదు నన్నయ వైదికియో నియోగియో యని మెరుగులాడుటకంటె నేతర క శుష్కవాదనలేదు. ఈవిషయమును చర్చించుచు సత్యనారాయణగారు అనేక నిదర్శనములను జూపిరి నన్నయభట్టు ప్రథమాంధ్ర కవియాయన నంశము రెండవది, నన్నయభట్టునకు బూర్వము కవిత్వము గలదనుటకు యుద్ధవల్లుని శారమును, భారతియునందలి “సావనతికా” “పాయక పాక కావనికి” అను పద్యములును ప్రబల నిదర్శనములు. నన్నయకు బూర్వము కవిత్వముకలదు. కాని యుత్పాదకముగాలేదు ఉత్పాదకమైన కవిత్వముకలదు నదివరకున్న గ్రంథములన్నియు మ్రొక్కి యొకమూలదాగినవి. నన్నయ ప్రథమాంధ్ర కవిత్వము; కాని ప్రథమాంధ్ర కవికాదు అని తేల్చిరి తరువాత నన్నయ క విత్వము నందలి వ్యాకరణ ఇందో పద్ధతులను, అతని కవిత్వమునందుగల చమత్కారములను చర్చించిరి. తరువాత తిక్కన నన్నయకవిత్వలయందుగల వ్యత్యాసములను జూపి తమయుపన్యాసమును ముగించిరి.

బ్రహ్మశ్రీ చిలకనర్సి లక్ష్మీచరసింహుగారు ప్రథమ ఉపన్యాసమునతో నేకీభవించుచు తమ సహజ గాంభీర్య వాక్కులతో నొక్క గంటసేపు విషయమును చర్చించి, సభ్యుల మనంబుకకు వచ్చుటలుచెప్పిరి. నన్నయ కవిత్వమును గూర్చి చెప్పచు భారతమునుండి అనేక పద్యముల జదివిరి కవి తిక్కన నిజముగా కవిబ్రహ్మయనియు, అసమాన శక్తిసామర్థ్యములు గలవాడనియు చెప్పచు తిక్కనయొక్కన కార్యములను జెప్పిరి. తిక్కన కవిత్వమునుండి చాలపద్యములను జదివి సభ్యులమనంబు రజింపచేసిరి. శంభుదాసునిగూర్చి యుక్తరీతిని జెప్పి సభముగింపునకు దెచ్చిరి. అగ్రాసనాధిపతిగారికి వందన శతంబుతో సభ ముగిసెను.

నోటీసు.

1916 సంవత్సరపు శత్రువ్యాపార నిర్ణయముల ననుసరించి:—

విదేశీయ శత్రువర్తమునకు జేరిన మెస్సర్సు కారిల్ ప్రైమర్క్ సోహెడ్ గారి విషయమున, వారికి సంబంధించియున్న, ఈ దిగువ వివరింపబడియుండు లాల్లు ప్రకారము విభజింపబడిన చర్యములను పనుచుచేయుట కుపయోగింపబడుచున్న చావల్లను, బంగాళాలను, గృహ నిర్మాణ యోగ్యములగు స్థలములను, కోడంబాకములో నున్న వారి స్థలమునందు 1916వ సంవత్సరము అక్టోబరు నెల 16-వ తేది సోమవారము సాయంత్రము 4 గంటలు మొదలు ఈక్రింద చెప్పాల్సిన వారిచే వేలము వేయబడును.

1-వ లాటు

దక్షిణ ఇండియా ఇనుపదార్జివై నున్న కోడం బాకం ప్రాంతమునకు సమీపమున నున్న కోడంబాకం ప్రాంతమునకు 806, 807, 893 వై మాయిసి నెంబరుగల 16 ఎకరముల విస్తీర్ణముగల భూమియు, అందులో నున్న విశాలములగు పక్కా కట్టకములును, ఆనరణములోపలగల కూలీల నివేశన గృహములు, అస్తలమునందలి డివిజివి తోపును, బయటి ప్రైపుర గల, మురుగు బావియు, దాని సమీపమున గలట్టయు స్వర్ణ పరికర సమిష్టితమయినట్టియు, చక్కని కత్తిలో నున్నట్టియు, చర్యములను జేయు గొప్ప చోక.

2-వ లాటు

కోడంబాకం ప్రాంతమునకు సోవుటకు దోవ కలిగించునట్టి పయిమాయిసి 806 నెంబరులోని కొంతభాగమును మురికినీటి గావీల నెం 789 చుట్ట కొంతభాగమును 794 చుట్ట నున్న శోల్లను ఊరుచావడి గలిగి దాదాపు య 3½ ముల విస్తీర్ణము గలిగి గతించిన ఎం. నెంకలవ్వారి నాయకుగారి వద్దనుండి కొద్దికాలము క్రిందటనే కొనబడినట్టియు, 1 వ నెంబరు లాటునకు ఉత్తరముగా ఉన్నట్టియు కారల్ ప్రైమర్క్ సోహెడ్ గారికి సంబంధించి యున్నట్టియు, శోల్ల ఊనే చావడి

3-వ లాటు

బాగుగా పెరిగియున్న మామిడిచెట్లు, తాడి చెట్లు, దీవిదీవిచెట్లు, మొదలగు ఇతర చెట్లతో గూడిన చక్కనితోట గలట్టి 16 ఎకరముల విస్తీర్ణముగలిగి కోడంబాకం ప్రాంతమునందున్న భూమియు, అందులోని శోల్లకు సుసస్థలమైయు బావులును, అందుగల ముందుతాళ్ళకము గలిగి చక్కగా కట్టబడియున్న బంగాళాయును, బంగాళాకు సంబంధించిన విడియింట్లును,

4-వ లాటు

మూడవ లాటునకు ఉత్తరపు ప్రైపుర నున్న టునంటియు, కోడంబాకం ప్రాంతము ప్రక్కన నున్న గోపాలరావు సొమలోడికి దారిగలిగి యున్నట్టియు, పయిమాయిసి నె 794 చుట్ట మిగత భాగము స్థలమున్ను, అందులో పెంచబడియున్న మామిడిచెట్లు కొబ్బరిచెట్లు గల శోల్లలును, ఆ శోల్లలకు సేరు పారెంపబడు బావులున్న గృహ నిర్మాణ యోగ్యమగు నివేశన స్థలము.

ఈలాట్లలో చెప్పబడియున్న భూములకు సరి యయిన సబు దీవిజరులు విస్తీర్ణములను తెలియ పరచగల ప్లానులును క్రయవిక్రయ దస్తావేజులును, ఇండియాగవర్న మెంటువారి ఉత్తరువులును, మూడవ వ్యయనారు ఈక్రింద చెప్పాల్సినవారి ఆఫీసు వద్దకు

ప్రపంచవార్తలు

ఒకజిల్లాలో ఒకదుక్కిరాన కురిసినదనగా నేమో సరిగా నందరికిని తెలియదు. ఇంగ్లీషులో ఇంచి అని యొక కొలతగలదు. ఇంచి అనగా అంగుళము అని బట్టలకొలతలో వాడుదుము. ఆ ఇంచిగాను. వానకొలతకు గూడ ఇంచి వాన గురిసినదని వాతావరణజ్ఞులు వాడుచున్నారు. మనదుక్కియు వారి ఇంచియు నొకటే అని కొందరును ఇంచికి రెండు దుక్కి అని కొందరును తలచుచున్నారు. నిఘంటువులలో ప్రాసమున్ను నువారీ విషయమును వివరించి యుండలేదు ఇంగ్లీషు ఇంచిఅనగా ఒకయకరము భూమిలో 27000 గాలయలవాన గురిసినచో దానిని 100 గోలాములలో నింపవచ్చును. దాని తూకము 110 టన్నులుండును. దానికి ఇంచి అని పేరు. 10.0 యకరములయిద వాన గురిసినచో అది పెద్దవాన కాజాలదు. 113.00 టన్నుల వాన గురియును.

భూగర్భ గుర్రము చాలకాలము బ్రతుకును. నల్ల గుర్రములు 20 ఏడ్లకంటె సాధారణముగా బ్రతుకవు. ఎర్ర గుర్రములు 10 ఏడ్లకంటెను బ్రతుకవు.

సాతాంప్రసలో 100 ఏడ్ల క్రిత మొక్కసారియే కండింట్లు కట్టబడినవి. కండింట్లలోను మలబరీచెట్లలో రోజు ననేజీరి. కొద్దిరోజుల క్రిందట నొకనాడు గాలియవానయు నేమియు లేకుండగనే ఆకారణముగ నేక మహారత్నమున రెండుచెట్లకు గూడ నొక్కొక కొమ్మయిగి పడెను. ఒక్కొకటి టన్నుకంటె నెక్కువ బరువు గా నుండెను. ఆచెట్లు రెండును రెండు పెళ్లలో నున్నవి. వానికొమ్మలై ననుతిగి యుండలేదు.

ఎత్తుచుదల శోల్లను తొడుగుటవలన తరుచుగా తల నొప్పి వచ్చుచుండును. మడనలు ఎత్తుగా నుండుటవలన నడకలో బరువంతయు కాలివేళ్లవైసాని వెన్నలో నొప్పి వచ్చును. వారు మామూలుగా నడుచుటకే వీలుండదు. ఆశోగ్యము సరిగా నుండకలెనని కోరువాటిట్టి శోల్లను తొడగ నూడదు.

పాటపాడు పాలుపిత్రికవో పశువులు పాలనెక్కువనిచ్చును. చక్కగా పాడ గలిగినట్టియు చక్కని కంఠము గలిగియున్న శ్రీలు పాట పాడుచున్నచో పశువులు మైచ రచిపాలన గురియును, ఇట్లుదినమున పాడుచున్నచో దినదిన మునకును పాలుపాడుటకు చున కగుపడును.

క్షయవ్యాధి గలవారు నిరంతరము నారు బయటచుంచి గాలిలో తిరుగుటకంటె చుంచుచును వేరొకటిలేదని హల్లులో బోరోప్రసనున్న సర్జేము రెక్కిలుగారు స్వాభావము వలన తెలుసుకొని ఈవ్యాధివలన బాధపడువారి కొరకట్టి షాసము నేర్పరచిరి. అచటి కందవో బోయి ఆశోగ్యవంతులగుచున్నారు.

మొట్టమొదట అచ్చును కనిపెట్టినవారు చీనావారు. 922 శా వారు కర్రపెట్టులయిన చెక్కి అచ్చువేసిరి. 11-వ శతాబ్దమున పీషింగు అను చీనాదేశపు కన్యకరిడి ఆక్షరములకు నేసెను.

సముద్రములో మునిగి నుంచి ముగ్ధములకు తీయువారు దీర్ఘ కాలము బ్రతుకరు. వారు 100 అడుగుల లోతుకు సోలసి యుండుటచే చాలనలసి పోయెదరు. ఒక్కొక్కసారి వారు రెండు ముత్యపు చిప్పలకు మాత్రమే నైకితే గలుగుదురు. వానిలో ముత్యములుండునో యుండవో మొదట వారికి తెలియదు. మలయావారి కిందులో చాలనేర్పగలదు. వారు పడ నలోండి మెల్లగా సముద్రములోనికి జారి చాలసారులా పిరితీయెదరు. కడసారి పెద్దయూసిరితీసి నీటిలోముని గెదరు. 2-3 లేక ఆరితేసవారైన 4 నిమషములకు దాటకుండవారు మరల నీటివైకి వచ్చెదరు. వారి మొగము వైకెత్తబడియుండును. వారు నీటిని చేతులతో క్రిందకు కొట్టుచుండును. వారి మొగమున చాల ఆలయిక కనబడును. వాగ్లు ఆలసి కదల

నచ్చి చూడవచ్చును. ఆ స్థలములను చూచుటకు సయితము వీరియొద్దనే ఉత్తరువును పొందవచ్చును.

ఎఫ్. హెచ్. విల్సను
కారల్ ప్రైమర్క్ సోహెడ్ గారి లిక్విడేటరు,
అఫీషియల్ ఆఫ్ఫైసరు ఆఫీసు
558 ప్రాంతము మదరాసు.

లేనిస్థితిలో నీటివైకిరాగా నే పడవలోనివారు వారిని పడవలోకి తీసి పరుండబెట్టెదరు. కొన్ని నిమషముల వరకును వాగ్లు ప్రైతస్యము లేకుండ పరుండగా వారికి మరలశక్తి కలుగును. మరల వారు మునుగుచుండును.

40 అడుగుల పొడవుగల ఒక తిమింగిలమును స్కాట్లండు తూర్పుతీరమునందు పట్టుకొనిరి.

ఆంగ్ల దేశమున లింకన్ ప్రెగ్లూని ఒక పొలమునందు 2300 లకు వైగా శ్రీలు పనిచేయుచున్నారు.

బొంబులవాకుకను నేర్పు సాతశాలయందు ఉపాధ్యాయులగు సెకండు లెఫ్టి నెంటుసి మృత్యుంగునకు ఒక బొంబును వేయబోవుచుండగా అది వారిచేతిలోనే ప్రేలి విశేష ప్రమాదకర మయ్యెను.

యుద్ధ కాలమునందును యుద్ధానంతరము ఆరుమాసము లరజువు నిషాద్రముల వర్తకమున విషేషముగా ఆంగ్ల దేశమునందు 20 లక్షలకు వైక జరుగుచున్నది. విజ్ఞాపనప్రకమును ముఖ్యమంత్రిగారి బహుళ సంతోషమున నాప్రకము పొడుగు 11 మైళ్లు, తు

మాక్ ఛెప్టరునంగు గాయములు తగిలిన ఒకవైనికుడు సంగీతముచాడు మిషతో ఒకగుంపుకు తేర్చి వారి మందజ తనకు ప్రభుత్వమువారు పించెను నిమ్మటలేదని యొక ప్రకటన మును బ్రకటించెను. మాక్ ఛెప్టరు మేజ్ట్రీలు గా గతనిని మంద లించి వదలివేసిరి.

ఇంగ్లండు వెల్సు విర్లండులందు గత జూలై మాసమున శుభావక సంఘమువారి విచారణకు, శుభులయెడ క్రొర్య ముజూపుట, శుభుల నలక్ష్యముచేయుట మున్నగు శుభరంబా ధమైన కేసులు 9967 వచ్చెను. వీనిలో మంచికేసులు 3884 లలో 3762 వాస్తవమైనవి. మొత్తముమీద ఈకేసులకు సంబంధించిన శుభులు 11631 చుండి. దోషులు 4712 చుండి.

ఆగస్టు 18 వ తేదీని ఒక రమ్మను జలాంతగ్రామి డె వ్రైగ్ అను జర్మను స్త్రీయరును పట్టుకొనెనని స్వీడను దేశము నుండి తెలియుచున్నది.

జీడానాక్లొ విటన్ అను జర్మను రాజకుమారుడు కొనిగ్గుబద్దనందు మరణించెనని బెర్లిన్ వార్తాపత్రికలు వ్రాయుచున్నవి.

అమెరికాలోని కనాడారాష్ట్రయనందున్న బెర్లిక్ అను పురముగలదు. దానిని పాలకసభవారు ఆపేరుతీసివేసి కిచెనర్ అని నామకరణము చేసిరి.

బెర్లినునుదేశమునందలి లియరు అను పురమునందు జూలై 21 వ తేదీని బెర్లినును జాతీయోత్సవసందర్భమున ప్రజలు బెర్లినును పతాకమును అన్ని పతాకములకంటె ఎత్తుగా గట్టిరి. ఇందుకొకకు జర్మను అధికారులు వారికి 2500 పౌనుల జుల్కానా విధించిరి.

రిండిక్ అను డచ్చివారి స్త్రీయరును జర్మనులు టార్నిజో గోగొట్టి ముంచినందున ఆస్ట్రేలియాకి జర్మను ప్రభుత్వము వారు డచ్చివారికి ధనము నొసంగెననని తెలియుచున్నది.

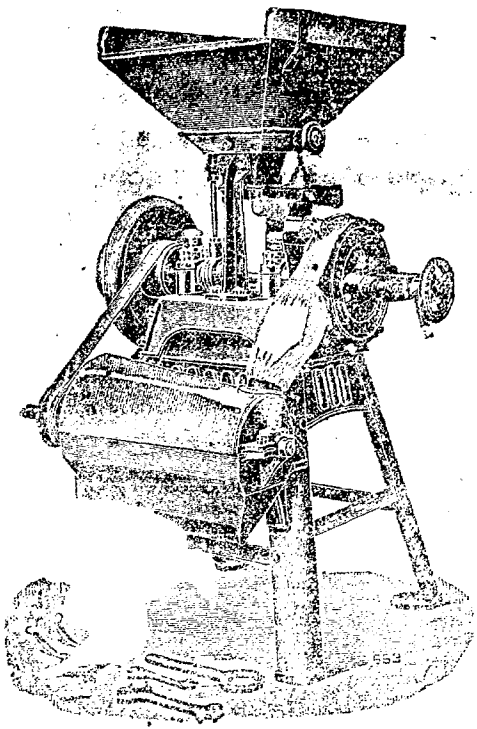
ఆస్ట్రీయాదేశమునందు మందుగుండు సాచుగ్రుల తే యుటకు లోహములు చిక్కుట లేనందున ఆస్ట్రీయనులు దేశ మునందలి క్రైస్తవదేవాలయములలోని గంటలను కరిగించి ఆలోహములతో మందుగుండ్లు చేయుచున్నారు. అతి పురాతనములను, పుణ్యతమములు నగు దేవాలయము నుండియు కొన్ని గంటలుతీసికొనిరి.

ఈజిప్టునందలి అలెగ్జాండ్రీయా రేవునందు మురికినీటిని దోలగించుట కేర్పాట్లుచేయుచు భూమిని ద్రవ్యమాడగా భూమి నడుగున కొన్ని చందల సందర్శనముల క్రిందట రోమ నులు త్రవ్విన ఒక కాలవ కనపడినది. దానిలోనికి మంచినీరు ప్రవహించుచుండెను. భూమికి 18 అడుగులు క్రింద పాలగా తిత్తో చేయబడిన యొక గోడ్డును గనపడినది.

కలూనియందు గోడలవై నెక్సోగో జార్జి రాజుగారిచే తిలో బంగారపుసంచియు, పాయింట్ కేను గారిచేతిలో ధాన్య పుసందియు, ఆల్బర్టు రాజునొద్ద బలమైన పందియు, జర్మను చక్రవర్తియొద్ద కట్టినపందియు చిత్రించిరి. కలూని పాలకులకిది సంకేతమును గలిగించినది. అది వ్రాసినవాని పట్టితెచ్చెడు వారికి 50 పౌనుల బహుమాన మొసగెదమని ప్రకటించిరి.

పప్పులు పిండ్లు తయారుచేయు యంత్రములు

ఈ మిక్సింగ్ గుత్తిముల శక్తితో భారీగా పని చేయును. శనిగలు, కంకులు, వల్లెపప్పులును గోధుమలు, బియ్యము, పప్పులు మొదలైన వస్తువులను మిక్కిలి మృదువైన పిండిగాను ఒక పర్యాయములోనే తయారుచేయును. ఫ్యాక్రీల వారికి సహకారి వ్యాపారముగ బహులాభించును. కొద్దిపెట్టుబడితో వ్యాపారము చేయ యత్నించువారికి ఇది చాలా లాభకరము.

దాదర్స క్రూడ్ కిరసనాయిత్ యింజనులు (3/4 గుత్తిములు మొదలు 60 గుత్తిముల వరకు) గ్యాసు యింజనులు, పెట్రోలు పూగలు పంపులు, డాకిపంపులు, చేతితో పంచుగడ్డ చేయు యంత్రములు. (గంటకు 6 పవులు) ఎండుపచ్చికరస గ్యాసు యింజను వల్లె రాల కుపయోగించు బొగ్గుచేయు బట్టిలును, మొదలైన ఫ్యాక్రీలకు కావలయు సమస్తసామానులు గూడ మావద్ద దొరకును. తస్మిన్ మాకు వ్రాసి తెలిసికొను.

ఇండియన్ కామర్సు అండు ఇండస్ట్రీసు కంపెనీ,
150 ఇండిస్ట్రీ, మెషిన్ మిల్లుస్ట్రీస్ వర్క్సు.
4, శంబుదాసు వీధి, మద్రాసు

సముద్రయానము.

ఈదినములలో మన దేశమునందు ముఖ్యముగ నాందోళనము గలిగించుచున్న మత ప్రశ్నములలో విదేశగమన మొకటి. ఈవిషయ మీ గ్రంథమున సహేతుకముగ జర్పింపబడి యున్నది. సంస్కరణవాదులు ముఖ్యముగ జరువదగిన విషయము.

ప్రతి 1-కి రు. 0-8-0. 6 ప్రతులు రు. 2-4-0.

అచ్యుతని సీతారామయ్య,

91 అల్లాపిల్లవీధి, జాజ్జిటపురు మద్రాసు.

281]

కలియుగ కల్పవృక్షము.

కృతయుగమందుకల్పవృక్షము చునుభూలకోరిక లను నెరవేర్చుచున్నట్లు ఈకలియుగమందు మానవజాతి యొక్క ఈతిభాదలనుతీర్చి ఆయురారోగ్యైశ్వర్యము లనిచ్చునది మన వైద్యవిద్యకుపుస్తకముకోరికవారికి

ఉచితముగా పంపబడును

రాజవైద్య నారాయణ శేకవతి, ఆయుర్వేదోదయ జ్ఞానధాలయము. 20 చీనాబజారురోడ్, మద్రాసు.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును కాల్వేతనుభయముపొందుట స్వాభావిక మైన కొన్ని విధులను అనుసరించుట వలననే కల్గుచున్నది. ఈ ఉచితమైన పుస్తకము ఆరోగ్యహార్దమును కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢపరచును ఆయుర్వైద్య విజ్ఞులైన ను, ఈపుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును. పోస్టు చార్జి యు మేమే భరించువలెను. వెంటనే వ్రాయును.

219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆంధ్రకవిగ్రహ జ్ఞానధాలయం 156, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

బాధాపడితులకు వరము: ఐనోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

అపరిమితపు గర్భమువలన జనించుభాద్యములకు కీటమనంటి మందు. కురుపులను, మచ్చలను గండమాలలను పుండ్లను, ప్రాణనొప్పలను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

(82)

వనోపధిసారసపరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన వోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి సాదరసవోషములను, మలబద్ధకమును క్షాసంబంధమును నొప్పలను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. శరీరారోగ్యమును గలుగ జేయును. 16 రోజులవర కుండుటకు 4 డ్రెస్సుల బుడ్డిలలో అమృతమును.

వ్రేలురు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT Fanaswadi No. 144 No 2 BOMBAY.

మందు వెలిసిసా -కి 0-8-0.

ప్రతియింటి నుండదగినది.

తేలుకాటువలన అపాయములేదు గాని విశేష బాధగలదు. తేలుకాటు విషము నెత్తురులో ప్రవేశించదు. బాధనరములవెంట పెద్దనరముదగ్గర నుండి లాగుట ప్రారంభించును.

మట్టిన చోటును మొగ్గుగునటులుచేసిన బాధతగ్గును.

గోరోజనము తులం ౧కి ౭-౦-౦

యంత్రాంజనం డిపో, బొంబాయి, అండ్ మద్రాసు

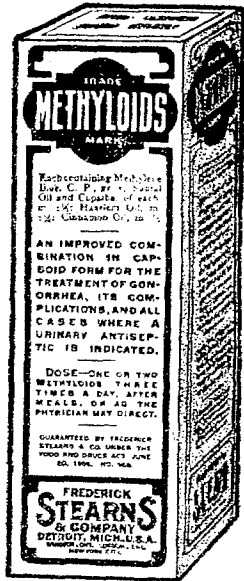
అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి కెల 0-8-0 తలనొప్పులమాన్యును వాయువుపోట్ల పోగొట్టును సార్వభౌమపుల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టును వనమూలికలచే హిందూ దేశ మందు తయారుచేయబడు మంచిమందు.

సునాసన గలిగి యుండును.

అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫ్రెరింగ్స్, బొంబాయి
7, శంబునెట్టి వీధి, మద్రాసు.

మిథిలాయిడ్సు

తెగరోగముల వైరతడు ఐమే పనిచేసి, సంపూర్ణముగా గుణ మిచ్చును. ఇకజక్తున్న చేతుకొనుట కంటే నిది మంచిది. నొప్పి గాని మూత్రకృచ్ఛిమును గాని గలిగింపదు. రసకనుక్రముముగా తగ్గించును. నిర్దుష్టమైంది. సులభముగా గొంపోన గును. పుచ్చుకొనుటకు హితవుగ నుండును. నీ కు తప్పక గొంతును.

మిథిలాయిడ్సు

చనినచుండునది.

టటోవరస్తాక్

ఇది మాతనమైన గొప్ప వాసనగలది. స్పిరిట్ సంబంధము

తేనిది శ్రేష్ఠమయిన పుష్పములయొక్క గత్తువతో చేయబడినది. ఒక బొట్టు వస్త్రము మీద తగిలిన వాసన కదలక యుండును. ఇతర వాసనల వలెగాదు. మనోహరమును కలిగించునది. ఒకతూరి తెప్పించుచున్నదిజమును నెరుగకలరు.

1/2 డ్రెస్సు బుడ్డి 2-0-0
1 డ్రాము 0-12-0
1/2 డ్రాము 0-8-0

మామొక్కడిలో పడండు హేరాయిత్ యొక్క శ్రేష్ఠత్వమును తెలియగోరువారు మా సాంపిల్లకు వ్రాయుడు. ధర 1-0-0 సాంపిల్ 0-0-6

డి. వరస్తాక్ పెర్ఫ్యూమరీ కో,

నెం 1 రు, వైఫోర్, బొంబాయి. నెం 3 రు.

వ్రపంచ చరిత్ర

(నాల్గవందిక మొదటిది)

గ్రంథకర్త గా నానిసర్వోత్తమరావుగారు, ఎం.ఏ.

లోకములో ఎన్ని రాజ్యములూ కలిగినవి. గతించినవి. ఎందరో రాజులు పుట్టినారు, గిట్టినారు. ఎన్ని యోధాతులు మరణించినవి, చనినవి. ఎందరో మహానుభావులు జన్మించినారు. విద్యాని మంకినారు. జరిగిన యుద్ధములకు లెక్క లేదు. ప్రబలిత మత్తులకు మితలేదు. అయిన మార్పులకు అంకితము లేదు. పట్టణములు పల్లెలైనవి. పల్లెలు పట్టణము లయినవి. రాజ్యములు అడవులైనవి. అడవులు రాజ్యములైనవి. అనాగరికులు నాగరికులైనారు, నాగరికు లనాగరికులైనారు. ప్రభువులు అంకితులైనారు, అంకితులు ప్రభువులైనారు.

భవకులు వివిధులైనారు, దుష్టులు భవకులులైనారు. జ్ఞానవంతు లంధకారమువడినారు, అంధకారమువడునూ వారు జ్ఞానవంతులైనారు. ఈ యంతటికిని చెందే కారణములు - కాలము, మానవుడు. 6 సందికలు 2-0-0.

ఎవ్వరెవ్వను ఎన్ని డ్రెస్సుల వివి విద్యము - ఈరెండు కాణములు పనిచేసివో తెలిసికొనుటకు ఎవ్వరికి ఇష్టముందను ? ఎవ్వరికి కుతూహల నుండదు ?

4 యుద్ధమును చూస్తే చేయునది మా ప్రపంచ చరిత్ర. ఆ మతూహలమును సంపూర్ణపరచునది మా ప్రపంచ చరిత్ర

ప్రపంచచరిత్రా కార్యాలయము

145, లంకాపాట వీధి, మద్రాసు

కారదాంబ

స్త్రీధర్మబోధినియను నాటకము

శ్రీనివాస రాఘవాచార్య ప్రణీతము.

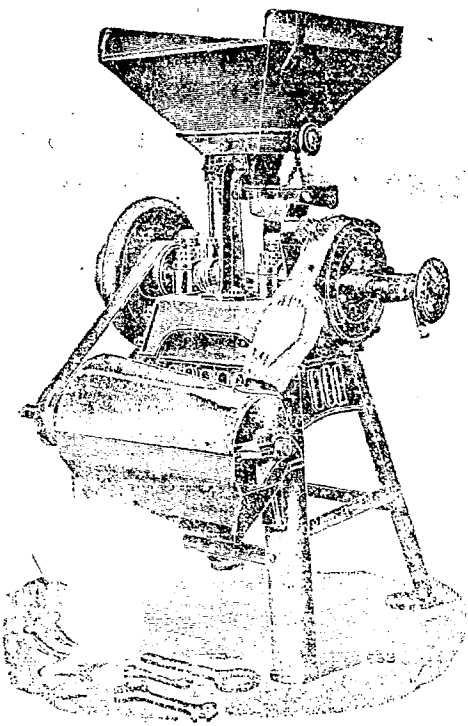
సంఘము రాచారసంస్కరణమునకు మార్గ నిర్దేశము నాపబడినది. అందరును జదివి తీరవలయును.

8 రోజులు వెలగలది 4 రోజులకు వంపబడును

పోస్ట్ పేజి ప్రత్యేకము.

చిహ్నము:— ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7, శంబునెట్టి వీధి, మద్రాసు

పప్పులు పిండ్లు తయారుచేయు యంత్రములు

ఈ మిల్లు కి గుట్టముల శక్తితో భారీగా పని చేయును. శనిగలు, కందులు, వగైరా పప్పులును గోధుమలు, బియ్యము, పప్పులు మొదలైన వస్తువులను మిక్కిలి మృదువైన పిండిగాను ఒక పర్యాయములోనే తయారుచేయును. ఫ్యాక్టరీల వారికి సహకారి వ్యాపారముగ బహులాభించును. కొద్దిపెట్టుబడితో వ్యాపారము చేయ యత్నించువారికి ఇది చాలా లాభకరము.

రాబర్టు క్రూడ్ కిరసనాయిత్ యింజనులు (3½ గుట్టములు మొదలు 60 గుట్టముల వరకు) గ్యాసు యింజనులు, పెంట్రిలు ప్యాగలు పంపులు, డాకిపంపులు, చేతితో నుంచుగడ్డ చేయు యంత్రములు. (గంటకు 6 పవులు) ఎండుపచ్చికరసు గ్యాసు యింజను వగైరాల కుపయోగించు బొగ్గుచేయు బట్టిలును, మొదలైన ఫ్యాక్టరీలకు కావలయు సమస్త సామానులు గూడ మారద్ద వారకును, తస్సీల్దారు మాకు వ్రాసి తెలిసికొనును.

ఇండియన్ కామర్సు అండ్ ఇండస్ట్రీస్ కంపెనీ,

150

ఇంటిస్ట్రీ, మెషిన్ మిల్లస్ట్రీస్ వర్క్సులు.

4, శంబుదాసు వీధి, మద్రాసు

సముద్రయానము.

ఈదినములలో నున దేశమునందు ముఖ్యముగ నాందోళనము గలిగించుచున్న మత ప్రశ్నములలో విదేశగమన మొకటి. ఈవిషయ మీ గ్రంథమున సహేతుకముగ జర్చింపబడి యున్నది. సంస్కరణవాదులు ముఖ్యముగ జడువదగిన విషయము.

ప్రతి 1-కి. 0—8—0. 6 ప్రతులు రు. 2—4—0.

అచ్యుతుని సీతారామయ్య,

91 అన్నాపిల్లవీధి, జాట్లటవురు మద్రాసు.

281]

కలియుగ కల్పవృక్షము.

కృతయుగమందు కల్పవృక్షము చూచుటకొరక లను నెకవేగుచున్నట్లు ఈకలియుగమందు మానవజాతి మొక్క ఈతిభాదలనుతీర్చి ఆయురారోగ్యైశ్వర్యము లనిచ్చునది మన వైద్యవిద్యకుపు సుకముకొరకవారికి

ఉచితముగా పంపబడును

రాజవైద్య వాగ్దానాది శేషశతీ, ఆయుర్వేదోదయ ఔషధాలము. 20 చీనాబజారురోడ్, మద్రాస్.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతముఖమునపొందుట స్వాభావిక మైన కొన్ని విధులను అనునరించుట వలననే కల్పవృక్షము. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢపాత్రమును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించు ను, ఈపుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును. పోస్టు చార్జి యు మేమే భరించుచుండెదము. వెంటనే వ్రాయును.

219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆతంకనిగ్రహ ఔషధాలయం 156, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

పాథాడితులకు పరము: ఐనోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిలా

ఆపరిశుభ్రపు కత్తములక జనించుబాధ్యములకు కిరీటుకంటి మందు. కురుపులను, పుచ్చలను గండమాలను పుండ్రము. ప్రాంతోష్ణలను అన్ని విధములకలక గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన కక్కుప్రకారిణి (82)

కనామధిసాగ్నహిల్లా గుణ మిచ్చుట నిష్కంశము, సహజమైన చుట్టవచ్చినను అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, నలుబద్ధకమును శ్వాససంబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి కత్తమును నిభ్రావమును. శరీరారోగ్యమును గలుగ జేయును. 16 రోజులకర మండుటకు 4 ఔస్సుల బుడ్డిలలో అమృతమును.

వ్రేలు:— పి. డి. సావంత్ 144, ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి. Proprietor P. D. SAVANT Fanaswadi No. 144 No 2 BOMBAY.

మందు వెలసీసాం -కి 0-8-0.

ప్రతియింటి నుండవలసినది.

తేలుకాటువలన అపాయములేదు గాని విశేష బాధగలదు. తేలుకాటు విషము నెత్తురులో ప్రవేశించదు. బాధనరములపెంట పెద్దనరముడగర నుండి లాగుట ప్రారంభించును.

మృత్యునోటును మొగ్గునటులుచేసిన బాధతగ్గును.

గోరోజనము తులం ౧కి ౭-౦-౦

మృతాంజనం డిపో, బొంబాయి, అండ్ మద్రాసు

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0

తలనొప్పులమాన్పును వాయువుపోట్ల పోగొట్టును

సాగ్యపునొప్పుల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టును

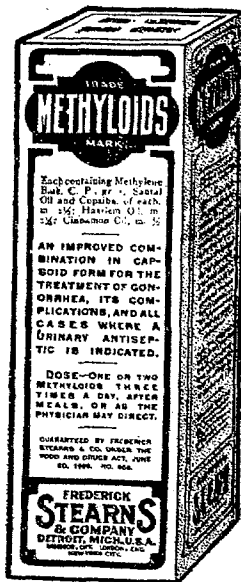
వనమూలికలచే హిందూదేశమందు

తయారుచేయబడు మంచిమందు.

సువాసన గలిగి యుండును.

అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫ్రెరిరోడ్డు, బొంబాయి

7, శంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు.

మిథిలాయిడ్లు

తెగరోగముల వైతము ఇమే పనిచేసి, సంపూర్ణ ముగా గుణ మిచ్చును. ఇకొజ్జన్మ చేసుకొనుట కంటే నిది మంచిది. నొప్పి గాని మూత్రకృచ్ఛియును గాని గలిగింపదు. రసకను క్రముముగా తగ్గించును. నిర్దుష్టమైది. సులభ ముగా గొంపో న గు ను. పుచ్చుకొనుటకు హితవుగ నుండును. నీ కు తప్పక కొరకును.

మిథిలాయిడ్లు

నవీనమయినది.

ఓటోపరస్టాక్

ఇది నూతనమైన గొప్ప వాసనగలది. స్పిరిట్ సంబంధము

తేనిది శ్రేష్ఠమయిన పుష్పములయొక్క సత్తువతో చేయబడినది. ఒక బొట్టు వస్త్రము మీద తగిలిన వాసన నదలకయిండును. ఇతర వాసనల వలెగాదు. మనోహరమును కలిగించునది. ఒకతూరి తెప్పించుచుచిన నిజమును నెరుగ గలరు.

1/2 ఔన్సు బడ్డి	2—0—0
1 డ్రాము	0—12—0
1/2 డ్రాము	0—8—0

మామొక్కడిలో పసందు హేరాయిత్

యొక్క శ్రేష్ఠత్వమును తెలియగోరువారు మా సాంపిల్సుకు వ్రాయుడు. ధర 1—0—0 సాంపిల్ 0—0—6

డి. పరస్టాక్ పెర్ఫ్యూమరీ కో,

నెం 1 రు, వైఫోసి, బొంబాయి. నెం 3 రు.

ప్రపంచ చరిత్ర

(నాల్గవసంచిక వెలువడినది)

గ్రంథకర్త గా హరిసర్వోత్తమరావుగారు, ఎం.ఏ.

లోకములో ఎన్ని రాజ్యములూ కలిగినవి. గతించినవి. ఎందరో రాజులు పుట్టివారు, గిట్టివారు. ఎన్ని యోధాతులు మనినవి, చనినవి. ఎందరో మహామూర్ఖులు జన్మించినారు. నిర్యాణ మురినారు. జరిగిన యుద్ధములకు లెక్క లేదు. ప్రబలిత మతములకు మితిలేదు. అయిన మార్పులకు అంకితము లేదు. పట్టణములు పల్లెలైనవి. పల్లెలు పట్టణము లయినవి. రాజ్యములు అడవులైనవి. అడవులు రాజ్యములైనవి. అనాగ రములు నాగరికు లైనారు, నాగరికు లనాగరికు లైనారు. ప్రభువులు అంకితు లైనారు, అంకితులు ప్రభువులైనారు.

భవనంతులు దర్శింపు లైనారు, దర్శింపులు భవనంతు లైనారు. జ్ఞానవంతు లంధకారమువడివారు, అంధకారముననున్నవారు జ్ఞానవంతు లైనారు. ఈ యంతటికిని చెండ్లే కారణములు — కాలము, మానవుడు. 6 సంచికలు 2-0-0.

ఎప్పుడెప్పుడు ఎచ్చుబెచ్చుట ఎవీ విధముగా ఈరెండు కాణములు పనిచేసికొనో తెలిసికొనుటకు ఎవ్వరికి ఇష్టముండదు? ఎచ్చరికి మతూహల ముండదు?

4 యిష్టమును పూర్తి చేయవలె మా ప్రపంచ చరిత్ర. ఆ మతూహలమును సంక్షిప్తీకరమనది మా ప్రపంచ చరిత్ర

ప్రపంచచరిత్రా కార్యాలయము

145, అంకసాల వీధి, మద్రాసు

కారదాంబ

స్త్రీధర్మబోధినియను నాటకము

శ్రీనివాసరాఘవాచార్య ప్రణీతము.

సంఘము రాచారసంస్కరణమునకు మార్గ

మొందు జూపబడినది. అందరును జదివి తీర

వలయును.

8 అంశాలు వెలగలది 4 అంశాలకు పంపబడును

పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

చిరునామా:— ఆంధ్రవత్తికా కార్యాలయము,

7, శంబుశెట్టి వీధి,

మద్రాసు.